

แนวทางของกองทัพไทย ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของประชาชนตามแนวพระราชดำริ
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โดย

พลตรี ธรรมนุญ เขียวการปราบ
ผู้อำนวยการ สำนักงานทหารพัฒนา
หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 57
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2557 - 2558

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางของกองทัพไทย ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

ผู้วิจัย พลตรี ธรรมบุญ เชี่ยวการปราบ **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** 57

เอกสารวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมไปถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานให้ตอบสนองต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ.2557 - 2560) ให้ประสบความสำเร็จซึ่งเป็นการศึกษาในลักษณะของการวิจัยเชิงปริมาณโดยศึกษาจากระดับความรู้ ความเข้าใจตลอดจนความพึงพอใจในหลักแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการเผยแพร่จาก ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จัดตั้งขึ้น โดยการเก็บข้อมูลจากประชาชนเฉพาะผู้ที่เคยใช้บริการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จำนวน 400 คน ด้วยแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยทั้งคำถามปลายปิดและปลายเปิด ในห้วงเวลา ตั้งแต่ 1 ม.ค. 2558 - 31 มี.ค. 2558 และรับเก็บคืนเพื่อนำมาสู่การวิเคราะห์ข้อมูลและนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่มผู้บริหาร โดยนำผลการประชุมกลุ่มที่ได้มาสรุปผล โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถ ตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ถูกต้องในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 88.4 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ความรู้ระดับสูงมาก และ ความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรม ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับสูง อีกทั้งแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลข้อคิดเห็นในการพัฒนา ที่ควรมีการปรับปรุงในเรื่อง เพิ่มทักษะความรู้ความสามารถของวิทยากร ตลอดจนควรกำหนดมาตรฐานของศูนย์การเรียนรู้ดังกล่าว เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ มีการปรับปรุงให้ทันสมัยและมีความน่าสนใจเพื่อให้ผู้เข้าชมเกิดแนวความคิดหลากหลายมากขึ้นในการที่จะนำกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ไปใช้ เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจคือ ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรที่จะศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของศูนย์การเรียนรู้ที่หน่วยงานต่าง ๆ ของกองทัพไทย จัดตั้งขึ้น เพื่อนำผลที่ได้มาสู่การบูรณาการ เป็นแนวทางที่สมบูรณ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำนำ

เอกสารวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของ กองทัพอากาศในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมไปถึง ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานให้ ตอบสนองต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ.2557 - 2560) ซึ่ง หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา มีโครงการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ได้แก่ โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยมีวิธีดำเนินการจัดตั้งอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการอบรมให้ความรู้ทั้งด้านเศรษฐกิจ พอเพียง เพื่อให้ประชาชนนำไปใช้ยึดถือปฏิบัติ เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิต สร้างความมั่นคงทาง จิตใจให้เกิดขึ้น

ด้วยเหตุนี้จึงเป็นความตั้งใจของผู้วิจัยที่จะศึกษาถึงประสิทธิผลของโครงการ เพื่อเป็น ข้อมูลสำคัญ นำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานของโครงการให้ตอบสนองต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ.2557 - 2560) ให้ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นแนวทางการ พัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพอากาศในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ และมีส่วนช่วย ในการให้ความรู้กับประชาชนในเนื้อหาจำกัดความของคำว่า เศรษฐกิจพอเพียง ให้มากขึ้น อีกทั้งยัง รวมไปถึงการรับรู้ของประชาชนที่จะทราบถึงพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นำไปสู่ความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ส่งผลถึงการเป็นแนวร่วมในการปกป้อง และเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมถึงการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างจริงจังและได้ผลใน การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริง

พลตรี

(ธรรมนุญ เชี่ยวการปราบ)

นักศึกษามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 57

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
คำจำกัดความ	5
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	7
โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา	
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	20
ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม	37
ทฤษฎีการเผยแพร่	41
แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พ.ศ.2557 - 2560	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	57
สรุปแนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรม	58
กรอบแนวคิดในการวิจัย	59
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	60
วิธีการวิจัย	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	60
ตัวแปรและการวัดตัวแปร	61

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ	63
การเก็บรวบรวมข้อมูล	63
การวิเคราะห์ข้อมูล	64
สูตรการคำนวณ	65
บทที่ 4 ผลการวิจัย	66
ขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นตอนของการศึกษาระดับประสิทธิผลและแนวทางการพัฒนา การปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	67
ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการ พัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	76
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	81
สรุป	81
อภิปรายผล	84
ข้อเสนอแนะ	87
บรรณานุกรม	89
ประวัติย่อผู้วิจัย	93

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
2 - 1	ที่ตั้ง ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา จำนวน 84 ศูนย์	20
2 - 2	สรุปที่ตั้ง และกิจกรรม ของศูนย์การเรียนรู้ ฯ	24
4 - 1	แสดงข้อมูลทั่วไปด้าน เพศ ของผู้ตอบแบบสอบถาม	67
4 - 2	แสดงข้อมูลทั่วไปด้าน อายุ ของผู้ตอบแบบสอบถาม	67
4 - 3	แสดงข้อมูลทั่วไปด้าน รายได้ต่อเดือน ของผู้ตอบแบบสอบถาม	68
4 - 4	แสดงข้อมูลทั่วไปด้าน วุฒิการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม	68
4 - 5	แสดงข้อมูลทั่วไปด้าน อาชีพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม	69
4 - 6	แสดงผลการทดสอบความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ที่ได้รับจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	69
4 - 7	แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยคะแนน ความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน	72
4 - 8	แสดงข้อคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนา ปรับปรุง การบริการของศูนย์ การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา	75

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่	
2 - 1 แสดงระบบทฤษฎีใหม่ที่สมบูรณ์อย่างใหญ่เติมอย่างเล็ก อย่างเล็กเติมสระน้ำ	19
2 - 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	59
3 - 1 แสดงขั้นตอนการวิจัย	60

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศ เป็นภารกิจที่สำคัญ ที่ทหารทุกคนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นที่จะต้องทำงานด้านการพัฒนาประเทศ ดังพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรงพระราชทาน เพื่อปลุกสำนึกให้ทหารตระหนักเสมอว่า “หน้าที่ของทหารไม่ใช่เพียง ปกป้องอธิปไตย และป้องกันการรุกรานจากศัตรูภายนอกเท่านั้น หากแต่ยังมีหน้าที่อันสำคัญยิ่งอีก ประการหนึ่งคือ หน้าที่ในการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลความเจริญ หรือพื้นที่ชายแดนที่ ทหารเข้าไปไม่ถึง” ซึ่งการพัฒนาประเทศในรูปแบบการปฏิบัติงานของทหาร ได้แก่ การพัฒนา ประเทศเพื่อความมั่นคง เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน อันนำมาสู่การเป็นแนวร่วม สำคัญของทางราชการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามของประเทศ ซึ่งสถานการณ์ปัญหา และภัยคุกคามความมั่นคงของประเทศในปัจจุบัน เป็นลักษณะผสมผสานระหว่างปัญหาและภัยความ มั่นคงรูปแบบเก่า ได้แก่ การสู้รบตามแนวชายแดน และความขัดแย้งเรื่องเส้นเขตแดน กับปัญหาและ ภัยความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่มีความซับซ้อนและมีความหลากหลายเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องส่งผลต่อ ความมั่นคงของชาติและทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว การปฏิบัติทางทหารในการพัฒนา เพื่อความมั่นคงในอดีต ได้แก่ การป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ ที่ประเทศไทยได้ใช้การพัฒนา เพื่อความมั่นคง เป็นกิจกรรมหลัก ในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนที่หลงผิด จนสามารถสร้าง ความสงบในพื้นที่ได้จนถึงปัจจุบัน อีกตัวอย่างหนึ่ง ได้แก่ ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ ที่ปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดความสำคัญของการพัฒนาเพื่อความมั่นคงให้เป็นความเร่งด่วนที่จะต้องเข้าไปช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาให้ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี และมีความรู้สึกมั่นคง และปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินอย่างพอเพียงที่จะไม่ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติ และไปเข้าร่วมหรือ ให้ความร่วมมือกับกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคง มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการทำงาน และมีผลกระทบต่อประชาชน รวมทั้งมีความละเอียดอ่อน เนื่องจาก หากมีการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคมเกิดขึ้น อาจก่อให้เกิดแนวร่วมมุมกลับ ซึ่งจะส่งผลต่อความมั่นคงของสภาพการณ์ในพื้นที่ได้

การพัฒนาเพื่อความมั่นคงดังที่กล่าวมา กองทัพอากาศ ดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และยึดถือความสอดคล้องกับหลักการในการพัฒนาประเทศของรัฐบาล ซึ่งยึดถือหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการปฏิบัติงาน โดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ได้นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาประเทศไทย โดยบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 8 จนถึง ฉบับปัจจุบัน (ฉบับที่ 11) แต่ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาการดำเนินงานเกี่ยวกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ภาคปฏิบัติ มีความหลากหลายและแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละหน่วยงาน คณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงได้มอบหมายให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จัดทำแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ.2557 - 2560) เป็นแผนระยะ 4 ปี ที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำขึ้น เพื่อเป็นการบูรณาการในการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาให้เป็นไปตามกรอบการดำเนินงานในทิศทางเดียวกันและสามารถเป็นหนึ่งในเครื่องมือในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแนวพระราชดำรินโยบายชาติและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าว มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ 11 มียุทธศาสตร์ คือ “บูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของทุกภาคส่วน” โดยมียุทธศาสตร์ที่ต้องบูรณาการการปฏิบัติงานร่วมกัน รวม 7 ด้าน ดังนี้

- 1) ส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตรและชนบท
- 2) ส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษา
- 3) ส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจ บริการ การท่องเที่ยว อุตสาหกรรม และผู้ประกอบการรายย่อย
- 4) ส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการต่างประเทศ
- 5) เพิ่มบทบาทการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก เพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สาธารณชนในวงกว้าง
- 6) การพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมั่นคง
- 7) สร้างกลไกการบริหารจัดการ ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ภาคปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย กองทัพอไทยจึงได้ยึดถือ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ.2557 - 2560) มาเป็นหลักในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านการพัฒนาของหน่วย ซึ่งมียุทธศาสตร์การพัฒนา จำนวน 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) สร้างและพัฒนาองค์ความรู้ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและขยายสู่วงกว้าง 2) ส่งเสริมกระบวนการสร้างความร่วมมือในทุกภาคส่วนให้เกิดการ มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ภาคปฏิบัติ 3) ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก เพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงสู่สาธารณชนในวงกว้าง และ 4) สร้างกลไกการบริหารจัดการในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ภาคปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

หน่วยงานของกองทัพไทย ที่มีหน้าที่หลักโดยตรงในการพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคง ได้แก่ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ซึ่งมีโครงการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ตาม แผนยุทธศาสตร์การ พัฒนา ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ.2557 - 2560) ทั้ง 4 ยุทธศาสตร์ที่กล่าวมา ได้แก่ โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้ดำเนินการจัดตั้งอย่างเป็นรูปธรรม มีการอบรมให้ความรู้ทั้งด้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ประชาชนนำไปใช้ยึดถือปฏิบัติ เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิต สร้างความมั่นคงทางจิตใจให้ เกิดขึ้น ซึ่งโครงการดังกล่าวมีการรายงานผลเชิงปริมาณ ได้แก่ จำนวนของผู้รับบริการ แต่ยังขาดการ รายงานผลเชิงคุณภาพ ที่จะบ่งบอกถึงประสิทธิผลของโครงการ ได้แก่ ความรู้ของประชาชนที่จะ ทราบถึงพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นำไปสู่ความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อสถาบัน พระมหากษัตริย์ ส่งผลถึงการเป็นแนวร่วมในการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมถึงการ นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างจริงจัง และได้ผลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาถึงประสิทธิผลของโครงการ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญ นำไปสู่การ พัฒนาการดำเนินงานของโครงการให้ตอบสนองต่อ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ.2557 - 2560) ให้ประสบความสำเร็จ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนว พระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนา คุณภาพชีวิตตามแนวทางพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยจะมุ่งเน้นการที่ประชาชนนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอัน เกิดจากการเผยแพร่ของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และก่อให้เกิดความเลื่อมใส ศรัทธาต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ตลอดจนการนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ดำเนินการวิจัยในพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จัดตั้งขึ้น เท่านั้น

3. ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษาประสิทธิผลของการปฏิบัติงานสนองแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะสอบถามเฉพาะผู้ที่เคยใช้บริการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจำนวน 3,000 คน

4. ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการแจกแบบสอบถามผ่านหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ และรับเก็บคืนเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในห้วงเวลา 1 มี.ค. 2558 - 31 มี.ค. 2558

สมมติฐานการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถกำหนดเป็นสมมติฐานการวิจัยได้ ดังนี้

1. ระดับความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ที่ประชาชนได้รับจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีความสอดคล้องกับระดับความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

2. ปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหา และแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทย ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดกิจกรรมและการบริหารจัดการของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ทำให้ทราบปัญหาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ทำให้ทราบแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. ได้รับแนวทางแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของกองทัพไทย ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแนวทางพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำจำกัดความ

แนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชนานพระราชมหาราชธิราชธิราชวชิราลงกรณและแนวทางการดำรงอยู่ และ ปฏิบัติตนของประชาชนในทุกกระดับ ตั้งแต่ ระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนา และบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

การพัฒนาคุณภาพชีวิต

หมายถึง การพัฒนาคนในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสุขภาพอนามัย การศึกษา จิตใจ และ คุณธรรม ความพร้อมในการดำรงชีวิตในสังคม ความสามารถในการประกอบอาชีพ รวมถึง การพัฒนาในทุกขั้นตอนของชีวิต นับตั้งแต่ วัยเด็ก จนถึงวัยสูงอายุเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งส่วนบุคคล สังคม และประเทศชาติ

ระดับประสิทธิผล

หมายถึง ระดับความสามารถขององค์การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย 4 ประการ คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในองค์การ (integration) การปรับตัวขององค์การให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม (adaptability) การปรับตัวขององค์การให้สอดคล้องกับสังคม (social relevance) และผลผลิตขององค์การ (productivity) ระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การได้รับความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ที่ได้รับจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน รวมถึง ความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ จะทบทวนวรรณกรรมซึ่งประกอบด้วยทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวข้องจาก เอกสารและงานวิจัย ดังนี้

1. แนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
3. ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovation Theory)
4. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ.2557 - 2560)
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กันตยา มานะกุล ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนบ้านจอมจันทร์ หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
อนุพงษ์ วาวงศ์มูล ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวนบพในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจตามแนวพระราชดำริใหม่ : ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท

แนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (เศรษฐกิจพอเพียง, ออนไลน์. 2557)

จุดเริ่มต้นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ผลจากการใช้แนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัยได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมไทยอย่างมากในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อมอีกทั้งกระบวนการของความเปลี่ยนแปลงมีความสลับซับซ้อนจนยากที่จะอธิบายในเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ได้เพราะการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดต่างเป็นปัจจัยเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

สำหรับผลของการพัฒนาในด้านบวกนั้น ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัตถุและสาธารณูปโภคต่าง ๆ ระบบสื่อสารที่ทันสมัยหรือการขยายปริมาณและกระจายการศึกษาอย่างทั่วถึงมากขึ้นแต่ผลด้านบวกเหล่านี้ส่วนใหญ่กระจายไปถึงคนในชนบทหรือผู้ด้อยโอกาสในสังคมน้อยแต่ว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้เกิดผลลบติดตามมาด้วย เช่น การขยายตัวของรัฐเข้าไปในชนบท ได้ส่งผลให้ชนบทเกิดความอ่อนแอในหลายด้าน ทั้งการต้อง

พึ่งพิงตลาดและพ่อค้าคนกลางในการส่งสินค้าทุน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และการรวมกลุ่มกันตามประเพณีเพื่อการจัดการทรัพยากรที่เคยมีอยู่แต่เดิมแตกสลายลง ภูมิความรู้ที่เคยใช้แก้ปัญหาและสั่งสมปรับเปลี่ยนกันมาถูกลืมเลือนและเริ่มสูญหายไปสิ่งสำคัญก็คือ ความพอเพียงในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเองและดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้อำนาจและความมีอิสระในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเองความสามารถในการควบคุมและจัดการเพื่อให้ตนเองได้รับการสนองต่อความต้องการต่าง ๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นศักยภาพพื้นฐานที่คนไทยและสังคมไทยเคยมีอยู่แต่เดิม ต้องถูกกระทบกระเทือน ซึ่งวิกฤตเศรษฐกิจจากปัญหาฟองสบู่และปัญหาความอ่อนแอของชนบท รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนแต่เป็นข้อพิสูจน์และยืนยันปรากฏการณ์นี้ได้เป็นอย่างดี

พระราชดำริว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียง

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการเมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...” (18 กรกฎาคม 2517)

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานมานานกว่า 30 ปี เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ที่สำคัญจะต้องมี “สติ ปัญญา และความเพียร” ซึ่งจะนำไปสู่ “ความสุข” ในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง “...คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขาจะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งที่ดีสมัยใหม่ แต่เราอยู่พอมีพอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทย พออยู่พอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐานตั้งปณิธาน ในทางนี้ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพออยู่พอกิน ไม่ใช่จะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่ที่มีความพออยู่พอกิน มีความสงบเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่พอกินนี้ได้ เราก็คงจะยอดยิ่งยวดได้...” (4 ธันวาคม 2517)

พระบรมราโชวาทนี้ ทรงเห็นว่าแนวทางการพัฒนาที่เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลักแต่เพียงอย่างเดียวอาจเกิดปัญหาได้ จึงทรงเน้นการมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่ในเบื้องต้นก่อน เมื่อมีพื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควรแล้ว จึงสร้างความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้น ซึ่งหมายถึง แทนที่จะเน้นการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมนำการพัฒนาประเทศ ควรที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจพื้นฐานก่อน นั่นคือ **ทำให้ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่พอมีพอกินก่อน** เป็นแนวทางการพัฒนาที่เน้นการกระจายรายได้ เพื่อสร้างพื้นฐานและความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ก่อนเน้นการพัฒนาในระดับสูงขึ้นไป **ทรงเตือนเรื่องพอยู่พอกินตั้งแต่ปี 2517 คือ เมื่อ 30 กว่าปีที่แล้วแต่ทิศทางการพัฒนามิได้เปลี่ยนแปลง**

“...เมื่อปี 2517 วันนั้นได้พูดถึงว่าเราควรปฏิบัติให้พอกินพอกินนี่ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนมีพอกินพอกิน ก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอกินพอกินก็ยิ่งดี และ

ประเทศไทยเวลานั้นก็เริ่มจะเป็นไม่พอมิพอกิน บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลย...” (4 ธันวาคม 2541)

เศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงจึงประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำ นั้น ๆ อย่างรอบคอบ
3. ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมี เงื่อนไขของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการ ดังนี้
1. เงื่อนไขความรู้ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ
2. เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วยมีความตระหนักใน คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

พระราชดำรัสที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

“...เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาของเศรษฐกิจ การที่ต้องใช้รถไถต้องไปซื้อ เราต้องใช้ต้องหาเงินมาสำหรับซื้อน้ำมันสำหรับรถไถ เวลารถไถเก่าเราต้องยิ่งซ่อมแซม แต่เวลาใช้นั้นเราก็ต้องป้อนน้ำมันให้เป็นอาหารเสร็จแล้วมันคายคว้น คว้นเราสูดเข้าไปแล้วก็ปวดหัว ส่วนควายเวลาเราใช้เราก็ต้องป้อนอาหาร ต้องให้หญ้าให้อาหารมันกิน แต่มันคายออกมา ที่มันคายออกมากก็เป็นปุ๋ย แล้วก็ใช้ได้สำหรับให้ที่ดินของเราไม่เสีย...” พระราชดำรัสเนื่องในพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 9 พฤษภาคม 2529

“...เราไม่เป็นประเทศร่ำรวย เรามีพอสมควร พออยู่ได้ แต่ไม่เป็นประเทศที่ก้าวหน้าอย่างมาก เราไม่อยากจะเป็ประเทศก้าวหน้าอย่างมาก เพราะถ้าเราเป็นประเทศก้าวหน้าอย่างมากที่สุดก็จะมีแต่ถอยกลับ ประเทศเหล่านั้นที่เป็นประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้า จะมีแต่ถอยหลังและถอยหลังอย่างน่ากลัว แต่ถ้าเรามีการบริหารแบบเรียกว่าแบบคนจน แบบที่ไม่ติดกับตำรามากเกินไป ทำอย่างมีสามัคคีนี้แหละคือเมตตา กัน จะอยู่ได้ตลอดไป...” พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2534

“...ตามปกติคนเราชอบดูสถานการณ์ในทางดีที่เขาเรียกว่าเล็งผลเลิศ ก็เห็นว่าประเทศไทย เรานี้ก้าวหน้าดีการเงินการอุตสาหกรรมการค้าดี มีกำไรอีกทางหนึ่งก็ต้องบอกว่าเรากำลังเสื่อมลงไป ส่วนใหญ่ ทฤษฎีว่า ถ้ามีเงินเท่านั้น ๆ มีการกู้อำนาจ ๆ หมายความว่า เศรษฐกิจก้าวหน้าแล้วก็ประเทศก็เจริญมีหวังว่าจะเป็นมหาอำนาจ ขอโทษเลยต้องเตือนเขาว่า จริงตัวเลขดีแต่ถ้าเราไม่ระมัดระวังในความต้องการพื้นฐานของประชาชนนั้นไม่มีทาง...” พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2536

“...เดี๋ยวนี้ประเทศไทยก็ยังอยู่ดีพอสมควรใช้คำว่า พอสมควร เพราะเดี๋ยวมีคนเห็นว่ามีคนจน คนเดือดร้อน จำนวนมากพอสมควร แต่ใช้คำว่า พอสมควรนี้ หมายความว่าตามอัธยาศัย...” พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2539

“...ที่เป็นห่วงนั้นเพราะแม้ในเวลา 2 ปี ที่เป็นปีกาญจนาภิเษก ก็ได้เห็นสิ่งที่ทำให้เห็นได้ว่าประชาชนยังมีความเดือดร้อนมาก และมีสิ่งที่ควรแก้ไขและดำเนินการต่อไปทุกด้าน มีภัยจากธรรมชาติกระหน่ำ ภัยธรรมชาตินี้เราคงสามารถที่จะบรรเทาได้หรือแก้ไขได้ เพียงแต่ว่าต้องใช้เวลาพอใช้ มีภัยที่มาจากจิตใจของคน ซึ่งก็แก้ไขได้เหมือนกันแต่ว่ายากกว่าภัยธรรมชาติ ธรรมชาตินั้นเป็นสิ่งนอกกายเรา แต่นิสัยใจคอของคนเป็นสิ่งที่อยู่ข้างใน อันนี้ก็เป็นข้อหนึ่งที่ยากให้จัดการให้มีความเรียบร้อย แต่ก็ไม่หมดหวัง...” พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2539

“...การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้น หมายความว่าอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตนเอง ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก...” พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2539

“...เมื่อปี 2517 วันนั้นได้พูดถึงว่า เราควรปฏิบัติให้พอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนมีพอมีพอกินก็ใช้ได้ยิ่ง ถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี และ ประเทศไทยเวลานั้นก็เริ่มจะเป็นไม่พอมีพอกิน บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลย...” พระราชดำรัสเนื่อง ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2541

“...พอเพียง มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือคำว่าพอ ก็พอเพียงนี้ก็พอแค่นั้นเอง คนเราถ้าพอในความต้องการก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้า ประเทศใดมีความคิดอันนี้ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ซื่อตรงไม่ โลภอย่างมาก คนเราก็คืออยู่เป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมี มีมากอาจจะมีของหรูหราก็ได้แต่ไม่ต้องไม่ไป เบียดเบียนคนอื่น...” พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2541

“...ไฟดับถ้ามีความจำเป็น หากมีเศรษฐกิจพอเพียงแบบไม่เต็มที่ เรามีเครื่องปั่นไฟก็ใช้ ปั่นไฟหรือถ้าขั้นโบราณกว่า มีดก็จุดเทียน คือมีทางที่จะแก้ปัญหาเสมอ ฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียงก็มี เป็นขั้น ๆ แต่จะบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ให้พอเพียงเฉพาะตัวเองร้อยเปอร์เซ็นต์นี้เป็นสิ่งทำไม่ได้ จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ต้องมีการช่วยกันถ้ามีการช่วยกัน แลกเปลี่ยนกัน ก็ไม่ใช่พอเพียงแล้ว แต่ว่า พอเพียงในทฤษฎีในหลวงนี้คือให้สามารถที่จะดำเนินงานได้...” พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิม พระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 23 ธันวาคม 2542

“...โครงการต่าง ๆ หรือเศรษฐกิจที่ใหญ่ ต้องมีความสอดคล้องกัน ดีที่ไม่ใช่เหมือน ทฤษฎีใหม่ที่ใช้ที่ดินเพียง 15 ไร่ และสามารถที่จะปลูกข้าวพอกิน กิจกรรมนี้ใหญ่กว่าแต่ก็เป็นเศรษฐกิจ พอเพียงเหมือนกัน คนไม่เข้าใจว่ากิจกรรมใหญ่ ๆ เหมือนสร้างเขื่อนป่าสักก็เป็นเศรษฐกิจพอเพียง เหมือนกัน เขานึกว่าเป็นเศรษฐกิจสมัยใหม่ เป็นเศรษฐกิจที่ห่างไกลจากเศรษฐกิจพอเพียง แต่ที่จริง แล้วเป็นเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน...” พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 23 ธันวาคม 2542

“...ฉันพูดเศรษฐกิจพอเพียงความหมายคือทำอะไรให้เหมาะสมกับฐานะของตัวเอง คือ ทำจากรายได้ 200 - 300 บาท ขึ้นไปเป็นสองหมื่นสามหมื่นบาท คนชอบเอาคำพูดของฉัน เศรษฐกิจ พอเพียงไปพูดกันเลอะเทอะ เศรษฐกิจพอเพียงคือทำเป็น Self - Sufficiency มันไม่ใช่ความหมาย ไม่ใช่แบบที่ฉันคิดที่ฉันคิดคือเป็น Self - Sufficiency of Economy เช่น ถ้าเขาต้องการดูทีวี ก็ควรให้ เขามีดูไม่ใช่ไปจำกัดเขาไม่ให้ซื้อทีวีดู เขาต้องการดูเพื่อความสนุกสนาน ในหมู่บ้านไกล ๆ ที่ฉันไป เขา มีทีวีดูแต่ใช้แบตเตอรี่ เขาไม่มีไฟฟ้า แต่ถ้า Sufficiency นั้น มีทีวีเขาฟุ่มเฟือย เปรียบเสมือนคนไม่มี สตางค์ไปตัดสตางค์ใส่และยังใส่เนคไทเวอร์ซาเซ อันนี้ก็เกินไป...” พระดำหนักเยี่ยมสุขวังไกลกังวล 17 มกราคม 2544

ประเทศไทยกับเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นให้ผู้ผลิตหรือผู้บริโภค พยายามเริ่มต้นผลิต หรือบริโภคภายใต้ ขอบเขต ข้อจำกัดของรายได้หรือทรัพยากรที่มีอยู่ไปก่อน ซึ่งก็คือ หลักในการลดการพึ่งพาเพิ่มขีด ความสามารถในการควบคุมการผลิตได้ด้วยตนเอง และลดภาวะการเสี่ยงจากการไม่สามารถควบคุม ระบบตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เศรษฐกิจพอเพียงมิใช่หมายความถึง การกระเบียดกระเสียจน

เกินสมควร หากแต่อาจฟุ่มเฟือยได้เป็นครั้งคราวตามอัตภาพ แต่คนส่วนใหญ่ของประเทศ มักใช้จ่ายเกินตัว เกินฐานะที่หามาได้

เศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปสู่เป้าหมายของการสร้างความมั่นคงในทางเศรษฐกิจได้ เช่น โดยพื้นฐานแล้ว ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เศรษฐกิจของประเทศจึงควรเน้นที่เศรษฐกิจการเกษตรเน้นความมั่นคงทางอาหาร เป็นการสร้างความมั่นคงให้เป็นระบบเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง จึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยลดความเสี่ยง หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้ เศรษฐกิจพอเพียง สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทุกสาขา ทุกภาคของเศรษฐกิจ ไม่จำเป็นจะต้องจำกัดเฉพาะแต่ภาคการเกษตร หรือภาคชนบท แม้แต่ภาคการเงิน ภาคสหกรณ์ และภาคการค้า การลงทุนระหว่างประเทศ โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกันคือ เน้นการเลือกปฏิบัติอย่างพอประมาณ มีเหตุมีผลและสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม

การดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเข้าใจถึงสภาพสังคมไทย ดังนั้น เมื่อได้พระราชทานแนวพระราชดำริหรือพระบรมราโชวาทในด้านต่าง ๆ จะทรงคำนึงถึงวิถีชีวิต สภาพสังคมของประชาชนด้วยเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในทางปฏิบัติได้

แนวพระราชดำริในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการใช้ชีวิต
2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริต
3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในการค้าแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง
4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากด้วยการขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้มียาได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ
5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่ว ประพฤติตนตามหลักศาสนา

ตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียง

ทฤษฎีใหม่

ทฤษฎีใหม่ คือ ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงที่เด่นชัดที่สุดซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำรินี้ เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่มักประสบปัญหาทั้งภัยธรรมชาติและปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการทำงานเกษตร ให้สามารถผ่านพ้นช่วงเวลาวิกฤต โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำได้โดยไม่ต้องร้อนและยากลำบากนัก ความเสี่ยงที่เกษตรกรมักพบเป็นประจำ ประกอบด้วย

1. ความเสี่ยงด้านราคาสินค้าเกษตร
2. ความเสี่ยงในราคาและการพึ่งพาปัจจัยการผลิตสมัยใหม่จากต่างประเทศ

3. ความเสี่ยงด้านน้ำ ฝนทิ้งช่วง ฝนแล้ง
4. ภัยธรรมชาติอื่น ๆ และโรคระบาด
5. ความเสี่ยงด้านแบบแผนการผลิต

- ความเสี่ยงด้านโรคและศัตรูพืช
- ความเสี่ยงด้านการขาดแคลนแรงงาน
- ความเสี่ยงด้านหนี้สินและการสูญเสียที่ดิน

ทฤษฎีใหม่ จึงเป็นแนวทางหรือหลักการในการบริหารการจัดการที่ดินและน้ำ เพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ทฤษฎีใหม่

ความสำคัญของทฤษฎีใหม่

1. มีการบริหารและจัดแบ่งที่ดินแปลงเล็กออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน เพื่อประโยชน์สูงสุดของเกษตรกร ซึ่งไม่เคยมีใครคิดมาก่อน
2. มีการคำนวณโดยใช้หลักวิชาการเกี่ยวกับปริมาณน้ำที่จะกักเก็บให้พอเพียงต่อการเพาะปลูกได้อย่างเหมาะสมตลอดปี
3. มีการวางแผนที่สมบูรณ์แบบสำหรับเกษตรกรรายย่อย โดยมีถึง 3 ขั้นตอน

ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น

ให้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10 ซึ่งหมายถึง
พื้นที่ส่วนที่หนึ่ง ประมาณ 30 % ให้ขุดสระเก็บกักน้ำเพื่อใช้เก็บกักน้ำฝนในฤดูฝน และใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้งตลอดจนการเลี้ยงสัตว์และพืชน้ำต่าง ๆ
พื้นที่ส่วนที่สองประมาณ 30 % ให้ปลูกข้าวในฤดูฝนเพื่อใช้เป็นอาหารประจำวันสำหรับครอบครัวให้เพียงพอตลอดปีเพื่อตัดค่าใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้
พื้นที่ส่วนที่สามประมาณ 30 % ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร ฯลฯ เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริโภคก็นำไปจำหน่าย
พื้นที่ส่วนที่สี่ประมาณ 10 % เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ ถนนหนทาง และโรงเรียน
อื่นๆ

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง

เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ปฏิบัติในที่ดินของตนจนได้ผลแล้ว ก็ต้องเริ่มขั้นที่สอง คือให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูป กลุ่ม หรือ สหกรณ์ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินการในด้าน

- (1) การผลิต (พันธุ์พืช เตรียมดิน ชลประทาน ฯลฯ)

- เกษตรกรจะต้องร่วมมือในการผลิต โดยเริ่ม ตั้งแต่ขั้นเตรียมดิน การหา พันธุ์พืช ปุ๋ยการจัดการน้ำ และอื่น ๆ เพื่อการเพาะปลูก

(2) การตลาด (ลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต)

- เมื่อมีผลผลิตแล้ว จะต้องเตรียมการต่าง ๆ เพื่อการขายผลผลิตให้ได้ ประโยชน์สูงสุด เช่น การเตรียมลานตากข้าวร่วมกัน การจัดหายุ้งรวบรวมข้าว เตรียมหาเครื่องสีข้าว ตลอดจนการรวมกันขายผลผลิตให้ได้ราคาดีและลดค่าใช้จ่ายลงด้วย

(3) การเป็นอยู่ (กะปิ น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ)

- ในขณะที่เดียวกันเกษตรกรต้องมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควรโดยมี ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหารการกินต่าง ๆ กะปิ น้ำปลา เสื้อผ้าที่พอเพียง

(4) สวัสดิการ (สาธารณสุข เงินกู้)

- แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิภาพและบริการที่จำเป็น เช่น มีสถานีนอนม้ายี่เมื้อ ยามป่วยไข้หรือมีกองทุนไว้กู้ยืมเพื่อประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

(5) การศึกษา (โรงเรียน ศูนย์การศึกษา)

- ชุมชนควรมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนเพื่อการศึกษา เล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชนเอง

(6) สังคมและศาสนา

- ชุมชนควรเป็นที่รวมในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ ยึดเหนี่ยว

โดยกิจกรรมทั้งหมดดังกล่าวข้างต้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นราชการ องค์กรเอกชนตลอดจนสมาชิกในชุมชนนั้นเป็นสิ่งสำคัญ

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สาม

เมื่อดำเนินการผ่านพ้นขั้นที่สองแล้วเกษตรกร หรือ กลุ่มเกษตรกรก็ควรพัฒนาก้าวหน้า ไปสู่ขั้นที่สามต่อไปคือติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัทห้าง ร้านเอกชน มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ทั้งฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคาร หรือ บริษัทเอกชนจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน กล่าวคือ

- เกษตรกรขายข้าวได้ราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)

- ธนาคารหรือบริษัทเอกชนสามารถซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ (ซื้อข้าวเปลือกตรงจาก เกษตรกรและมาสีเอง)

- เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคได้ในราคาต่ำ เพราะรวมกันซื้อเป็นจำนวนมาก (เป็นร้านสหกรณ์ราคาขายส่ง)

- ธนาคารหรือบริษัทเอกชน จะสามารถกระจายบุคลากร เพื่อไปดำเนินการในกิจกรรม ต่าง ๆ ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

หลักการและแนวทางสำคัญ

1. เป็นระบบการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่ประหยัดก่อน ทั้งนี้ ชุมชนต้องมีความสามัคคีร่วมมือร่วมใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำนองเดียวกับการ “ลงแขก” แบบดั้งเดิมเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานด้วย

2. เนื่องจากข้าวเป็นปัจจัยหลักที่ทุกครัวเรือนจะต้องบริโภค ดังนั้นจึงประมาณว่าครอบครัวหนึ่งทำนาประมาณ 5 ไร่ จะทำให้มีข้าวพอกินตลอดปีโดยไม่ต้องซื้อหาในราคาแพง เพื่อยึดหลักพึ่งตนเองได้อย่างมีอิสระภาพ

3. ต้องมีน้ำเพื่อการเพาะปลูกสำรองไว้ใช้ในฤดูแล้ง หรือระยะฝนทิ้งช่วงได้อย่างพอเพียงดังนั้น จึงจำเป็นต้องกันที่ดินส่วนหนึ่งไว้ขุดสระน้ำ โดยมีหลักว่าต้องมีน้ำเพียงพอที่จะเพาะปลูกได้ตลอดปีทั้งนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริเป็นแนวทางว่า ต้องมีน้ำ 1,000 ลูกบาศก์เมตรต่อการเพาะปลูก 1 ไร่ โดยประมาณ ฉะนั้น เมื่อทำนา 5 ไร่ ทำพืชไร่ หรือไม้ผลอีก 5 ไร่ (รวมเป็น 10 ไร่) จะต้องมีน้ำ 10,000 ลูกบาศก์เมตรต่อปี ดังนั้น หากตั้งสมมติฐานว่า มีพื้นที่ 5 ไร่ ก็จะสามารถกำหนดสูตรคร่าว ๆ ว่า แต่ละแปลง ประกอบด้วย

- นาข้าว 5 ไร่
- พืชไร่ พืชสวน 5 ไร่
- สระน้ำ 3 ไร่ ขุดลึก 4 เมตร จุน้ำได้ประมาณ 19,000 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งเป็นปริมาณน้ำที่เพียงพอที่จะสำรองไว้ใช้ยามฤดูแล้ง

- ที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ 2 ไร่
- รวมทั้งหมด 15 ไร่

แต่ทั้งนี้ขนาดของสระเก็บน้ำขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศและสภาพแวดล้อม ดังนี้

- ถ้าเป็นพื้นที่ทำการเกษตรอาศัยน้ำฝน สระน้ำควรมีลักษณะลึกเพื่อป้องกันไม่ให้น้ำระเหยได้มากเกินไป ซึ่งจะทำให้มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี

- ถ้าเป็นพื้นที่ทำการเกษตรในเขตชลประทาน สระน้ำอาจมีลักษณะลึก หรือตื้น และแคบหรือกว้างก็ได้ โดยพิจารณาตามความเหมาะสม เพราะสามารถมีน้ำมาเติมอยู่เรื่อยๆ

การมีสระเก็บน้ำก็เพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างสม่ำเสมอทั้งปี (ทรงเรียกว่า Regulator หมายถึง การควบคุมให้ตีมีระบบน้ำหมุนเวียนใช้เพื่อการเกษตรได้โดยตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน้าแล้งและระยะฝนทิ้งช่วง แต่มิได้หมายความว่าเกษตรกรจะสามารถปลูกข้าวนาปรังได้ เพราะหากน้ำในสระเก็บน้ำไม่พอในกรณีมีเขื่อนอยู่บริเวณใกล้เคียงก็อาจจะต้องสูบน้ำมาจากเขื่อนซึ่งจะทำให้ น้ำในเขื่อนหมดได้ แต่เกษตรกรควรทำนาในหน้าฝน และเมื่อถึงฤดูแล้งหรือฝนทิ้งช่วงให้เกษตรกรใช้น้ำที่เก็บตุนนั้นให้เกิดประโยชน์ทางการเกษตรอย่างสูงสุด โดยพิจารณาปลูกพืชให้เหมาะสมกับฤดูกาลเพื่อจะได้มีผลผลิตอื่น ๆ ไว้บริโภคและสามารถนำไปขายได้ตลอดทั้งปี

4. การจัดแบ่งแปลงที่ดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคำนวณและคำนึงจากอัตราการถือครองที่ดินถัวเฉลี่ยครัวเรือนละ 15 ไร่ อย่างไรก็ตาม หากเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองน้อยกว่านี้ หรือมากกว่านี้ก็สามารถใช้อัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10 เป็นเกณฑ์ปรับใช้ได้กล่าวคือร้อยละ 30 ส่วนแรก ขุดสระน้ำ (สามารถเลี้ยงปลา ปลูกพืชน้ำ เช่น ผักบุ้ง ผักกะเฉด ฯลฯ ได้ด้วย) บนสระอาจสร้างเล้าไก่และบนขอบสระน้ำอาจปลูกไม้ยืนต้นที่ไม่ใช้น้ำมากโดยรอบได้ ร้อยละ 30 ส่วนที่สอง ทำนา ร้อยละ 30 ส่วนที่สาม ปลูกพืชไร่ พืชสวน (ไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้ใช้สอย ไม้

เพื่อเป็นเชื้อเพลิงไม้สร้างบ้าน พืชไร่ พืชผัก สมุนไพร เป็นต้น) ร้อยละ 10 สุดท้าย เป็นที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ (ทางเดิน คันดิน กองฟาง ลานตาก กองปุ๋ยหมักโรงเรือน โรงเพาะเห็ด คอกสัตว์ ไม้ดอกไม้ประดับ พืชสวนครัวหลังบ้าน เป็นต้น) อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนดังกล่าวเป็นสูตรหรือหลักการโดยประมาณเท่านั้น สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมโดยขึ้นอยู่กับสภาพของพื้นที่ดิน ปริมาณน้ำฝน และสภาพแวดล้อม เช่นในกรณีภาคใต้ที่มีฝนตกชุก หรือพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำมาเติมสระได้ต่อเนื่องก็อาจลดขนาดของบ่อ หรือสระเก็บน้ำให้เล็กลงเพื่อเก็บพื้นที่ไว้ใช้ประโยชน์อื่นต่อไปได้

5. การดำเนินการตามทฤษฎีใหม่ มีปัจจัยประกอบหลายประการ ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น ดังนั้น เกษตรกรควรขอรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ด้วย และที่สำคัญ คือ ราคาการลงทุนค่อนข้างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขุดสระน้ำเกษตรกรจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากส่วนราชการ มูลนิธิ และเอกชน

6. ในระหว่างการขุดสระน้ำ จะมีดินที่ถูกขุดขึ้นมาจำนวนมาก หน้าดินซึ่งเป็นดินดีควรนำไปกองไว้ต่างหากเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชต่าง ๆ ในภายหลังโดยนำมาเกลี่ยคลุมดินชั้นล่างที่เป็นดินไม่ดี หรืออาจนำมาถมทำขอบสระน้ำ หรือยกร่องสำหรับปลูกไม้ผลก็จะได้ประโยชน์อีกทางหนึ่ง

ตัวอย่างพืชที่ควรปลูกและสัตว์ที่ควรเลี้ยง

ไม้ผลและผักยืนต้น : มะม่วง มะพร้าว มะขาม ขนุน ละมุด ส้ม กล้วย น้อยหน่า มะละกอ กะทอน แคบ้าน มะรุม สะเดาขี้เหล็ก กระจิน ฯลฯ ผักล้มลุกและดอกไม้ : มันเทศ ผือก ถั่วฝักยาว มะเขือ มะลิ ดาวเรือง บานไม่รู้โรย กุหลาบ รักและช่อนกลิน เป็นต้น เห็ด : เห็ดนางฟ้า เห็ดฟาง เห็ดเป่าฮื้อ เป็นต้น สมุนไพรและเครื่องเทศ : หมากรุก พริกไทย บุค บัวบก มะเกลือ ชุมเห็ด หญ้าแฝกและพืชผักบางชนิด เช่น กะเพรา โหระพา สะระแหน่ แมงลัก และตะไคร้ เป็นต้น ไม้ใช้สอย และเชื้อเพลิง : ไม้มะพร้าว ตาล กระจินณรงค์ มะขามเทศ สะแก ทองหลาง จามจุรี กระจิน สะเดา ขี้เหล็กประดู่ ชิงชัน และยางนา เป็นต้น พืชไร่ : ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วพุ่ม ถั่วมะแฮะ อ้อย มันสำปะหลัง ละหุ่ง นุ่น เป็นต้น พืชไร่หลายชนิดอาจเก็บเกี่ยวเมื่อผลผลิตยังสดอยู่ และจำหน่ายเป็นพืชประเภทผักได้และมีราคาดีกว่าเก็บเมื่อแก่ ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วพุ่ม ถั่วมะแฮะ อ้อย และมันสำปะหลัง พืชบำรุงดินและพืชคลุมดิน : ถั่วมะแฮะ ถั่วฮามาต้า โสนแอฟริกัน โสนพื้นเมือง ปอเทือง ถั่วพริ้ว ขี้เหล็ก กระจินรวมทั้งถั่วเขียวและถั่วพุ่ม เป็นต้น และเมื่อเก็บเกี่ยวแล้วไถกลบลงไปเพื่อบำรุงดินได้

หมายเหตุ : พืชหลายชนิดใช้ทำประโยชน์ได้มากกว่าหนึ่งชนิด และการเลือกปลูกพืชควรเน้นพืชยืนต้นด้วย เพราะการดูแลรักษาในระยะหลังจะลดน้อยลง มีผลผลิตทยอยออกตลอดปีควรเลือกพืชยืนต้นชนิดต่าง ๆ กันให้ความร่มเย็นและชุ่มชื้นกับที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม และควรเลือก

ต้นไม้อาจให้สอดคล้องกับสภาพของพื้นที่ เช่น ไม่ควรปลูกยูคาลิปตัสบริเวณขอบสระ ควรเป็นไม้ผลแทน เป็นต้น สัตว์เลี้ยงอื่น ๆ ได้แก่ สัตว์น้ำ : ปลาไน ปลานิล ปลาดุก เพ็ญขาว ปลาดุก เพื่อเป็นอาหาร เสริมประเภทโปรตีนและยังสามารถนำไปจำหน่ายเป็นรายได้เสริมได้อีกด้วย ในบางพื้นที่สามารถเลี้ยง กบได้สุกร หรือ ไก่ เลี้ยงบนขอบสระน้ำ ทั้งนี้ มูลสุกรและไก่สามารถนำมาเป็นอาหารปลา บางแห่ง อาจเลี้ยงเป็ดได้

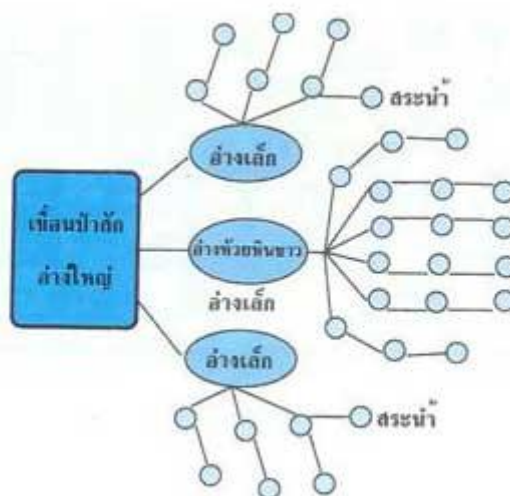
ประโยชน์ของทฤษฎีใหม่

1. ให้ประชาชนพออยู่พอกินสมควรแก่สภาพในระดับที่ประหยัด ไม่อดอยากและเลี้ยงตนเองได้ตามหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง”
2. ในหน้าแล้งมีน้ำน้อย ก็สามารถเอาน้ำที่เก็บไว้ในสระมาปลูกพืชผักต่าง ๆ ที่ใช้น้ำน้อยได้ โดยไม่ต้องเปิดเขื่อนชลประทาน
3. ในปีที่ฝนตกตามฤดูกาลโดยมีน้ำดีตลอดปีทฤษฎีใหม่นี้สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้โดยไม่ต้องเดือดร้อนในเรื่องค่าใช้จ่ายต่าง ๆ
4. ในกรณีที่เกิดอุทกภัย เกษตรกรสามารถที่จะฟื้นตัวและช่วยตัวเองได้ในระดับหนึ่ง โดยทางราชการไม่ต้องช่วยเหลือมากนัก ซึ่งเป็นการประหยัดงบประมาณด้วย

ทฤษฎีใหม่ที่สมบูรณ์

ทฤษฎีใหม่ที่ดำเนินการโดยอาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติ น้ำฝน จะอยู่ในลักษณะ “หมิ่นเหม่” เพราะหากปีใดฝนน้อย น้ำอาจจะไม่เพียงพอ ฉะนั้น การที่จะทำให้ทฤษฎีใหม่สมบูรณ์ได้นั้น จำเป็นต้องมีสระเก็บกักน้ำที่มีประสิทธิภาพและเต็มความสามารถ โดยการมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่สามารถเพิ่มเติมน้ำในสระเก็บกักน้ำให้เต็มอยู่เสมอ ดังเช่น กรณีของการทดลองที่โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดสระบุรีแสดงได้ดังแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ 2 - 1 แสดง ระบบทฤษฎีใหม่ที่สมบูรณ์อ่างใหญ่เต็มอ่างเล็ก อ่างเล็กเต็มสระน้ำ

ที่มา : <http://www.chaipat.or.th/chaipat/content/porpeing/porpeing.html>

จากภาพ วงกลมเล็ก คือสระน้ำที่เกษตรกรขุดขึ้นตามทฤษฎีใหม่ เมื่อเกิดช่วงขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง เกษตรกรสามารถสูบน้ำมาใช้ประโยชน์ได้ และหากน้ำในสระน้ำไม่เพียงพอก็ขอรับน้ำจากอ่างห้วยหินขาว (อ่างเล็ก) ซึ่งได้ทำระบบส่งน้ำเชื่อมต่อทางท่อลงมายังสระน้ำที่ได้ขุดไว้ในแต่ละแปลง ซึ่งจะช่วยให้สามารถมีน้ำใช้ตลอดปี

กรณีที่เกษตรกรใช้น้ำกันมากอ่างห้วยหินขาว (อ่างเล็ก) ก็อาจมีปริมาณน้ำไม่เพียงพอก็สามารถใช้วิธีการผันน้ำจากเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ (อ่างใหญ่) ต่อลงมายังอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว (อ่างเล็ก) ก็จะช่วยให้มีปริมาณน้ำมาเติมในสระของเกษตรกรพอตลอดทั้งปีโดยไม่ต้องเสี่ยง ระบบการจัดการทรัพยากรน้ำ ตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สามารถทำให้การใช้น้ำมี

ประสิทธิภาพอย่างสูงสุดจากระบบส่งท่อเปิดผ่านไปตามแปลงไร่นาต่าง ๆ ถึง 3 - 5 เท่า เพราะยามหน้าฝนนอกจากจะมีน้ำในอ่างเก็บน้ำแล้ว ยังมีน้ำในสระของราษฎรเก็บไว้พร้อมกันด้วย ทำให้มีปริมาณน้ำเพิ่มอย่างมหาศาล น้ำในอ่างที่ต่อมาสู่สระจะทำหน้าที่เป็นแหล่งน้ำสำรองคอยเติมน้ำนั่นเอง

โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาได้น้อมนำแนวปรัชญาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาดำเนินการให้เป็นรูปธรรม โดยจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เทิดไถ่ มหาราชันย์ ในพื้นที่ดำเนินการของหน่วยทั่วประเทศ เพื่อให้เป็นแหล่งต้นแบบเพื่อศึกษา และนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ให้ราษฎรได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีเป้าหมายที่จะจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เทิดไถ่ มหาราชันย์ จำนวน 84 แห่ง

ตารางที่ 2 - 1 ที่ตั้ง ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา จำนวน 84 ศูนย์

ลำดับ	หน่วย	ที่ตั้ง
	เชิงปฏิบัติการ จำนวน 66 ศูนย์	
1	นพค.11 สนภ.1 นทพ.	บ.อุล่อง ม.4 ต.ท่าขนุน อ.ทองผาภูมิ จว.ก.จ.
2	นพค.11 สนภ.1 นทพ.	บ.พระเจดีย์สามองค์ ม.9 ต.หนองลู อ.สังขละบุรี จว.ก.จ.
3	นพค.12 สนภ.1 นทพ.	บ.แซร์อ ม.1 ต.แซร์อ อ.พัฒนานคร จว.ส.ก.
4	นพค.12 สนภ.1 นทพ.	บ.ชัยมล ม.9 ต.ช่อกลุ่ม อ.พัฒนานคร จว.ส.ก.
5	นพค.13 สนภ.1 นทพ.	บ.ทุ่งเคล็ด ต.วังจันทร์ อ.แก่งกระจาน จว.พ.บ.
6	นพค.13 สนภ.1 นทพ.	บ.น้ำทรัพย์ ม.9 ต.แก่งกระจาน อ.แก่งกระจาน จว.พ.บ.
7	นพค.14 สนภ.1 นทพ.	บ.ปากแฉ่งล่าง ม.7 ต.บ่อพลอย อ.บ่อไร่ จว.ตร.
8	นพค.14 สนภ.1 นทพ.	บ.ทับทิมสยาม 01 ม.7 ต.ด่านชุมพล อ.บ่อไร่ จว.ตร.
9	นพค.15 สนภ.1 นทพ.	บ.ตากแฉ่งล่าง ม.7 ต.บ่อพลอย อ.บ่อไร่ จว.ตร.

10	นพค.15 สนม.1 นทพ.	บ.เกาะอีเฟิน ม.3 ต.หนองยาว อ.หนองฉาง จว.อน.
11	นพค.16 สนม.1 นทพ.	บ.หนองนารี ม.5 ต.สะเตียง อ.เมือง จว.พ.ช.
12	นพค.16 สนม.1 นทพ.	บ.มะค่างาม ม.19 ต.พุทธรบาท อ.ชนแดน จว.พ.ช.
13	นพค.21 สนม.2 นทพ.	บ.โคกหนองแวง ม.5 ต.นาบุง อ.ศรีธาตุ จว.อ.ด.

ตารางที่ 2 - 1 ที่ตั้ง ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา จำนวน 84 ศูนย์ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วย	ที่ตั้ง
14	นพค.21 สนม.2 นทพ.	บ.หนองกล้า ม.6 ต.ดอนทรายโคก อ.หนองหาน จว.อ.ด.
15	นพค.22 สนม.2 นทพ.	บ.ทางหลวง ต.บ้านแก้ง อ.นาแก จว.น.พ.
16	นพค.22 สนม.2 นทพ.	บ.ดงป่าbung ม.9 ต.นาถ่อน อ.ธาตุพนม จว.น.พ.
17	นพค.23 สนม.2 นทพ.	บ.ท่าสวรรค์ ม.1 ต.ท่าสวรรค์ อ.นาด้วง จว.ล.ย.
18	นพค.23 สนม.2 นทพ.	บ.ห้วยม่วง ม.10 ต.นาดินดำ อ.เมือง จว.ล.ย.
19	นพค.24 สนม.2 นทพ.	บ.ศรีมงคล ม.8 ต.คำชะอี อ.คำชะอี จว.ม.ห.
20	นพค.24 สนม.2 นทพ.	บ.นาแพง ม.11 ต.ห้วยน้ำใหญ่ อ.ห้วยน้ำใหญ่ จว.ม.ห.
21	นพค.25 สนม.2 นทพ.	บ.ศูนย์กลาง ม.3 ต.ด่านศรีสุข อ.โพธิ์ตาก จว.น.ค.
22	นพค.25 สนม.2 นทพ.	น.สีกาเหนือ ม.6 ต.สีกาย อ.เมือง จว.น.ค.
23	นพค.26 สนม.2 นทพ.	บ.โคกพัฒนา ม.13 ต.ไร่ อ.พรรณานิคม จว.ส.น.
24	นพค.26 สนม.2 นทพ.	บ.โนนสวรรค์ ม.8 ต.พังขว้าง อ.เมือง จว.ส.น.
25	นพค.31 สนม.3 นทพ.	บ.ป่าตองดอนทราย ต.ศิลาเพชร อ.บัว จว.น.น.
26	นพค.31 สนม.3 นทพ.	บ.ดอนไชย ม.6 ต.ศิลาเพชร อ.บัว จว.น.น.
27	นพค.32 สนม.3 นทพ.	บ.ทุ่งละคร ม.1 ต.เชียงดาว อ.เชียงดาว จว.ช.ม.
28	นพค.32 สนม.3 นทพ.	บ.หัวทุ่ง ม.14 ต.เชียงดาว อ.เชียงดาว จว.ช.ม.
29	นพค.33 สนม.3 นทพ.	บ.หัวฝาย ม.2 ต.พระธาตุผาแดง อ.แม่สอด จ.ต.ก.
30	นพค.33 สนม.3 นทพ.	บ.ห้วยบง ม.7 ต.แม่จะระ อ.แม่ระมาด จ.ต.ก.
31	นพค.34 สนม.3 นทพ.	บ.ตาปะขาวหาย ม.4 ต.หัวรอ อ.เมือง จว.พ.ล.
32	นพค.34 สนม.3 นทพ.	บ.ห้วยยศ ต.ม่วงเจ็ดต้น อ.บ้านโคก จว.อ.ด.
33	นพค.35 สนม.3 นทพ.	บ.น้ำตกพัฒนา ม.7 ต.ทุ่งก่อ อ.เวียงเชียงรุ้ง จว.ช.ร.
34	นพค.35 สนม.3 นทพ.	บ.ค่ายเจริญ (คุ้มห้ากิวบ่หลอด) ม.5 ต.เวียงเหนือ อ.เวียงชัย จว.ช.ร.
35	นพค.36 สนม.3 นทพ.	บ.คอนมิ่ง ต.แม่ตะควน อ.สบเมย จว.ม.ส.
36	นพค.36 สนม.3 นทพ.	บ.แม่ต๋อบใต้ ม.5 ต.บ้านกาศ อ.แม่สะเรียง จว.ม.ส.
37	นพค.41 สนม.4 นทพ.	บ.ควน ม.6 ต.สุโขทัย อ.สุโขทัย จว.น.ธ.
38	นพค.41 สนม.4 นทพ.	บ.ต้นหยงลิ้ม ม.7 ต.ต้นหยงลิ้ม อ.ระแงะ จว.น.ธ.
39	นพค.42 สนม.4 นทพ.	บ.ลือตอ ม.3 ต.บาไร่ อ.ยะหา จว.ย.ล.
40	นพค.42 สนม.4 นทพ.	บ.ลาแล ม.5 ต.กาบัง อ.กาบัง จว.ย.ล.
41	นพค.43 สนม.4 นทพ.	บ.หนองโหละ ม.5 ต.ชุมพล อ.ศรีนครินทร์ จว.พ.ท.

ตารางที่ 2 - 1 ที่ตั้ง ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา จำนวน 84 ศูนย์ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วย	ที่ตั้ง
42	นพค.43 สนภ.4 นทพ.	บ.บ่อเตย ม.1 ต.ปากบาง อ.เทพา จว.ส.ข.
43	นพค.44 สนภ.4 นทพ.	บ.นัดขอมีส ม.5 ต.น้ำดำ อ.ทุ่งยางแดง จว.ป.น.
44	นพค.44 สนภ.4 นทพ.	บ.เปีย ม.3 ต.เปียมมั่ง อ.ยะหริ่ง จว.ป.น.
45	นพค.45 สนภ.4 นทพ.	บ.สะพานเคียน ม.2 ต.ควนโดน อ.ควนโดน จว.ส.ต.
46	นพค.45 สนภ.4 นทพ.	บ.ควนโต๊ะเหลง ม.4 ต.ควนโดน อ.ควนโดน จว.ส.ต.
47	นพค.46 สนภ.4 นทพ.	บ.ใหม่ ม.6 ต.วัดประคู้ อ.วัดประคู้ จว.ส.ฎ.
48	นพค.46 สนภ.4 นทพ.	บ.หนองยอ ม.1 ต.ช้างขาว อ.กาญจนดิษฐ์ จว.ส.ฎ.
49	นพค.51 สนภ.5 นทพ.	บ.คำเตย ม.11 ต.โนนพนมแท่ง อ.เมืองอำนาจเจริญ จว.อ.จ.
50	นพค.51 สนภ.5 นทพ.	บ.นาคอ ม.2 ต.พนมแท่ง อ.ศรีเมืองใหม่ จว.อ.บ.
51	นพค.52 สนภ.5 นทพ.	บ.ดอนหนองแหน ม.2 ต.ตาเป็ก อ.เฉลิมพระเกียรติ จว.บ.ร.
52	นพค.52 สนภ.5 นทพ.	บ.หนองแวง ม.6 ต.โนนเจริญ อ.บ้านกรวด จว.บ.ร.
53	นพค.53 สนภ.5 นทพ.	บ.สัมปอ ม.2 ต.สำโรง อ.อุทุมพรพิสัย จว.ศ.ก.
54	นพค.53 สนภ.5 นทพ.	บ.ตระกุกชัย ม.14 ต.บักดอง อ.ขุนหาญ จว.ศ.ก.
55	นพค.54 สนภ.5 นทพ.	บ.ลำพุก ม.14 ต.ตาเบา อ.ปราสาท จว.ส.ร.
56	นพค.54 สนภ.5 นทพ.	บ.ลำพนมพัฒนา ม.9 ต.จรัส อ.บัวเชด จว.ส.ร.
57	นพค.55 สนภ.5 นทพ.	บ.เมืองเก่า ม.5 ต.บ้านยาง อ.เกษตรสมบูรณ์ จว.ช.ย.
58	นพค.55 สนภ.5 นทพ.	บ.ยางน้อย ม.2 ต.บ้านยาง อ.เกษตรสมบูรณ์ จว.ช.ย.
59	นพค.56 สนภ.5 นทพ.	บ.บก ม.2 ต.กลาง อ.เดชอุดม จว.อ.บ.
60	นพค.56 สนภ.5 นทพ.	บ.วาริอุดม ม.6 ต.ท่าโพธิ์ศรี อ.เดชอุดม จว.อ.บ.
61	นภส.1 สทพ.นทพ.	บ.แซร์อ ม.1 ต.แซร์อ อ.วัฒนานคร จว.ส.ก.
62	นภส.2 สทพ.นทพ.	บ.โพนยางคำ ม.121/10 ต.โนนหอม อ.เมือง จว.ส.น.
63	นภส.3 สทพ.นทพ.	บ.วังไคร้ ม.3 ต.วังหมัน อ.สามเงา จว.ต.ก.
64	นภส.4 สทพ.นทพ.	บ.หินกูบ ม.3 ต.สลูย อ.ท่าแซะ จว.ช.พ.
65	นภส.5 สทพ.นทพ.	บ.ลำพุก ม.14 ต.ตาเบา อ.ปราสาท จว.ส.ร.
66	กภส.สทพ.	บ.พุดม ม.11 ต.ท่าเสา อ.ไทรโยค จว.ก.จ.
	<u>เชิงแนวคิด/ทฤษฎี</u> <u>จำนวน 18 ศูนย์</u>	
67	บก.สนภ.1 นทพ.	บ.หนองเค็ดใหม่ ม.7 ต.ท่าถ่าน อ.พนมสารคาม จว.ฉ.ช.

ตารางที่ 2 - 1 ที่ตั้ง ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา จำนวน 84 ศูนย์ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วย	ที่ตั้ง
68	บก.สนภ.2 นทพ.	บ.น้ำคำ ม.2 ต.โนนสูง อ.เมือง จว.อ.ด.
69	บก.สนภ.3 นทพ.	บ.ดอยน้อย ม.11 ต.ดอยหล่อ อ.ดอยหล่อ จว.ช.ม.

70	บก.สนภ.4 นทพ.	บ.ทุ่งผิ่บ้น ม.8 ต.ป่าบอน อ.ป่าบอน จว.พ.ท.
71	บก.สนภ.5 นทพ.	บ.หลุมหิน ม.6 ต.ภูหลวง อ.ปักธงชัย จว.น.ม.
72	วส.934 สนภ.1 นทพ.	บ.เนินตุม ม.2 ต.สะแกกรัง อ.เมือง จว.อน.
73	วส.909 สนภ.2 นทพ.	บ.โคกหนองแวง ม.6 ต.ธาตุนาเวง อ.เมือง จว.ส.น.
74	วส.914 สนภ.3 นทพ.	บ.ป่งอ้อ ม.11 ต.แม่จัน อ.แม่จัน จว.ชร.
75	วส.912 สนภ.4 นทพ.	บ.บางนาค ม.1 ต.บางนาค อ.เมือง จว.น.ธ.
76	วส.921 สนภ.5 นทพ.	บ.โคกหนองปลาชิว ม.1 ต.นาแซง อ.หล่มเก่า จว.พ.ช.
77	ช.พัฒนา สนภ.1 นทพ.	บ.หนองเค็ดใหม่ ม.7 ต.ท่าถ่าน อ.พนมสารคาม จว.ฉ.ช.
78	ช.พัฒนา สนภ.2 นทพ.	บ.น้ำคำ ม.2 ต.โนนสูง อ.เมือง จว.อ.ด.
79	ช.พัฒนา สนภ.3 นทพ.	บ.ดอยน้อย ม.11 ต.ดอยหล่อ อ.ดอยหล่อ จว.ช.ม.
80	ช.พัฒนา สนภ.4 นทพ.	บ.ทุ่งผิ่บ้น ม.8 ต.ป่าบอน อ.ป่าบอน จว.พ.ท.
81	ช.พัฒนา สนภ.5 นทพ.	บ.หลุมหิน ม.6 ต.ภูหลวง อ.ปักธงชัย จว.น.ม.
82	สสน.นทพ.	แหล่งชุมชนเจริญศิริ ถ.นางวประชาพัฒนา สีกัน ดอนเมือง ก.ท.
83	กสข.สทพ.นทพ.	บ.หนองเค็ดใหม่ ม.7 ต.ท่าถ่าน อ.พนมสารคาม จว.ฉ.ช.
84	นทศ.นทพ.	100/157 ถ.ลาดปลาเค้า 63 แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน ก.ท.

การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง แต่ละแห่งมีเป้าหมายคือต้องเป็นศูนย์การเรียนรู้สำหรับกำลังพล ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงหน่วย หรือในพื้นที่เป้าหมายให้สามารถศึกษาและใช้เป็นต้นแบบเพื่อสร้างทักษะในการดำเนินชีวิตในด้านการเกษตรกรรม การปศุสัตว์ และการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ โดยกิจกรรมที่ดำเนินการต้องสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ วิถีชีวิตของประชาชน เป็นกิจกรรมที่ตกผลึกผ่านภูมิปัญญา ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ส่วนแสดงแผนผังของศูนย์การเรียนรู้ เพื่อให้เป็นสถานที่ให้คำแนะนำหรือให้ความรู้แก่ผู้ที่สนใจ เพื่อให้ได้รับทราบการดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้ในภาพรวม

ส่วนที่ 2 ส่วนการเกษตรกรรม ดำเนินการอย่างน้อย 2 กิจกรรม โดยแต่ละกิจกรรมต้องเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ วิถีชีวิตของประชาชน เป็นกิจกรรมที่ตกผลึกผ่านภูมิปัญญา ที่สามารถให้ความรู้ในขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมนั้น ๆ และการสาธิตในเชิงเปรียบเทียบระหว่างการดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้กับการดำเนินการโดยวิธีอื่น ทำให้ผลผลิตดีขึ้นอย่างไร

ส่วนที่ 3 ส่วนการปศุสัตว์ ดำเนินการอย่างน้อย 2 กิจกรรม โดยแต่ละกิจกรรมต้องเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ วิถีชีวิตของประชาชน เป็นกิจกรรมที่ตกผลึกผ่านภูมิปัญญา ที่สามารถให้ความรู้ในขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมนั้น ๆ และการสาธิตในเชิงเปรียบเทียบระหว่างการดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้กับการดำเนินการโดยวิธีอื่น ทำให้ผลผลิตดีขึ้นอย่างไร

ส่วนที่ 4 ส่วนการส่งเสริมอาชีพ ดำเนินการอย่างน้อย 2 กิจกรรม โดยแต่ละกิจกรรมต้องเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ วิถีชีวิตของประชาชน ผลผลิตจากการส่งเสริมเป็นสิ่งที่ประชาชนในพื้นที่สนใจ มีตลาดรองรับ สามารถให้ความรู้ในขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้

ส่วนที่ 5 ส่วนความรู้ อื่น ๆ เช่น การใช้พลังงานทดแทนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อลดรายจ่าย, การสาธิตให้เห็นประโยชน์ของหญ้าแฝก, การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ตามแนวทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

สามารถ สรุปที่ตั้ง และกิจกรรม ของศูนย์การเรียนรู้ ฯ ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 - 2 สรุปที่ตั้ง และกิจกรรม ของศูนย์การเรียนรู้ ฯ

ลำดับ	หน่วย	ที่ตั้ง	กิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้
1	นพค.11	บ.อู่ล่อง ม.5 ต.ท่าขนุน อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี	การปลูกข้าว, การเลี้ยงปลากินพืช, การปลูกพืชผักสวนครัว, การผลิตปุ๋ยหมัก, การผลิตน้ำส้มควันไม้
2	นพค.11	บ.อู่ล่อง ม.4 ต.ท่าขนุน อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี	การเลี้ยงปลากินพืช, การปลูกพืชผักสวนครัว, การผลิตปุ๋ยหมัก, การเลี้ยงโค, การเลี้ยงไก่พื้นเมือง, การเลี้ยงสุกร, การปลูกสะตอ, การปลูกขนุน, การปลูกกล้วย
3	นพค.12	บ.แซร์อ้อ ม.1 ต.แซร์อ้อ อ.วัฒนานคร จ.สระแก้ว	การเลี้ยงปลานิล ปลาตะเพียน ปลาดุก, การปลูกส้มโอ, การปลูกชมพู, การปลูกมะพร้าว, การปลูกพืชผักสวนครัว, การเลี้ยงสุกร, การเพาะเห็ด, การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ
4	นพค.12	บ.โนนหมากมุ่น ม.1 ต.โคกสูง อ.โคกสูง จ.สระแก้ว	การเลี้ยงเป็ดเทศ, การเลี้ยงไก่, การเลี้ยงกบ, การเลี้ยงสุกร, การเลี้ยงปลา, การปลูกพืชผักสวนครัว, การปลูกมะม่วง, การปลูกฝรั่ง, การปลูกส้มโอ, การปลูกไผ่

ตารางที่ 2 - 2 สรุปที่ตั้ง และกิจกรรม ของศูนย์การเรียนรู้ ฯ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วย	ที่ตั้ง	กิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้
5	นพค.12	บ.หนองโสน ม.12 ต.หนองม่วง อ.โคกสูง จ.สระแก้ว	การผลิตน้ำส้มควันไม้, การเลี้ยงปลา, การเลี้ยงไก่, การปลูกพืชสมุนไพร
6	นพค.13	บ.ทุ่งเคล็ด ม.8 ต.วังจันทร์ อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี	การเลี้ยงปลาดุก ปลานิล, การปลูกกล้วย, การปลูกพืชผักสวนครัว, การปลูกพืชสมุนไพร, การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ, การปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์, การเลี้ยงโค, การเพาะเห็ด, การปลูกต้นไผ่โอเนียบ, การปลูกแก้วมังกร, การเลี้ยงกระต่าย, การเลี้ยงสุกร, การเลี้ยงหมูป่า, การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่
7	นพค.13	บ.น้ำทรัพย์ ม.9 ต.แก่งกระจาน	การเพาะเห็ด, การผลิตน้ำยาล้างจาน, การ

		อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี	ทำขนมหวาน, การผลิตแชมพู, การเลี้ยงโค
8	นพค.14	บ.ตากแว้งล่าง ม.7 ต.บ่อพลอย อ.บ่อไร่ จ.ตราด	การเลี้ยงปลาตุกในบ่อพลาสติก, การเลี้ยงปลาทับทิมในกระชัง, การปลูกพืชผักสวนครัว, การทำปุ๋ยชีวภาพ, การผลิตไบโอดีเซล, การเลี้ยงเป็ด, การเพาะเห็ด, การเลี้ยงไก่พื้นเมือง, การเลี้ยงโค
9	นพค.14	บ.เตาถ่าน ม.5 ต.ทุ่งขนาน อ.สอยดาว จ.จันทบุรี	การเลี้ยงกระบือ, การเลี้ยงสุกร, การเลี้ยงไก่พื้นเมือง, การเลี้ยงเป็ดเนื้อ, การเลี้ยงปลา, การเลี้ยงกบ, การปลูกข้าว, การปลูกพืชผักสวนครัว, การเผาถ่านด้วยเตาอิฐเตอะ, การผลิตน้ำส้มควันไม้
10	นพค.14	บ.ตากแว้ง ม.4 ต.บ่อพลอย อ.บ่อไร่ จ.ตราด	การเลี้ยงปลา, การเผาถ่านด้วยเตาอิฐเตอะ, การผลิตก้อนเห็ด, การปลูกพืชผักสวนครัว, การปลูกพืชผักสวนครัว, การปลูกยางพารา, การปลูกปาล์ม
11	นพค.15	บ.ชุมทหาร ม.1 ต.ห้วยคต อ.ห้วยคต จ.อุทัยธานี	การผลิตปุ๋ยอินทรีย์, การเลี้ยงไก่ไข่, การผลิตน้ำส้มควันไม้, การปลูกไผ่หวาน, การปลูกผักปลอดสารพิษ, การเลี้ยงเป็ดเทศ, การเลี้ยงไก่

ตารางที่ 2 - 2 สรุปที่ตั้ง และกิจกรรม ของศูนย์การเรียนรู้ ฯ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วย	ที่ตั้ง	กิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้
			พันธุ์พื้นเมือง
12	นพค.15	บ.เกาะอีเพลิน ม.3 ต.หนอง ยาง อ.หนองฉาง จ.อุทัยธานี	การทำนาโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ, การปลูกไผ่หวาน, การปลูกผักปลอดสารพิษ, การเลี้ยงเป็ดเทศ, การเลี้ยงไก่พื้นเมือง, การเลี้ยงสุกร, การเลี้ยงโคเพื่อพัฒนาสายพันธุ์
13	นพค.16	บ.หนองนารี ต.สะเตียง อ.เมือง จ.เพชรบูรณ์	การเลี้ยงหมูหลุม, การเลี้ยงกบ, การผลิตปุ๋ยอินทรีย์, การปลูกพืชผักสวนครัว, การเลี้ยงไก่พื้นเมือง, เต้าเผาถ่านน้ำส้มควันไม้, การเพาะเห็ด, การเลี้ยงปลาตุกในบ่อพลาสติก
14	นพค.16	บ.คลองใหญ่พัฒนา ม.9 ต.คลองไถ่เถื่อน อ.คลองหาด จ.สระแก้ว	โรงสีข้าวชุมชน, การผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด, การทำหัตถกรรมไม้, การเลี้ยงหมูหลุม, การผลิตปุ๋ยชีวภาพ, การปลูกพืชผักสวนครัว, การเลี้ยงปลาตุก, การเลี้ยงไก่พื้นเมือง
15	นพค.16	บ.เนินสมบูรณ์ ม.12	โรงสีข้าวชุมชน, การผลิตปุ๋ยอินทรีย์,

		ต.คลองน้ำใส อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว	การเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง, การเลี้ยงสุกร, การปลูกกล้วย, การปลูกพืชผักสวนครัว, การเลี้ยงปลา
16	นพค.21	บ.โคกหนองแก ม.5 ต.นาบึง อ.ศรีธาตุ จ.อุดรธานี	ปลูกพืชสมุนไพร, ปลูกพืชกินใบ (ชะอม), เลี้ยงหมูหลุม, เลี้ยงเป็ดเทศ, เลี้ยงไก่ไข่, เพาะเห็ด ขอนขาว, เต้าเห่าถ่านเศรษฐกิจ, ทำปุ๋ยหมัก ชีวภาพ
17	นพค.21	บ.หนองกล้า ม.6 ต.ดอนหายโศก อ.หนองหาน จ.อุดรธานี	การเพาะเห็ดขอนขาว เห็ดนางฟ้า 6 โรงเรือน ๑ ละ 5,000 ก้อน, เลี้ยงปลาตุก 800 ตัว, พืชผักสวนครัว, เลี้ยงไก่พื้นเมือง, เลี้ยงเป็ดเทศ, ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ
18	นพค.22	บ.ทางหลวง ต.บ้านแก้ง อ.นาแก จ.นครพนม	การเลี้ยงไก่ไข่, เลี้ยงเป็ดไข่, เลี้ยงปลาตุกดิน, หมูหลุม, โรงเพาะชำต้นไม้ (มะนาว พริก มะเขือ เทศ มะเขือพวง), ปุ๋ยหมักชีวภาพ, ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ตารางที่ 2 - 2 สรุปรูปที่ตั้ง และกิจกรรม ของศูนย์การเรียนรู้ ฯ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วย	ที่ตั้ง	กิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้
			500 ลิตร, ประยุกต์ใช้จุลินทรีย์ อีเอ็ม 500 ลิตร, การประชาสัมพันธ์บอร์ดการทรงงาน และ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, ผลิตน้ำมัน ไบโอดีเซล, ผลิตเต้าเศรษฐกิจซูเปอร์อั้งโล่, เต้า ถ่านน้ำส้มควันไม้, ผลิตเต้าเห่าถ่านขนาด 200 ลิตร, โรงถนอมอาหารด้วยพลังงานแสงอาทิตย์, การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในครัวเรือน (น้ำยาปรับ ผ้านุ่ม, เจลล้างมือ, น้ำยาล้างจาน) เลี้ยงกบในบ่อ พลาสติก, ประมงหมู่บ้าน (เพาะพันธุ์กบ ปลา), เพาะเห็ดนางฟ้า
19	นพค.22	บ.ทางหลวง ต.บ้านแก้ง อ.นาแก จ.นครพนม	การปลูกพืชผักสวนครัว, การเลี้ยงโคขุน, การเลี้ยงจิ้งหรีด, ปุ๋ยอินทรีย์น้ำอีเอ็ม, การ ปลูกไม้ผล
20	นพค.22	บ.ใหม่แสงอรุณ ต.ท่าค้อ อ.เมือง จ.นครพนม	การเลี้ยงปลาในบ่อดิน, แปลงปลูกข้าวนาปี, โรงสีชุมชน, โรงผลิตน้ำดื่ม, เต้าเห่าถ่าน 200 ลิตร, สระน้ำในไร่นา, การเลี้ยงโค
21	นพค.23	บ.ท่าสวรรค์ ต.ท่าสวรรค์ อ.นาด้วง จ.เลย	การเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืด (ปลานิล ปลาไน), เลี้ยง ปลาตุก เลี้ยงกบในบ่อพลาสติก, เลี้ยงปลานิล ปลาไน ปลาอีสงในกระชัง, เลี้ยงหมูหลุม, ปลูก

			พืชผักสวนครัว, เต้าเห่าถ่านเศรษฐกิจ, สาธิตการปลูกหญ้าแฝก, ปลูกไม้ผล มะม่วง ฝรั่ง ขนุน มะขาม
22	นพค.23	บ.ม่วง ม.10 ต.นาดินดำ อ.เมือง จ.เลย	เลี้ยงปลาตูก เลี้ยงกบ ในบ่อพลาสติก, ปลูกพืชผักสวนครัว, ปลูกไม้ผล ปลูกท้อ ละมุด กระท้อน ลำไย น้อยหน่า มะม่วง ทดลองปลูกข้าวนาปี

ตารางที่ 2 - 2 สรุปที่ตั้ง และกิจกรรม ของศูนย์การเรียนรู้ ฯ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วย	ที่ตั้ง	กิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้
23	นพค.23	บ.ปากเนียม ม.5 ต.ห้วยพิชัย อ.ปากชม จ.เลย	ผลิตปุ๋ยชีวภาพ, เลี้ยงหมูหลุม, เลี้ยงปลาตูก เลี้ยงกบ ในบ่อพลาสติก, ปลูกพืชผักสวนครัว, ทดลองปลูกข้าวนาปี
24	นพค.24	บ.ศรีมงคล ต.คำชะอี อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร	การปลูกพืชผักสวนครัว, การปลูกไม้ผล แก้วมังกร, เลี้ยงเป็ดเทศ, แปลงกล้วยน้ำว้า จำนวน 2 ไร่, เลี้ยงหมูหลุม จำนวน 22 ตัว, เลี้ยงโคขุน จำนวน 3 ตัว, แปลงสมุนไพรร จำนวน 1 ไร่, เลี้ยงปลาตูกในบ่อดิน, แปลงอนุรักษ์พันธุ์ไม้
25	นพค.24	บ.ป่งอุทัย ต.นาสีนวล อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร	การเลี้ยงหมูหลุม, เลี้ยงปลาตูก, ปลูกพืช ผักสวนครัวตามฤดูกาล
26	นพค.25	บ.ศูนย์กลาง ต.ด่านศรีสุข อ.โพธิ์ตาก จ.หนองคาย	การเลี้ยงเป็ดเทศ, เลี้ยงปลานิล ปลาตะเพียน, เลี้ยงหมูหลุม, ปลูกไม้ผล กระท้อน ชมพู เสาวรส ฝรั่ง มะขามป้อม, ปลูกกล้วยน้ำว้า กล้วยหอม
27	นพค.25	บ.พุทธบาท ม.1 ต.พุทธบาท อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย	การเลี้ยงปลานิล ปลาตะเพียน และปลา ยี่สกในบ่อ, เลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง, ปลูกไม้ผล ส้มโอ ชมพู มะม่วง, ปลูกพืชผักสวนครัว
28	นพค.26	บ.โคกพัฒนา ต.ไร่ อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร	การเลี้ยงไก่ไข่ เลี้ยงหมูหลุม เลี้ยงปลานิล ปลาตะเพียนในกระชัง, สวนมะนาว, เลี้ยงโค, ปลูกผักในกระถาง, เพาะเห็ดฟาง และเห็ดนางฟ้าภูพาน, เต้าเห่าถ่านเศรษฐกิจ
29	นพค.26	บ.ดงยอ ต.พังขว้าง	โรงสีชุมชน, ปุ๋ยชีวภาพ, ปลูกหม่อน เลี้ยง

		อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร	ไหม, เพาะข้ากล้าไม้, เลี้ยงโค 40 ตัว, เลี้ยงปลาตกในกระชัง, ทอผ้าฝ้าย ผ้าไหม
--	--	----------------------	---

ตารางที่ 2 - 2 สรุปที่ตั้ง และกิจกรรม ของศูนย์การเรียนรู้ ฯ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วย	ที่ตั้ง	กิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้
30	นพค.26	บ.พะทาย ท่าอุเทน จ.นครพนม	เลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง, เลี้ยงหมูหลุม, การเลี้ยงปลาตกในบ่อพลาสติก, เต่าเผาถ่าน เศรษฐกิจ, การปลูกพืชผักสวนครัว, ปลูกยางพารา 30 ต้น, ปลูกข้าวนาปี 1 งาน, ปลูกไม้ผล มะม่วง พุทรา ลำไย มะขาม
31	สนภ.3	บ.ดอยน้อย ต.ดอยหล่อ อ.ดอยหล่อ จ.เชียงใหม่	การปลูกข้าว, การปลูกหญ้าแฝก, การเลี้ยงปลา, การปลูกพืชผักสวนครัว, การปลูกลำไย, การปลูกยางพารา, การเลี้ยงหมู, การเลี้ยงไก่, การเลี้ยงเป็ด, การเลี้ยงกบ, การทำปุ๋ยชีวภาพ, เต่าเผาถ่าน
32	นพค.31	บ.ป่าตองดอนทรายทอง ต.ศิลาเพชร อ.ป่า จ.น่าน	การปรับปรุงดินและนำปุ๋ยมาใช้อย่างผสมผสาน, การปลูกพืชผักสวนครัว, การเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ, เต่าเผาไม้สั้คว้นไม้, การแปรรูปอาหารสัตว์, การเพาะเห็ด, การเพาะพันธุ์ปลา, การปลูกพืชสมุนไพรกำจัดแมลง, การขยายพันธุ์หญ้าแฝก
33	นพค.31	บ.ปางกอม ต.ชนแดน อ.สองแคว จ.น่าน	การปรับปรุงดินและการนำปุ๋ยมาใช้อย่างผสมผสาน, การปลูกพืชผักสวนครัว, การปลูกไม้ผล, การเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ, การเลี้ยงโค, เต่าเผาไม้สั้คว้นไม้
34	นพค.32	บ.ทุ่งละคร ต.เชียงดาว อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่	การเลี้ยงหมูหลุม, การเลี้ยงไก่ไข่, การเลี้ยงเป็ดไข่, การเลี้ยงปลา, การปลูกไม้ผล, การปลูกพืชผักสวนครัว, การทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ, การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร, การทำปุ๋ยหมักใส่ดิน
35	นพค.32	ตลาดกลางการเกษตร ต.หนองบัว อ.ไชยปราการ จ.เชียงใหม่	การเลี้ยงหมูหลุม, การเลี้ยงหมูป่า, การเลี้ยงไก่ไข่, การเลี้ยงเป็ดไข่, การเลี้ยงปลา, การปลูกไม้ผล, การปลูกพืชผักสวนครัว, การทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ, การแปรรูปผลผลิตทาง

ตารางที่ 2 - 2 สรุปที่ตั้ง และกิจกรรม ของศูนย์การเรียนรู้ ฯ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วย	ที่ตั้ง	กิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้
			การเกษตร, การทำปุ๋ยหมักไส้เดือนดิน
36	นพค.32	โรงเรียนบ้านแม่อนขี้เหล็ก ต.แม่อน อ.ฝาง จ.เชียงใหม่	การปลูกผักกางมุ้ง, การทำก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้า, การเพาะเลี้ยงกบ, การเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อ, การเลี้ยงหมูหลุม, การเลี้ยงปลาในกระชัง
37	นพค.32	ศูนย์การเรียนรู้ประจำตำบล เมืองนะ บ.เมืองนะเหนือ ต.เมืองนะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่	การเลี้ยงปลากินพืช, การปลูกพืชไร่, การ ปลูกพืชผักสวนครัว, การเลี้ยงไก่พื้นเมือง
38	นพค.33	บ.หัวฝาย ต.พระธาตุผาแดง อ.แม่สอด จ.ตาก	การปรับปรุงดินและการนำปุ๋ยมาใช้อย่าง ผสมผสาน, การปลูกพืชผักสวนครัว, การ เลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ, เตาเผาไม้สามควันไม้, การแปรรูปอาหารสัตว์, การเพาะเห็ด, การ เพาะพันธุ์ปลา, การปลูกพืชสมุนไพรกำจัด แมลง, การขยายพันธุ์หญ้าแฝก
39	นพค.33	บ.หัวยบง ม.7 ต.แม่จะเรา อ.แม่ระมาด จ.ตาก	การเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ, การปลูกและกรีดยาง พารา, การปลูกพืชผักสวนครัว, การปลูกไม้ ผล
40	นพค.35	บ.น้ำตกพัฒนา ต.ทุ่งก่อ อ.เวียงเชียงรุ้ง จ.เชียงราย	การปรับปรุงดินและการนำปุ๋ยมาใช้อย่าง ผสมผสาน, การปลูกพืชผักสวนครัว, การเย็บ หมอนจากเศษผ้า, การทำลูกประคบ, การใช้เตา ประหยัดพลังงาน, การเลี้ยงปลา
41	นพค.35	บ.ค่ายเจริญ ต.เวียงเหนือ อ.เวียงชัย จ.เชียงราย	การทำน้ำหมักสมุนไพร, การเลี้ยงปลาในกระชัง, การเลี้ยงกบในบ่อซีเมนต์, การปลูกพืชผัก สวนครัวปลอดสารเคมี, การทำนาโดยใช้ น้ำหมักชีวภาพ
42	นพค.36	บ.ควนผึ้ง ม.5 ต.แม่คะตวน อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน	การเลี้ยงปลา, การเลี้ยงกบ, การเลี้ยงไก่โดยใช้ ปลวก, การเลี้ยงหมูพื้นเมือง หมูป่า, การเลี้ยง แพะ, การปลูกพืชผักสวนครัว, การปลูกไม้ผล, การทำปุ๋ยชีวภาพและปุ๋ยหมัก, ทำสวนสมุนไพร

ตารางที่ 2 - 2 สรุปที่ตั้ง และกิจกรรม ของศูนย์การเรียนรู้ ฯ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วย	ที่ตั้ง	กิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้
			กักหนัพลังงานลมเพื่อการเกษตร, เตาเผาถ่าน ชีวภาพ

43	นพค.36	บ.แม่ต๋อบใต้ ต.บ้านกาศ อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน	การเลี้ยงปลา, การเลี้ยงกบ, การเลี้ยงไก่โดยใช้ปลวก, การเลี้ยงหมูพื้นเมือง หมูป่า, การเลี้ยงแพะ, การปลูกพืชผักสวนครัว, การปลูกไม้ผล, การทำปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยหมัก, สวนสมุนไพร
44	ช.พัฒนา 3	ต.ดอยหล่อ อ.ดอยหล่อ จ.เชียงใหม่	การเลี้ยงแพะ, การเลี้ยงหมูป่า, การเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก บ่อซีเมนต์, การเลี้ยงเป็ด ไก่, การเลี้ยงไส้เดือน, การเลี้ยงกบ, การเพาะเห็ด, การทำปุ๋ยหมัก, การปลูกพืชผักสวนครัว, การปลูกพืชสมุนไพร, การเผาถ่าน, การทำไข่เค็ม, การทำน้ำยาล้างจาน
45	วส.914	บ.ปงอ้อ ต.แม่จัน อ.แม่จัน จ.เชียงราย	การเลี้ยงปลาตุ๊กในบ่อพลาสติก บ่อซีเมนต์, การเลี้ยงไก่, การปลูกเสาวรส, การปลูกข้าวไร่, การปลูกสับปะรด, การทำปุ๋ย อี เอ็ม จากเปลือกไม้, การทำปุ๋ยหมัก ด้วยละอองข้าว, การทำน้ำเสาวรส
46	สนภ.4	บ.ควนติหมุน ม.7 ต.ปากบาง อ.เทพา จ.สงขลา	การผลิตปุ๋ยหมัก, การเลี้ยงปลาตุ๊ก, การปลูกพืชผักสวนครัว, การปลูกแตงโม, การผลิตกรรณก
47	สนภ.4	บ.ควนสะตอ ม.9 ต.ควนสตอ อ.ควนโดน จ.สตูล	การปลูกพืชผักสวนครัว, การเลี้ยงสัตว์, การเลี้ยงปลา, การปลูกพืชผักสวนครัว
48	สนภ.4	บ.หนองยอ ม.1 ต.ช้างขวา อ.กาญจนดิษฐ์ จ.สุราษฎร์ธานี	การปลูกพืชผักสวนครัว, การเลี้ยงสัตว์, การเลี้ยงปลา, การปลูกพืชผักสวนครัว, การผลิตอาหารสัตว์
49	นพค.41	บ.ควน ม.6 ต.สุโขทัย อ.สุโขทัย จ.นราธิวาส	การปลูกพืชผักสวนครัว, การปลูกพืชสมุนไพร, การปลูกไม้ผล, การเลี้ยงกบ, การเลี้ยงไก่,

ตารางที่ 2 - 2 สรุปที่ตั้ง และกิจกรรม ของศูนย์การเรียนรู้ ฯ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วย	ที่ตั้ง	กิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้
			การเลี้ยงปลา, การทำปุ๋ยหมัก, การทำน้ำส้มควันไม้, การเพาะเห็ดผ่าแผล
50	นพค.41	บ.ตันหยงลิมอ ม.7 ต.ตันหยงลิมอ อ.ระแงะ จ.นราธิวาส	การปลูกพืชผักสวนครัว, การปลูกพืชสมุนไพร, การปลูกไม้ผล, การเลี้ยงกบ, การเลี้ยงไก่, การเลี้ยงปลา, การทำปุ๋ยหมัก
51	นพค.42	บ.ลือตอ ม.3 ต.บาโรวะ อ.ยะหา จ.ยะลา	การปลูกผักอินทรีย์, การเลี้ยงโคเนื้อ โคขุน, การเลี้ยงเป็ด การผลิตเตาเผาถ่าน, การผลิตน้ำส้ม

			ควั่นไม้
52	นพค.42	บ.ลาแล ม.5 ต.กาบัง อ.กาบัง จ.ยะลา	การเลี้ยงไก่, การเลี้ยงเป็ดไข่, การปลูกพืชผักสวนครัว, การผลิตปุ๋ยชีวภาพ, การเลี้ยงปลา, การเพาะเห็ดฟาง
53	นพค.43	บ.หนองโหล๊ะ ม.5 ต.ชุมพล อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง	การปลูกไม้ผล, การปลูกปาล์ม, การเลี้ยงกบ, การเลี้ยงไก่, การเลี้ยงปลา, การผลิตอาหารสัตว์, การผลิตปุ๋ยชีวภาพ, การเพาะเห็ดฟาง
54	นพค.43	บ.บ่อยะเย ม.1 ต.ปากบาง อ.เทพา จ.สงขลา	งานหัตถกรรมจากไม้ เช่น กรงนก, หัวกรงนก
55	นพค.44	บ.นัดฆอมิส ม.5 ต.น้ำดำ อ.ทุ่งยางแดง จ.ปัตตานี	การปลูกพืชสมุนไพร, การปลูกไม้ดอกเศรษฐกิจ, การเพาะเห็ด, การเลี้ยงไก่ไข่, การเลี้ยงปลา, การทำน้ายาล้างจาน, การทำน้ำดื่มสมุนไพร, การผลิตปุ๋ยหมัก, การผลิตถ่าน, การทำน้ำส้มควันไม้
56	นพค.44	บ.ตันโตนต ม.1 ต.ป่าไร่ อ.แม่ลาน อ.แม่ลาน จ.ปัตตานี	การปลูกพืชสมุนไพร, การปลูกไม้ดอกเศรษฐกิจ, การเพาะเห็ด, การเลี้ยงไก่ไข่, การเลี้ยงปลา, การทำน้ายาล้างจาน, การทำน้ำดื่มสมุนไพร, การผลิตปุ๋ยหมัก, การผลิตถ่าน, การทำน้ำส้มควันไม้
57	นพค.45	บ.สะพานเคียน ม.2 ต.ควนโดน อ.ควนโดน จ.สตูล	การปลูกไม้ผล, การปลูกพืชไร่, การปลูกพืชผักสวนครัว, การเลี้ยงปลา, การเลี้ยงเป็ด, การเลี้ยง

ตารางที่ 2 - 2 สรุปที่ตั้ง และกิจกรรม ของศูนย์การเรียนรู้ ฯ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วย	ที่ตั้ง	กิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้
			ไก่, การทำไข่เค็ม, การทำน้ายาล้างจาน, การผลิตน้ำมันไบโอดีเซล
58	นพค.45	บ.ควนโตะเหล็ง ม.4 ต.ควนโดน อ.ควนโดน จ.สตูล	การปลูกพืชผักสวนครัว, การเลี้ยงปลา, การเลี้ยงเป็ด, การเลี้ยงไก่, การผลิตปุ๋ยอินทรีย์
59	นพค.46	บ.ใหม่ ม.6 ต.วัดประดู่ อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี	การปลูกพืชผักสวนครัว, การปลูกไม้ผล, การปลูกพืชไร่, การเลี้ยงกบ, การเลี้ยงปลา, การเลี้ยงไก่, การทำยาสมุนไพร, การทำน้ายาล้างจาน
60	นพค.46	บ.หินเขาพัฒนา ม.17 ต.รับร่อ อ.ท่าชะชะ จ.ชุมพร	การทำปุ๋ยอินทรีย์, การเลี้ยงสัตว์, การปลูกไม้ผล, การนำพลังงานน้ำมาใช้ในการเกษตร
61	นพค.51	บ.คำเตย ม.1 ต.โนนหนาม แท่ง อ.เมือง จ.อำนาจเจริญ	ปลูกมะนาว, ปลูกมันสำปะหลัง, นาข้าว, กลัวย่น้ำ, บ่อเลี้ยงปลา, บ่อเลี้ยงปลานิล, หมูหลุม, โรงเลี้ยงไก่, โรงเลี้ยงเป็ด, เลี้ยงปลากินพืช, เรือนเพาะชำกล้าไม้, โรงปุ๋ย

62	นพค.51	บ.โคกสาร ม.1 ต.โคกสาร อ.ชานุมาน จ.อำนาจเจริญ	กลุ่มปลูกข้าว, พืชผักสวนครัว, กัญชุน้ำว่า, บ่อเลี้ยงปลาตูก, บ่อเลี้ยงปลานิล, หมูหลุม, โรงเลี้ยงไก่, โรงเลี้ยงเป็ด, เลี้ยงปลากินพืช, เรือนเพาะชำกล้าไม้, โรงปุ๋ย
63	นพค.52	บ.ดอนหนองแหน ม.2 ต.ตาเป็ก อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.บุรีรัมย์	นาข้าว, แปลงพืชผัก, ไม้ผล, รั้วไม้เลื้อย, แปลงไม้ผล, แปลงพืชสมุนไพร, การเลี้ยงปลาในกระชัง, อาคารศูนย์การเรียนรู้, เรือนเพาะชำ, บ่อปุ๋ยหมัก, การทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ
64	นพค.52	บ.ปากช่อง ม.7 ต.หนองแวง อ.ละหานทราย จ.บุรีรัมย์	นาข้าว, แปลงพืชผัก, ไม้ผล, บ่อเลี้ยงปลาตูก, บ่อเลี้ยงปลานิล, บ่อเลี้ยงกบ, อาคารศูนย์การเรียนรู้
65	นพค.53	บ.สัมปอ ย ม.2 ต.สำโรง อ.อุทุมพรพิสัย จ.ศรีสะเกษ	แปลงผักสวนครัว, โรงพ่อแม่พันธุ์หมู, หมูหลุม, บ่อเลี้ยงกบ, บ่อเลี้ยงปลาตูก, โรงปุ๋ย, โรงผลิตปุ๋ย, โรงเพาะเห็ด
66	นพค.53	บ.ตระกูด ม.14 ต.บักดอง อ.ขุนหาญ จ.ศรีสะเกษ	แปลงผักสวนครัว, โรงพ่อแม่พันธุ์หมู, หมูหลุม, บ่อเลี้ยงกบ, บ่อเลี้ยงปลาตูก, โรงปุ๋ย,

ตารางที่ 2 - 2 สรุปที่ตั้ง และกิจกรรม ของศูนย์การเรียนรู้ ฯ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วย	ที่ตั้ง	กิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้
			โรงผลิตปุ๋ย, โรงเพาะเห็ด
67	นพค.54	บ.ลำพุก ม.14 ต.ตาเบา อ.ปราสาท จ.สุรินทร์	บ้านเกษตรกรตัวอย่าง, ปลูกพืชผักสวนครัว, ปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น, แปลงนาสาธิตเกษตรอินทรีย์, การทำนาปุ๋ยอินทรีย์, การเพาะเห็ด, การเลี้ยงปลา, หมูหลุม, บ่อเลี้ยงกบ, การเลี้ยงไก่ไข่, เลี้ยงโคเนื้อลูกผสม, โรงสีข้าวชุมชน, เตาเผาถ่านน้ำส้มควันไม้, จักรยานปั่นน้ำ
68	นพค.54	บ.นาสวนพัฒนา ม.9 ต.จรัส อ.บัวเชด จ.สุรินทร์	บ้านเกษตรกรตัวอย่าง, ปลูกพืชผักสวนครัว, ปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น, แปลงนาสาธิตเกษตรอินทรีย์, การทำนาปุ๋ยอินทรีย์, การเพาะเห็ด, การเลี้ยงปลา, หมูหลุม, บ่อเลี้ยงกบ, การเลี้ยงไก่ไข่, เลี้ยงโคเนื้อลูกผสม, โรงสีข้าวชุมชน, เตาเผาถ่านน้ำส้มควันไม้, จักรยานปั่นน้ำ

69	นพค.55	บ.เมืองเก่า ม.4 ต.บ้านยาง อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ	นาข้าว, ไม้สามฤดู, ปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น, กัญชง, ไม้ใช้สอย, มะละกอ, การเลี้ยงปลา, บ่อเลี้ยงกบ, บ่อปลาตุ๊ก
70	นพค.55	บ.โนนกกอก ม.4 ต.โนนกกอก อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ	นาข้าว, ไม้สามฤดู, ปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น, กัญชง, ไม้ใช้สอย, มะละกอ, การเลี้ยงปลา, บ่อเลี้ยงกบ, บ่อปลาตุ๊ก
71	นพค.56	บ.บก ม.4 ต.กลาง อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี	แปลงป่า 3 อย่าง, ประโยชน์ 4 อย่าง, แปลง สาธิตการทำนาโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์, แปลงสวนไม้ ดอก, แปลงสาธิตการปลูกพืชสมุนไพร, แปลง สาธิตการปลูกสวนสับปะรด, แปลงสาธิตการ

ตารางที่ 2 - 2 สรุปที่ตั้ง และกิจกรรม ของศูนย์การเรียนรู้ ฯ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วย	ที่ตั้ง	กิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้
			ปลูกไม้ยืนต้น, เลี้ยงโคแม่พันธุ์, เลี้ยงกบแม่ พันธุ์, เลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง, เลี้ยงปลา, ผลิตปุ๋ย ชีวภาพ, การเพาะเลี้ยงจิ้งหรีด, สาธิตการทำบ่อ แก๊สชีวภาพ, สาธิตจักรยานสูบน้ำไม่ใช้น้ำมัน, สาธิตการทำบ่อและดักแมลง, สาธิตการทำ เตาเผาถ่านการผลิตน้ำส้มควันไม้
72	นพค.56	บ.บก ม.4 ต.กลาง อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี	แปลงป่า 3 อย่าง, ประโยชน์ 4 อย่าง, แปลง สาธิตการทำนาโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์, แปลงสวนไม้ ดอก, แปลงสาธิตการปลูกพืชสมุนไพร, แปลง สาธิตการปลูกสวนสับปะรด, แปลงสาธิตการ ปลูกไม้ยืนต้น, เลี้ยงโคแม่พันธุ์, เลี้ยงกบแม่ พันธุ์เลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง, เลี้ยงปลา, ผลิตปุ๋ย ชีวภาพการเพาะเลี้ยงจิ้งหรีด, สาธิตการทำบ่อ แก๊สชีวภาพ, สาธิตจักรยานสูบน้ำไม่ใช้น้ำมัน, สาธิตการทำบ่อและดักแมลง, สาธิตการทำ เตาเผาถ่านและการผลิตน้ำส้มควันไม้
73	สนภ.5	บ.หลุมหิน ม.6 ต.ภูหลวง อ.ปักธงชัย จ.นครราชสีมา	การปลูกพืชผักสวนครัว, การเลี้ยงหมูหลุม, การเลี้ยงกบ, การเลี้ยงปลาตุ๊ก, การผลิตปุ๋ย ชีวภาพ, เตาเผาถ่าน, การผลิตปุ๋ยหมัก
74	สนภ.5	บ.จรัส ม.1 ต.จรัส อ.บัวเชด จ.สุรินทร์	แปลงนาสาธิตเกษตรอินทรีย์, การปลูกอ้อยคั้น น้ำ, การปลูกพืชสมุนไพร, การปลูกแก้วมังกร,

			การปลูกกล้วยนานาพันธุ์, การขยายพันธุ์กล้วยไม้, การทำน้ำหมักชีวภาพ, การทำอิฐประสาน, โรงสีข้าวชุมชน
75	สนภ.5	วส.921 บ.นาแซง ม.1 ต.นาแซง อ.หล่มเก่า อ.หล่มเก่า จ.เพชรบูรณ์	การปลูกพืชผักสวนครัว, การปลูกไม้ผลเศรษฐกิจ, การเลี้ยงปลาตูก, การเลี้ยงไก่พื้นเมือง, การผลิตปุ๋ยชีวภาพ, เต่าเผาถ่านน้ำส้มควันไม้, การเลี้ยงปลากินพืชในกระชัง

ตารางที่ 2 - 2 สรุปที่ตั้ง และกิจกรรม ของศูนย์การเรียนรู้ ฯ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วย	ที่ตั้ง	กิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้
			การเลี้ยงกบ
76	นทส.1 สทพ.	บ.แฮร์ออ ต.แฮร์ออ อ.วัฒนานคร จ.สระแก้ว	การเลี้ยงโคขุน, การเลี้ยงหมูหลุม, การผลิตไบโอแก๊ส, การปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์, การผลิตปุ๋ยอินทรีย์, เต่าเผาถ่านน้ำส้มควันไม้, การเลี้ยงปลาตูกในบ่อซีเมนต์, การปลูกสาธิตป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง
77	นทส.2 สทพ.	บ.โพนยางคำ ต.โนนหอม อ.เมือง จ.สกลนคร	การปลูกพืชผักสวนครัวผสมผสาน, การเพาะเห็ด, การเลี้ยงสุกรบ่นบ่อเลี้ยงปลา, การเลี้ยงเป็ดเทศ, การเลี้ยงไก่พื้นเมือง, การเผาถ่านแบบเศรษฐกิจพอเพียง, การเลี้ยงปลาแบบผสมผสาน, การปลูกไม้ผลยืนต้น, การผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ
78	นทส.3 สทพ.	บ.วังไคร้ ต.วังหมัน อ.สามเงา จ.ตาก	การปลูกพืชสมุนไพร, การผลิตปุ๋ยคอก, การปลูกพืชผักสวนครัว, การปลูกไม้เศรษฐกิจยืนต้น, การปลูกพืชไร่, เครื่องกลประหยัดพลังงาน, การผลิตแก๊สชีวภาพ, การเลี้ยงสุกร, การเลี้ยงไก่พื้นเมือง, การเลี้ยงเป็ดพันธุ์
79	นทส.4 สทพ.	บ.หินกูบ ม.3 ต.สลูย อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร	การปลูกพืชสมุนไพร, การผลิตปุ๋ยคอก, การปลูกพืชผักสวนครัว, การปลูกไม้เศรษฐกิจยืนต้น, การปลูกพืชไร่, การเลี้ยงหมูหลุม, การเลี้ยงเป็ด, การเลี้ยงไก่บ่นบ่อเลี้ยงปลา, การเลี้ยงปลาตูก
80	นทส.5 สทพ.	บ.ลำพุก ต.ตาเบา อ.ปราสาท จ.สุรินทร์	การผลิตปุ๋ยหมัก, การปลูกพืชผักสวนครัว, การปลูกไม้เศรษฐกิจยืนต้น, การเลี้ยงไก่, การเลี้ยงสุกร, การเลี้ยงปลา, การปลูกพืชสมุนไพร
81	กทส.สทพ.	บ.พูลาด ต.ท่าเสา อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี	การปลูกข้าว, การปลูกข้าวไร่, การปลูกไม้ผลเศรษฐกิจ, การเลี้ยงสุกร, การเลี้ยงเป็ดเทศ, การเลี้ยงปลาตูกในกระชัง, การเลี้ยงปลานิล ปลาตะเพียนในบ่อดิน, การเลี้ยงโค

			ขุน, การปลูกมันสำปะหลัง, การปลูกดอก
ตารางที่ 2 - 2 สรุปที่ตั้ง และกิจกรรม ของศูนย์การเรียนรู้ ฯ (ต่อ)			
ลำดับ	หน่วย	ที่ตั้ง	กิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้
			ทานตะวัน
82	กกส.สทพ.	ทุ่งหญ้าที่ 3 บ.พูลาด ต.ท่าเสา อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี	การปลูกข้าว, การปลูกข้าวไร่, การปลูกไม้ ผลเศรษฐกิจ, การเลี้ยงสุกร, การเลี้ยงเป็ด เทศ, การเลี้ยงปลาตกในกระชัง, การเลี้ยง ปลานิล ปลาตะเพียนในบ่อดิน, การเลี้ยง โคขุน, การปลูกมันสำปะหลัง, การปลูกดอก ทานตะวัน
83	กสข.สทพ.	บ.หนองเตี๋ยใหม่ ต.ท่าถ่าน อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา	การปลูกพืชสมุนไพร, การปลูกพืชผักสวนครัว, การเพาะเห็ด, การเลี้ยงเป็ด, การเลี้ยงไก่, การ เลี้ยงสุกร, การเลี้ยงโคขุน, การเลี้ยงปลาตก, การเลี้ยงกบ, การผลิตแก๊สชีวภาพจากมูลสัตว์, การเพาะหญ้าแฝก
84	สสน.นทพ.	อาคารสวัสดิการลาดปลาเค้า	การดำเนินกิจกรรมตามแนวทางปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่เมืองที่มีบริเวณ จำกัด

ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
เทิดไท้ มหาราชันย์ทั้ง 84 ศูนย์ได้เปิดให้บริการสำหรับกำลังพล ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงศูนย์
ในการศึกษาและใช้เป็นต้นแบบเพื่อสร้างทักษะในการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ วิถีชีวิตของ
ประชาชน ภูมิปัญญา ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ที่สนใจสามารถติดต่อขอรับข้อมูลได้
ณ หน่วยที่รับผิดชอบจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ได้โดยตรง

ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovation Theory)

(ทฤษฎีการเผยแพร่ นวัตกรรม, ออนไลน์.2557)

การแพร่กระจายหรือการเผยแพร่ นวัตกรรม เป็นกระบวนการในการถ่ายทอดความคิด
การปฏิบัติ ข่าวสาร หรือพฤติกรรมไปสู่ที่ต่าง ๆ จากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลไปสู่กลุ่มบุคคลอื่นโดย
กว้างขวาง จนเป็นผลให้เกิดการยอมรับความคิดและการปฏิบัติเหล่านั้น อันมีผลต่อโครงสร้างและ

วัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในที่สุด พบว่ามีสิ่งที่มีอิทธิพลในการดำเนินการของกระบวนการเผยแพร่อยู่ 5 ประการ คือ

1. ตัวนวัตกรรมเอง
2. สารสนเทศหรือข้อมูลที่น่าไปใช้ในการสื่อสารของนวัตกรรมนั้น
3. เงื่อนไขด้านเวลา
4. ธรรมชาติของระบบสังคมหรือชุมชนที่นวัตกรรมจะนำไปเผยแพร่
5. การยอมรับ

ความหมายของการเผยแพร่ นวัตกรรม (Diffusion of Innovation)

การแพร่กระจายหรือการเผยแพร่ นวัตกรรม (Diffusion of Innovation) เป็นกระบวนการในการถ่ายทอดความคิด การปฏิบัติ ข่าวดสาร หรือพฤติกรรมไปสู่ที่ต่าง ๆ จากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลไปสู่กลุ่มบุคคลอื่นโดยกว้างขวาง จนเป็นผลให้เกิดการยอมรับความคิดและการปฏิบัติเหล่านั้น อันมีผลต่อโครงสร้างและวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในที่สุด

Everette M. Rogers (1983) ได้อธิบายส่วนประกอบของการเผยแพร่ นวัตกรรมไว้ 4 ประการ คือ

1. มีนวัตกรรมเกิดขึ้น
2. ใช้สื่อเป็นช่องทางในการส่งผ่านนวัตกรรมนั้น
3. ช่วงระยะเวลาที่เกิดแพร่กระจาย
4. ผ่านไปยังสมาชิกในระบบสังคมหนึ่ง

ความสำคัญของการเผยแพร่ นวัตกรรมทางการศึกษาและความเป็นมา

ปัจจุบันเรากำลังอยู่ที่จุดของการเปลี่ยนแปลง ยุคของการเกิดสิ่งใหม่ ๆ ความคิดใหม่ ๆ ซึ่งในตัวของมันเองก็เป็นสิ่งที่แปลกไปจากความเคยชินของคนโดยทั่วไปในสังคมอยู่แล้ว และสิ่งใหม่ ๆ ความคิดใหม่ ๆ เหล่านี้ ยิ่งก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลกระทบต่อสังคมหลังจากที่คนในสังคมยอมรับเอาสิ่งใหม่ ๆ เหล่านี้มาปฏิบัติใช้อีกด้วย

อย่างไรก็ตามไม่ว่าสิ่งใหม่ ๆ หรือความคิดใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นทุกอย่างจะเป็นที่ยอมรับใช้ในสังคมหรือมีอิทธิพลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้เสมอไป ในสิ่งใหม่ ๆ สิบอย่างอาจมีอย่างเดียวที่ประสบผลสำเร็จในการที่เป็นที่ยอมรับ อีกเก้าอย่างอาจจะถูกมองข้ามไปอย่างน่าเสียดาย และสิ่งใหม่ ๆ อย่างเดียวที่ประสบผลสำเร็จนั้น ก็อาจเป็นที่ยอมรับในสังคมเพียงช่วงเดียวเท่านั้น ปัญหาจึงอยู่ที่ว่า ทำอย่างไรจึงจะสามารถทำให้สมาชิกในสังคมตระหนักถึงความจำเป็นของการยอมรับสิ่งใหม่ ๆ เหล่านี้และที่ไม่ควรลืมนั่นก็คือ ทำอย่างไรจึงจะสามารถให้สมาชิกในสังคมรู้จักการตัดสินใจยอมรับสิ่งใหม่อย่างมีเหตุผลและสามารถใคร่ครวญถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ประการสุดท้ายก็คือ เมื่อเกิดการยอมรับขึ้นในสังคมแล้วจะทำอย่างไรจึงจะทำให้สิ่งใหม่ ๆ นั้นผสมผสานกลมกลืนกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม ช่วยให้การดำเนินชีวิตของเขาเหล่านี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสมบูรณ์พูนสุขขึ้น

กระบวนการเผยแพร่นวัตกรรม นับว่ามีบทบาทเป็นอย่างมากและได้มีนักทฤษฎีตลอดจนนักวิจัย ได้พยายามทำการค้นคว้าหาความจริงเกี่ยวกับกระบวนการเผยแพร่ในหลาย ๆ สาขาวิชาด้วยกันที่เด่น ๆ ก็มี สาขามานุษยวิทยา (Anthropology) สาขาสังคมวิทยา ยุคต้น (Early Sociology) สังคมวิทยาว่าด้วยเรื่องชนบท (Rural Sociology) สาขาการศึกษา (Education) สาขาการแพทย์ (Medical Sociology) สาขาการสื่อสาร (Communication) และสาขาการตลาด (Marketing) ถึงแม้ว่า งานที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ นวัตกรรมนี้ จะเป็นอิสระจากกันแต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่าผลการศึกษา ค้นคว้าจะออกมาในแนวเดียวกันเป็นส่วนใหญ่

ปัจจุบันการศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาและการเผยแพร่ นวัตกรรมทางการศึกษาได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาและการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาซึ่งปรากฏว่ามีนวัตกรรมทางการศึกษาจำนวนมาก ได้รับการนำเสนอเข้ามาใช้ในระบบการศึกษาของเราไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมทางการสอน (เช่น การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบเน้นชุมชนเป็นห้องเรียนและการสอนแบบเฟลทิน เป็นต้น) นวัตกรรมหลักสูตร (เช่น หลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรแบบโมดูลและหลักสูตรแบบ E - Learning เป็นต้น) นอกจากนี้ยังมีนวัตกรรมด้านบริหาร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนนวัตกรรมด้านแนวความคิด และปรัชญาทางการศึกษาอีกเป็นจำนวนมาก แต่เป็นที่น่าสนใจว่าการศึกษาค้นคว้าและการวิจัยเรื่องการเผยแพร่ นวัตกรรมทางการศึกษานั้น ยังมีผู้ให้ความสนใจน้อยมาก แม้ว่าที่จริงแล้วการจะนำนวัตกรรมทางการศึกษาที่สร้างขึ้นไปได้ผลอย่างจริงจังและอย่างเต็มรูปแบบมากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับการออกแบบหรือเลือกใช้กระบวนการเผยแพร่ที่เหมาะสมกับบริบทและความพร้อมของสถาน ศึกษาพอ ๆ กับลักษณะและคุณสมบัติเฉพาะตัวของนวัตกรรมนั้น ๆ ด้วย

การวิจัยทางการเผยแพร่ นวัตกรรมจะเป็นการศึกษาปัจจัย 5 ประการนี้ว่า มีผลอย่างไรและมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร ในการส่งเสริมให้มีการยอมรับและใช้ผลผลิตของเทคโนโลยีการศึกษา

1. Innovation หมายถึง ความคิดใหม่เทคนิควิธีการใหม่หรือสิ่งใหม่ที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ นวัตกรรมนั้นเป็นสิ่งที่สร้างความรู้เป็นของใหม่สำหรับกลุ่มผู้มีความรู้ในการยอมรับนวัตกรรม กฤษมันต์ (2536, หน้า 104)

2. Communication channels หมายถึง ช่องทางในการสื่อสาร ที่ใช้มากคือ การใช้สื่อสารมวลชน แต่การสื่อสารระหว่างบุคคลแบบปากต่อปากยังเป็นที่ยอมรับและใช้ได้ดีอยู่ ปัญหาคือ การประเมินผลการใช้ช่องหรือสื่อเพื่อการเผยแพร่ นั้น ยังไม่มีการศึกษาผลของการใช้อย่างมีระบบมากนัก ส่วนมากยังใช้การสำรวจความคิดเห็นจากผู้ใช้อยู่

3. Time หมายถึง เวลาหรือเงื่อนไขของเวลา ในแต่ละขั้นตอนของการเผยแพร่และยอมรับอาจมีช่วงของเวลาในแต่ละขั้นแตกต่างกัน จำเป็นต้องมีการศึกษาและคาดการณ์ไว้สำหรับงานการเผยแพร่ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา

4. Social System หมายถึง เป็นระบบสังคมที่มีธรรมชาติ วัฒนธรรมของคนในสังคมที่จะนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีไปใช้ ฐานะทางเศรษฐกิจของคนในสังคมโดยรวม และกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน สามารถยอมรับนวัตกรรมได้แตกต่างกัน การเมือง การปกครอง มี

อำนาจต่อการยอมรับนวัตกรรมเป็นอย่างมาก การศึกษาถึงอิทธิพลของระบบสังคมจะช่วยให้เข้าใจ และหาวิธีการที่เหมาะสมในการเผยแพร่วัตกรรมได้

5. Adaption หมายถึง เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ในการยอมรับ (หรือ ปฏิเสธ) นวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยมีพื้นฐานทางด้านจิตวิทยาและสังคมวิทยา เป็นองค์ความรู้ สำคัญในการอธิบายกระบวนการในการยอมรับ (หรือไม่ยอมรับ)

สาเหตุในการศึกษาทฤษฎีการเผยแพร่

การศึกษาถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่นวัตกรรมในสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษานั้น มีสาเหตุสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. นักเทคโนโลยีการศึกษาต้องการทราบว่า “ทำไมผลผลิตของพวกเขาจึงเป็นที่ยอมรับ หรือไม่เป็นที่ยอมรับ” ในความเป็นจริงแล้วก็เหตุผลสำคัญที่อยู่เบื้องหลังของความสำเร็จและความล้มเหลวของการเผยแพร่ให้ผู้ยอมรับและนำไปใช้นั้นยังเป็นสิ่งลึกลับ คำตอบที่ชัดเจนยังไม่มีและคำตอบของสังคมหนึ่งอาจไม่ใช่คำตอบเดียวกันกับสังคมอื่น ๆ และยังมีเทคโนโลยีการศึกษาที่ได้รับการยอมรับที่ดีจากที่อื่น ๆ แต่ไม่ได้รับการยอมรับจากอีกสังคมหนึ่ง เทคโนโลยีการศึกษา บางท่านโยนความผิดให้กับครู และผู้บริหารที่ต่อต้านความเปลี่ยนแปลงและถือว่านี่เอง รากเหง้าของปัญหาในการเผยแพร่วัตกรรมและเทคโนโลยีให้ไปสู่การปฏิบัติบ้าง โยนความผิดให้ระบบราชการที่ซับซ้อนมากกระเปียบ และขาดงบประมาณในการที่จะใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ (Schneberg and Jost, 1994) การหาคำตอบได้จะเป็นการสร้างความเข้าใจในอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวช่วยและตัวเร่งให้เกิดทั้งความล้มเหลวและความสำเร็จในการยอมรับ บทความนี้ จึงเป็นการนำเสนอวิเคราะห์และสังเคราะห์ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการเทคโนโลยีนวัตกรรม เพื่อให้เกิดการยอมรับและนำไปสู่การปฏิบัติเนื้อหาสาระของการเผยแพร่นวัตกรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งของสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศไทยและในสหรัฐอเมริกา

2. เทคโนโลยีทางการศึกษาที่มาจากความเป็นนวัตกรรมมาก่อน ผลผลิตทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาโดยนักเทคโนโลยีการศึกษา เป็นการสืบสานทางนวัตกรรมในกระบวนการของการสอนทั้งในด้านของรูปแบบการจัดการขั้นตอนและการนำเสนอ นักเทคโนโลยีการศึกษาที่เข้าใจในตัวของตัวเอง และทฤษฎีที่ใช้ในการเผยแพร่วัตกรรมจะทำให้สามารถเตรียมตัวและเตรียมงานการเผยแพร่ให้กับกลุ่มผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Schiffman, 1991)

3. การศึกษาทฤษฎีการเผยแพร่วัตกรรมจะนำไปสู่การเผยแพร่นวัตกรรมอย่างเป็นระบบสร้างรูปแบบของการเผยแพร่ และรูปแบบของการยอมรับนวัตกรรมขึ้น นักเทคโนโลยีการศึกษา ยอมรับกระบวนการของการนำเข้าสู่ระบบ (System Approach) และมีรูปแบบของระบบที่ได้จากทฤษฎีการเผยแพร่นวัตกรรมมากมายที่ใช้เป็นแนวทางของกระบวนการในการพัฒนาการสอน (Instructional Development หรือ ID) รูปแบบของกระบวนการพัฒนาการสอนได้ใช้ในการออกแบบและพัฒนาวิธีการเรียนรู้โดยการนำเข้าสู่ระบบอย่างมีประสิทธิภาพมากมายเหล่านั้น เป็นที่มาของการเกิดเป็นนวัตกรรมศึกษาขึ้น รูปแบบเชิงระบบของการเผยแพร่นวัตกรรมก็จะช่วยเป็นแนวทางของกระบวนการเผยแพร่นวัตกรรมการศึกษา และสร้างการยอมรับนวัตกรรมศึกษาและ

ผลผลิตทางด้านเทคโนโลยีการศึกษากับผู้ใช้เช่นเดียวกัน และหวังว่ารูปแบบเชิงระบบในการผลิตผลงานด้านเทคโนโลยีการศึกษาจะทำให้ผลผลิตมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกันด้วย

ทฤษฎีการเผยแพร่ (Diffusion Theories)

ต้นกำเนิดของการศึกษาวิจัยเรื่องการเผยแพร่และการยอมรับนวัตกรรมมีมานาน ตั้งแต่เริ่มมีมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นสิ่งที่การถ่ายทอดความรู้และยอมรับนวัตกรรมจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งมาโดยตลอด แต่การศึกษาเรื่องการเผยแพร่อย่างเป็นระบบนั้นพอสรุปได้ ดังนี้

ประมาณต้นคริสต์ศตวรรษ 19 (1900s) Gabriel trade เป็นนักกฎหมายชาวฝรั่งเศสมีอาชีพเป็นผู้พิพากษา ถึงแม้ว่าเขาไม่ได้รับการศึกษาจากระบบโรงเรียน เขาก็เป็นนักนวัตกรรมและมีหัวก้าวหน้าในสมัยนั้น เขาได้สังเกตการถ่ายทอดและการเผยแพร่นวัตกรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งเขาเรียกว่า กฎของการเลียนแบบ (Law of Lmitation) ซึ่งปัจจุบันแล้วเรียกว่า การยอมรับนวัตกรรม (The Adoption of Innovation)

ในช่วงปีคริสต์ศตวรรษที่ 1992 - 50 Bruce Ryan และ Neal Gross ทั้งสองเป็นผู้เริ่มใช้กระบวนการวิจัยในการศึกษาการเผยแพร่นวัตกรรม Neal Gross จบปริญญาได้วุฒิ Ph.D. สาขาวิชาสังคมวิทยา (Sociology) จาก Iowa State University ในปี ค.ศ. 1946 เป็นนักวิจัยให้กับ Iowa State University ระหว่าง ค.ศ. 1946 - 1948 และย้ายไปเป็นอาจารย์ที่ University of Minnesota ระหว่างปี ค.ศ. 1948 - 1951 ก่อนจะย้ายไปเป็นอาจารย์ที่ Harvard University ส่วน Bruce Ryan ไม่สามารถค้นประวัติได้

ในช่วงปีคริสต์ศตวรรษที่ 1960 S มีกลุ่มนักมานุษยวิทยาเกิดขึ้นในอังกฤษ เยอรมันนี และออสเตรเลีย (The British and German - Austrian Diffusionists) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเผยแพร่ที่ชนะของนักวิชาการจากสถาบันการศึกษาในประเทศเหล่านั้น เหมือนกันและยังเป็นรากฐานของการวิจัยทางการเผยแพร่ โดยพวกเขาอธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงในสังคมใดสังคมหนึ่งนั้น เกิดจากการรับเอานวัตกรรมมาจากอีกสังคมหนึ่ง (Rogers, 1995, p.41)

ทฤษฎีการเผยแพร่นั้น เกิดจากการผสมผสานทฤษฎี หลักการและความรู้ ความจริงจากหลายสาขาวิชาที่มีศาสตร์เกี่ยวกับการเผยแพร่ แต่ละศาสตร์จะมีส่วนประกอบเฉพาะในส่วนที่เป็นนวัตกรรมของศาสตร์นั้น ๆ ผลจากการรวบรวมกระบวนการ วิธีการ ทฤษฎีและการเผยแพร่ของศาสตร์ต่าง ๆ นำไปสู่การสร้างทฤษฎีการเผยแพร่ขึ้นและเป็นทฤษฎีที่ไม่บ่งชี้เฉพาะว่า ใช้สำหรับการเผยแพร่ นวัตกรรมของสาขาวิชาหรือศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่งโดยเฉพาะ เหตุผลที่ว่าทำไมทฤษฎีการเผยแพร่ถึงไม่มีความเฉพาะ เนื่องจากการเผยแพร่นวัตกรรมนั้นมีในทุกสาขาวิชาและทุกศาสตร์ Rogers (1995) ได้อ้างผลการศึกษาในปี ค.ศ.1943 โดย Ryan และ Gross ที่มหาวิทยาลัย Iowa State (Iowa State University) ที่ได้ให้ต้นกำเนิดของการวิจัยด้านการเผยแพร่แนวใหม่ Ryan และ Gross (1943) ได้ทำการศึกษาจากสาขาวิชาด้านสังคมชนบท โดยการใช้การสัมภาษณ์ผู้ยอมรับ และการใช้นวัตกรรม และการตรวจสอบกับปัจจัยที่ทำให้เกิดการยอมรับ และใช้นวัตกรรมศึกษากระบวนการสัมภาษณ์ที่ Ryan และ Gross ใช้ในการศึกษา จึงเป็นแบบแผนที่ใช้เป็นแบบอย่างของการศึกษาวิจัยเรื่องการเผยแพร่นวัตกรรมตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (Rogers, 1995) นักวิจัยอื่น ๆ ก็ใช้วิธีการนี้ในการศึกษาและสร้างเป็นทฤษฎีการเผยแพร่นวัตกรรมกันต่อ ๆ มา

นักวิจัยที่ทำการศึกษาและสังเคราะห์ผลการวิจัยต่าง ๆ แล้วนำมาสร้างเป็นทฤษฎีการเผยแพร่นวัตกรรมจนมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับคือ ในหนังสือของเขาชื่อ Diffusion of Innovations ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1960 และในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2003 ได้มีการพิมพ์เป็นครั้งที่ 5 การพิมพ์ครั้งนี้ได้จัดพิมพ์เล่มและอยู่ในรูปของ Digital ที่เป็น E - Book แล้ว สามารถสั่งซื้อจาก Website โดยการ Down Load มาได้เลยเมื่อจ่ายค่าหนังสือแล้ว หนังสือของ Rogers ได้เสนอทฤษฎีที่เริ่มมีความชัดเจนขึ้นสำหรับงานการเผยแพร่นวัตกรรมมากที่สุด และเป็นรากฐานของการพัฒนาทฤษฎีการเผยแพร่นวัตกรรม ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีกระบวนการตัดสินใจรับนวัตกรรม (The Innovation Decision Process Theory) ทฤษฎีนี้ Rogers (1995) ได้ให้คำอธิบายว่า การเผยแพร่เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในช่วงของเวลาหนึ่งที่มีขั้นตอนของการเกิด 5 ขั้น ได้แก่

- 1.1 ขั้นของความรู้ (Knowledge)
- 1.2 ขั้นของการถูกชักนำ (Persuasion)
- 1.3 ขั้นของการตัดสินใจ (Decision)
- 1.4 ขั้นของการนำไปสู่การปฏิบัติ (Implementation)
- 1.5 ขั้นของการยืนยันการยอมรับ (Confirmation)

ทฤษฎีนี้เริ่มจากผู้ที่มีศักยภาพที่จะรับนวัตกรรมได้เรียนรู้กับนวัตกรรมนั้น จนมีความรู้ความเข้าใจในนวัตกรรมอย่างดี และถูกชักนำโน้มน้าวให้เชื่อถือจากคุณงามความดีของตัวนวัตกรรมนั้น หลังจากนั้นมีการตัดสินใจว่าจะรับเอานวัตกรรมนี้มาใช้ เมื่อตัดสินใจก็ลงมือปฏิบัตินำเอานวัตกรรมสู่การปฏิบัติและขั้นสุดท้ายคือ การยืนยัน (หรืออาจปฏิเสธ) การตัดสินใจยอมรับและใช้นวัตกรรมนั้นต่อไป ทฤษฎีนี้ใช้อย่างในการศึกษากระบวนการเผยแพร่นวัตกรรมนั้นอย่างแพร่หลาย ในกลุ่มของนักเทคโนโลยีการศึกษา ดังนี้

Sachs (1993, p. 1) ได้เขียนตั้งข้อสังเกตว่า หลังจากที่ได้ศึกษาวรรณคดีที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาของเราแล้ว จะพบความประทับใจอย่างหนึ่งว่า สิ่งหนึ่งที่สำคัญที่เราต้องรู้ไว้เกี่ยวกับการชวนให้ใช้นวัตกรรมหรือการที่จะเปลี่ยนแปลงอะไรสักอย่างให้ดีขึ้นนั้น จะมีขั้นตอนอยู่ 5 ขั้น ที่เป็นกระบวนการของการยอมรับนวัตกรรม การที่ Sachs สรุปได้อย่างนั้น ทฤษฎีนี้ได้เป็นที่รู้จักการแพร่หลายมาก

2. ทฤษฎีความเป็นนวัตกรรมในเอกัตบุคคล (The individual innovativeness theory) roges (1995) ได้อธิบายว่า บุคคลที่ได้รับกล่อมเกลามาให้เป็นนักนวัตกรรมจะยอมรับนวัตกรรม จะยอมรับนวัตกรรมเร็วกว่าผู้ที่ไม่ได้รับหรือรับการกล่อมเกลามากน้อย ตามทฤษฎีนี้แยกความเป็นนวัตกรรมในเอกัตบุคคลออก ดังนี้

- กลุ่มไวต่อการรับนวัตกรรม (Innovators)
- กลุ่มแรก ๆ ที่รับนวัตกรรม (Early adopters)
- กลุ่มใหญ่แรกที่รับนวัตกรรม (Farly maicoity)
- กลุ่มใหญ่ที่หลังรับนวัตกรรม (Late majority)
- กลุ่มสุดท้ายที่รับนวัตกรรม (Laggards)

ทฤษฎีนี้แสดงให้เห็นการกระจายตัวของกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรม โดยกลุ่ม Innovators จะเป็นกลุ่มที่รับนวัตกรรมทันที คนกลุ่มนี้มีลักษณะกล้าเสี่ยงและมีความเป็นนักนวัตกรรมสูงจึงมีความพร้อมที่จะยอมรับและมีศักยภาพที่จะรับได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะมีเพียง 2.5 % ของคนทั้งหมดที่จะใช้นวัตกรรมนั้น ต่อมาเป็นกลุ่ม Early Adopters กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ยังมีความเชื่อช้าในการรับนวัตกรรมกว่าพวกแรก แต่เป็นกลุ่มที่ไวต่อการรับนวัตกรรมหลังจากทราบว่ามีการยอมรับโดยกลุ่ม Innovators ได้ยอมรับไปแล้ว กลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มแรก ๆ ตามมาที่ยอมรับนวัตกรรม ซึ่งจะมีประมาณ 13.5 % ส่วนกลุ่ม Early majority และกลุ่ม Late majority มีกลุ่มละเท่า ๆ กัน รวมเป็น 86 % กลุ่มแรกจะรับนวัตกรรมก่อนกลุ่มหลัง แต่เมื่อรวมกันแล้วเป็นกลุ่มใหญ่ที่จะทำให้เห็นนวัตกรรมได้ถูกนำไปสู่การ ปฏิบัติในสังคม กลุ่มนี้จะดูที่ท่าและทิศทางก่อนเมื่อเห็นว่าการยอมรับนวัตกรรมเกิดจากประโยชน์จึงตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม และกลุ่มสุดท้าย Laggards มีจำนวน 16 % เป็นกลุ่มที่ต่อต้านนวัตกรรม ถ้าจะยอมรับอย่างเสียมิได้หรือมีอาจจะไม่ยอมรับเลยตลอดไป

3. ทฤษฎีอัตราการยอมรับ (The theory of rate of adoption) rogers (1995) ได้อธิบายทฤษฎีนี้ไว้ว่า เป็นการเผยแพร่การยอมรับนวัตกรรมในช่วงเวลาอย่างเป็นแบบแผน เขียนกราฟเป็นรูปตัว S ทฤษฎีนี้แสดงให้เห็นว่า นวัตกรรมจะได้รับการยอมรับผ่านช่วงของระยะเวลาอย่างช้า ๆ แบบค่อยเป็นค่อยไป และจะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและจะชะลอตัวอีกครั้ง แสดงการยอมรับของนวัตกรรมเป็นรูปตัว S ทฤษฎีนี้ยังกล่าวอีกว่า หลังจากผ่านช่วงของการเติบโตอย่างรวดเร็ว จะมีการชะลอตัวลงและคงที่อยู่หรือตกลงมาได้อีกด้วย

เวลาช่วงเริ่มต้นของการเผยแพร่การยอมรับนวัตกรรม จะมีการยอมรับนวัตกรรมน้อย เส้นกราฟจะอยู่ต่ำและค่อย ๆ สูงขึ้น และเมื่อถึงช่วงเติบโตการยอมรับจะมีมากและเป็นไปอย่างรวดเร็วด้วย หลังจากนั้นจะเริ่มช้าลงและมีแนวโน้มที่จะมีอัตราการยอมรับนวัตกรรมลดลงอีกด้วย และถึงคราวที่ต้องมีนวัตกรรมใหม่เกิดขึ้นอีกเป็นอย่างนี้ต่อ ๆ ไป และก็จะมีการเติบโตแบบตัว S เช่นเดียวกันซ้ำ ๆ ไปเรื่อย ๆ

4. ทฤษฎีการยอมรับด้วยคุณสมบัติ (The theory of percibutes) rogers (1995) ได้ขยายความทฤษฎีนี้ไว้ว่า กลุ่มผู้มีศักยภาพในการยอมรับนวัตกรรม ตัดสินใจรับโดยใช้ฐานของการรับรู้ รับทราบถึงคุณสมบัติของนวัตกรรม ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 5 ประการ ได้แก่

- 4.1 นวัตกรรมนั้นสามารถทดลองใช้ได้ก่อนการจะยอมรับ (Triability)
- 4.2 นวัตกรรมนั้นสามารถสังเกตผลที่เกิดขึ้นได้ชัดเจน (Observability)
- 4.3 นวัตกรรมนั้นมีข้อดีที่หรือเห็นประโยชน์ได้ชัดเจนกว่าสิ่งอื่น ๆ มีอยู่ในขณะนั้นหรือสิ่งที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน (Relative Advantage)
- 4.4 ไม่มีความซับซ้อนต่อการนำไปใช้ (Complexity)
- 4.5 สอดคล้องกับการปฏิบัติและค่านิยมที่เป็นอยู่ในขณะนั้น (Compatibility)

ทฤษฎีการยอมรับด้วยคุณสมบัติของนวัตกรรม ได้นำไปใช้ในการศึกษาการเผยแพร่และการยอมรับเอานวัตกรรมไปใช้ในสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาเป็นอย่างมาก จากการศึกษาพบว่า Compatibility, Complexity และ Relative Advantage มีอิทธิพลอย่างมากในการยอมรับ เอานวัตกรรม ทางด้านการสอน และเทคโนโลยีการสอนไปใช้ Wyner (1974) และ Holloway (1977) พบว่า Relative Advantage และ Compatibility มีอิทธิพลอย่างมาก ต่อผู้ที่มีศักยภาพในการยอมรับนวัตกรรมในด้านของ

เทคโนโลยีทางการสอนในโรงเรียนระดับมัธยมปลาย Eads (1984) พบว่าการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมการฝึกอบรม โดยการใช้คอมพิวเตอร์ของนักพยากรณ์อากาศนั้นมีอิทธิพลจากคุณสมบัติของตัวนวัตกรรมในด้าน Relative Advantage Complexity และ Compatibility

วิเคราะห์ทฤษฎีที่นำไปใช้ในการเผยแพร่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา

มีนักวิจัยจำนวนหนึ่งได้พยายามใช้ทฤษฎีการเผยแพร่ที่กล่าวมาแล้ว นำไปใช้กับการเผยแพร่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น ต่างก็เป็นที่ยอมรับว่าสามารถนำมาใช้ในการอธิบายการเผยแพร่และการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาได้ทั้งสิ้น ทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นเมื่อนำมาวิเคราะห์และศึกษาปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังของทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ ดังนี้

1. **กลุ่มทฤษฎีมหภาคและจุลภาค (Macro and micro theories)** การประยุกต์ทฤษฎีการเผยแพร่ เพื่อนำไปใช้กับงานทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาสามารถแยกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มมหภาคและกลุ่มจุลภาค

2. **กลุ่มปรัชญาแบบ Determinist และแบบ Instrumentalist Determinist หรือ Developer** หมายถึง ผู้ที่เป็นที่กำหนดบทบาท เล็งเห็นผลที่จะเกิดขึ้นจากการยอมรับและนำเอานวัตกรรมและเทคโนโลยีไปใช้ และทำให้เกิดผลแห่งการเปลี่ยนแปลงมุมมองของ Determinist นั้น

กลุ่มทฤษฎีมหภาคและจุลภาค (Macro and micro theories)

การประยุกต์ทฤษฎีการเผยแพร่ เพื่อนำไปใช้กับงานทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาสามารถแยกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มมหภาคและกลุ่มจุลภาค ซึ่งมีจุดมุ่งหมายของแต่ละกลุ่มแตกต่างกัน ดังนี้

1. **Macro Theories หรือกลุ่มมหภาค** กลุ่มนี้เน้นเรื่องของการปฏิรูปและปรับโครงสร้างระบบของสถาบันการศึกษาและการจัดการศึกษา เป้าหมายของกลุ่มนี้เพื่อต้องการศึกษาวิธีการในการเผยแพร่แนวคิดให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กร ซึ่งหมายถึงสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่เทคโนโลยีเข้าไปมีบทบาทสำคัญในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

2. **Micro Theories หรือกลุ่มจุลภาค** กลุ่มนี้เน้นการยอมรับและการนำผลผลิตความคิดหรือวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง ทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาไปใช้ในกลุ่มเป้าหมาย จุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัยในกลุ่มนี้ เพื่อต้องการพัฒนาทฤษฎีที่เกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยี เพื่อการหาวิธีที่ดีที่สุดในการนำไปสู่การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีให้แพร่หลายมากที่สุด รวมทั้งการเข้าใจถึงกระบวนการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีด้วย

กลุ่มทั้งสองกลุ่มนี้ ได้ทำการศึกษาการใช้ทฤษฎีเผยแพร่เพื่อให้เกิดการยอมรับและเปลี่ยนแปลง ถ้าเป็น Macro Theories มีจุดประสงค์เพื่อจะเป็นการเปลี่ยนระบบ เรียกกึ่งอย่างหนึ่งว่า Systemic Change Theories ส่วน Micro Theories มีจุดประสงค์เพื่อจะเน้นการยอมรับผลผลิตของเทคโนโลยีการศึกษาไปใช้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Product Utilization Theories ซึ่งจุดประสงค์ของทฤษฎีมีความแตกต่างกันอย่างเด่นชัดในสองกลุ่มนี้ ส่วนปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังของแนวคิดสอง

กลุ่มนี้มีความแตกต่างกันเช่นกัน ในกลุ่มของ Systemic Change Theories เป็นการยึดปรัชญาในแบบ Technological Determinism ส่วนกลุ่มของ Product Utilization Theories เป็นการยึดปรัชญาในแบบของ Technological Instrumentalism เพื่อให้เป็นการเข้าใจง่ายขึ้น จึงขอเรียกผู้ที่ยึดปรัชญาในกลุ่ม Technological Determinism ว่า Developer (Determinist) และเรียกผู้ที่ยึดปรัชญาในกลุ่ม Technological Instrumentalism ว่า Adopter (Instrumentalist)

กลุ่มปรัชญาแบบ Determinist และแบบ Instrumentalist

Determinist หรือ Developer หมายถึง ผู้ที่เป็นที่กำหนดบทบาท เล็งเห็นผลที่จะเกิดขึ้นจากการยอมรับและนำเอานวัตกรรมและเทคโนโลยีไปใช้ และทำให้เกิดผลแห่งการเปลี่ยนแปลง มุมมองของ Determinist นั้น มองเทคโนโลยีว่าเป็นสิ่งที่มีพลังอิสระเกินกว่าที่มนุษย์จะควบคุมได้ และมองว่าเทคโนโลยีเป็นสาเหตุใหญ่ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม (Chandler, 1995) ผู้นิยมในปรัชญานี้มองว่า การขยายตัวของเทคโนโลยีจะเกิดขึ้นเป็นช่วง ๆ ไม่ต่อเนื่อง เป็นการสร้างกระบวนการปฏิรูป ปฏิวัติ แต่มีการเกิดขึ้นเป็นช่วง ๆ อยู่ตลอดเวลา เป็นอนุกรมของการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดดไปข้างหน้า ผู้ที่ได้รับการกล่าวอ้างว่าเป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ “Toffler” ผู้แต่ง หนังสือเรื่อง Future Shock และ The Third Wave โดยที่ Toffler ได้แสดงถึงการเป็นนักปรัชญาในกลุ่ม Determinist เมื่อเขาได้ยกตัวอย่างการเติบโตของเศรษฐกิจไว้ดังนี้ “Behind such prodigious economic facts lies the great growing engine of change - technology” นอกจากนั้น เขาได้กล่าวถึงไว้ด้วยว่า เทคโนโลยีเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคม เขาได้กล่าวไว้ว่า “Technology is indisputably a major force behind this accelerative thrust”

กลุ่ม Determinist เชื่อว่า เทคโนโลยีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่ในกลุ่มนี้ก็ยังมีความเห็นแตกต่างกันอีกในเรื่องของคุณงามความดีของเทคโนโลยี

กลุ่ม Utopian Determinist เชื่อว่า เทคโนโลยีเป็นพลังผลักดันไปสู่สิ่งที่ดีงาม ขจัดสิ่งที่ขัดขวางความสุขความเจริญของมนุษย์ได้ เทคโนโลยีเป็นตัวนำสังคมไปสู่ความผาสุกของมวลมนุษยชาติ ผู้ที่อยู่ในกลุ่มของ Utopian ได้แก่ Marshall McLuhan และ Alvin Toffler

กลุ่ม Dystopian Determinist เชื่อว่า เทคโนโลยีเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาอย่างชั่วร้าย มีพลังขับ และชักนำในการทำลายคุณความดี ปัญญา และร่างกายของมนุษยชาติ

ฝ่ายตรงข้ามกับกลุ่ม Determinist คือ กลุ่มของ Instrumentalist ความคิดกลุ่มนี้แตกต่างจากกลุ่มของ Determinist ที่ได้ชัดเจนคือ กลุ่มนี้เชื่อว่ามนุษย์เป็นผู้ควบคุมเทคโนโลยีได้ โดยถือว่าเทคโนโลยีเป็นเพียงเครื่องมือ กลุ่มนี้ยกตัวอย่างเปรียบเทียบเทคโนโลยีกับมีดอยู่เสมอ (Levinson 1996) มีดเป็นเครื่องมือและเทคโนโลยีอื่น ๆ ทั้งหมดเป็นเครื่องมือขึ้นอยู่กับว่ามนุษย์จะใช้มันไปในทางให้เกิดประโยชน์หรือให้เกิดโทษ และขณะที่กลุ่ม Determinist เชื่อว่า เทคโนโลยีเป็นตัวขับเคลื่อน เป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่กลุ่มนี้เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงในสังคมนั้นเกิดจากเงื่อนไขและความต้องการของสังคมเป็นสำคัญ ถ้ามีความปรารถนาจะเปลี่ยนแปลงก็จะเปลี่ยนได้ ถ้าไม่ต้องการ ก็ไม่เปลี่ยนแปลงได้ สาเหตุอยู่ที่ คน ไม่ใช่ เทคโนโลยี ความแตกต่างอีกประการหนึ่งของกลุ่ม Instrumentalist นี้คือ เขามองว่าเทคโนโลยีมีกระบวนการของการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็น

กระบวนการของการวิวัฒนาการควบคู่ไปกับสังคมไม่ใช่สิ่งที่เข้ามาเป็นช่วง ๆ อยู่ตลอดเวลาที่มีลักษณะเป็นอนุกรมของสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แล้วทำให้เกิดการก้าวกระโดดในการเปลี่ยนแปลงอย่างทีกลุ่ม Determinist เชื่อถือ (Levinson; 1996) กลุ่ม Instrumentalist มีทัศนคติต่อพัฒนาการของเทคโนโลยีว่ามีเพิ่มขึ้นแบบสะสมตามกาลเวลาที่เปลี่ยนไป และมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องแบบค่อยเป็นไป

คุณลักษณะของผู้ยอมรับการเผยแพร่

ในการเผยแพร่วัตถุกรรมสู่ประชากรกลุ่มหนึ่ง แม้ว่าในที่สุดทุก ๆ คนในกลุ่มนั้นจะยอมรับนวัตกรรมนั้นทั้งหมดก็ตาม แต่ถ้าพิจารณาระยะเวลาของการยอมรับนวัตกรรมแล้วจะพบว่าทุก ๆ คนไม่ได้ยอมรับนวัตกรรมด้วยระยะเวลาเดียวกันหมด มีความแตกต่างกันออกไปซึ่งถ้าจะลองจัดกลุ่มประชากรเหล่านี้ออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามลักษณะเวลาการยอมรับนวัตกรรมแล้วจะสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1. **กลุ่มนวัตกรรม (Innovators)** ประชากรกลุ่มนี้มีลักษณะที่เด่นชัด คือ มีลักษณะของความเป็นผู้ที่ชอบการเสี่ยง ชอบทดลองของใหม่ ๆ ทำให้ประชาชนในกลุ่มนี้แตกต่างไปจากประชากรอื่น ๆ ในสังคมเดียวกันและดูเป็นคน “แปลก” ในสังคมนั้น การที่จะเป็นนวัตกรรมได้นั้นต้องมีคุณสมบัติบางอย่างที่สนับสนุนอยู่ ซึ่งในคุณสมบัติเหล่านี้จะพบว่าการเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีมีความสำคัญมากประการหนึ่ง เพราะนวัตกรรมจะรู้สึกเดือดร้อนที่จะทดลองใช้นวัตกรรมและไม่รู้สึกอะไร ถ้านวัตกรรมที่ทดลองใช้ไม่ได้ผลตามที่ต้องการ

2. **กลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (Early Adopters)** พวกที่รวมอยู่ในกลุ่มนี้จะ เป็นพวกที่มีลักษณะและคุณสมบัติที่คล้ายกับประชากรอื่น ๆ ในสังคมมากกว่าคนในกลุ่มนวัตกรรม จากงานวิจัยและการศึกษาลักษณะเฉพาะของกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น พบว่า พวกนี้เป็นพวกที่มีฐานะทางสังคมค่อนข้างสูง เป็นผู้นำทางความคิดในสังคมนั้น ประชากรในกลุ่มอื่น ๆ จะสังเกตพฤติกรรมท่าทีของพวกกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น และใช้เป็นแนวทางในการยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม ตัวกลางการเผยแพร่วัตถุกรรมจะยึดประชากรกลุ่มนี้เป็นพวกแรกที่จะทำ ความคุ้นเคยด้วยและพยายามชักจูงให้ประชากรในกลุ่มนี้ยอมรับนวัตกรรม ทั้งนี้เพราะถ้าสามารถยึด ประชากรกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่นเป็นพวกได้แล้ว การเผยแพร่วัตถุกรรมไปยังกลุ่มประชากรที่เหลือก็จะง่ายขึ้น

3. **กลุ่มชนส่วนใหญ่ที่ยอมรับนวัตกรรมระยะต้น (Early majority)** พวกนี้จะตกลงใจยอมรับนวัตกรรมก่อนหน้าคนทั่ว ๆ ไปเพียงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ประชากรในกลุ่มนี้จะมี ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมาก แต่ไม่ได้อยู่ในฐานะทางสังคมที่สูงเหมือนพวกแรก ลักษณะพิเศษของกลุ่ม นี้ คือ จะยอมรับนวัตกรรมช้ากว่ากลุ่มที่ 2 แต่จะเร็วกว่ากลุ่มอื่น ๆ ที่จริงแล้วประชากรในกลุ่มที่สามนี้ เริ่มใช้นวัตกรรมบ้างแล้วและเห็นคล้อยตามบ้างแล้ว แต่ไม่ยอมรับอย่างแน่ชัดมั่นใจลงไปว่าจะยอมรับ นวัตกรรมนั้นอย่างแท้จริง

4. **กลุ่มชนส่วนใหญ่ที่ยอมรับนวัตกรรมระยะหลัง (Late Majority)** คนในกลุ่มที่สี่นี้ จะตกลงใจยอมรับนวัตกรรมช้ากว่าคนทั่ว ๆ ไปเล็กน้อย และที่ยอมรับก็เพราะเกิดแรงผลักดันจาก

สังคมให้รับนวัตกรรมนั้น ๆ การตกลงใจยอมรับนวัตกรรมของคนกลุ่มนี้จะเต็มไปด้วยความไม่วางใจ มีความระแวงระวังและเกิดหลังจากที่ได้เป็นตัวอย่างการใช้จากสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ แล้ว

5. พวกล่าหลัง (Laggards) พวกนี้จะเป็นพวกกลุ่มสุดท้ายที่จะยอมรับนวัตกรรม ลักษณะพิเศษที่มองเห็นได้ชัดสำหรับคนในกลุ่มนี้ คือ จะเป็นพวกที่ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมดั้งเดิมและค่อนข้างจะอยู่ตัดขาดจากโลกภายนอก คนในกลุ่มนี้จะสนใจแต่เรื่องในอดีตพยายามดำเนินรอยตามสิ่งที่เคยประพฤติปฏิบัติกันมาแต่ก่อน ถ้าพวกล่าหลังนี้จะใช้นวัตกรรมก็หมายความว่า นวัตกรรมนั้นได้ใช้กันมานานพอสมควร จนกลายเป็นวิถีชีวิตอย่างหนึ่งของคนในสังคมแล้ว

นอกจากลักษณะของผู้ยอมรับการเผยแพร่นวัตกรรมที่กล่าวตามกลุ่มต่าง ๆ ทั้ง 5 กลุ่มแล้ว ก็ยังสามารถกล่าวถึง ลักษณะของผู้ยอมรับการเผยแพร่ตามตัวแปรทางฐานะทางเศรษฐกิจทางสังคม (Socio - Economics) ความสัมพันธ์กับชุมชน (Comm - Nication) และบุคลิกลักษณะส่วนตัว (Personality) ซึ่งที่จะนำมากล่าวต่อไปนี้

ลักษณะทางสังคม : สรุปได้ดังนี้

1. ประชากรกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (Early adopters) ไม่มีความแตกต่างในเรื่องอายุจากประชากรในกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมหลังผู้อื่น (Later adopters)
2. ประชากรกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (Early adopters) มีระดับการศึกษาสูงกว่าประชากรในกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมหลังผู้อื่น (Later adopters)
3. ประชากรกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (Early adopters) สามารถอ่านออกเขียนได้ดีกว่าประชากรในกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมหลังผู้อื่น (Later adopters)
4. ประชากรกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (Early adopters) มีฐานะทางสังคมสูงกว่าประชากรในกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมหลังผู้อื่น (Later adopters)
5. ประชากรกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (Early adopters) มีลู่วางผลักดันตัวเองขึ้นไปสู่ฐานะทางสังคมที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ มากกว่าประชากรในกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมหลังผู้อื่น (Later adopters)
6. ประชากรกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (Early adopters) เป็นพวกที่มีหัวการค้ามากกว่าประชากรในกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมหลังผู้อื่น (Later adopters)

ลักษณะความสัมพันธ์กับชุมชน : สรุปได้ดังนี้

1. ประชากรกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (Early adopters) มีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางสังคมมากกว่าประชากรในกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมหลังผู้อื่น (Later adopters)
2. ประชากรกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (Early adopters) มีความสัมพันธ์กับสมาชิกอื่น ๆ ในสังคมมากกว่าประชากรในกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมหลังผู้อื่น (Later adopters)
3. ประชากรกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (Early adopters) มองโลกกว้างไกลกว่าประชากรในกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมหลังผู้อื่น (Later adopters)
4. ประชากรกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (Early adopters) มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับตัวกลางการเผยแพร่มากกว่าประชากรในกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมหลังผู้อื่น (Later adopters)

5. ประชากรกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (Early adopters) มีความคุ้นเคยกับการสื่อสารนานาชนิดมากกว่าประชากรในกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมหลังผู้อื่น (Later adopters)

6. ประชากรกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (Early adopters) เสาะแสวงหารายละเอียดเกี่ยวกับนวัตกรรมมากกว่าประชากรในกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมหลังผู้อื่น (Later adopters)

7. ประชากรกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (Early adopters) มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนวัตกรรมดีกว่าประชากรในกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมหลังผู้อื่น (Later adopters)

8. ประชากรกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (Early adopters) เป็นผู้ที่มีความคิดทันสมัยกว่าประชากรในกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมหลังผู้อื่น (Later adopters)

ลักษณะบุคลิกส่วนตัว : สรุปได้ดังนี้

1. ประชากรกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (Early adopters) เป็นผู้ที่ไม่ยึดมั่นถือมั่นกับของดั้งเดิม เท่ากับประชากรในกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมหลังผู้อื่น (Later adopters)

2. ประชากรกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (Early adopters) สามารถมองเห็นภาพในจินตนาการและมองทะลุเหตุการณ์ที่คลุมเครือ สืบสนได้ดีกว่าประชากรในกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมหลังผู้อื่น (Later adopters)

3. ประชากรกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (Early adopters) มีทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงมากกว่าประชากรในกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมหลังผู้อื่น (Later adopters)

4. ประชากรกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (Early adopters) มีทัศนคติที่ดีต่อความคิดทางวิทยาศาสตร์มากกว่าประชากรในกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมหลังผู้อื่น (Later adopters)

5. ประชากรกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (Early adopters) ไม่เชื่อโชคกลางการกำหนดโชคชะตาของไสยศาสตร์เท่ากับประชากรในกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมหลังผู้อื่น (Later adopters)

การเผยแพร่และการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีในกรณีของประเทศไทย

1. การเผยแพร่ระบบการจัดการศึกษาใหม่ ซึ่งเรียกว่า “การปฏิรูปการศึกษา” เป็นการเผยแพร่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและระบบ มีจุดมุ่งหมายให้เป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับของ Macro Level โดยใช้กระบวนการแบบ Top Down หรือสั่งการลงมาโดยใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายการศึกษาเป็นตัวนำ ผู้บริหารระดับสูงใช้วิธีการคิดแบบกลุ่ม Determinist และดำเนินการตามทฤษฎี Developer Based Theories และ Systemic Change Theories

2. การเผยแพร่วิธีการเรียนการสอนแบบ “ผู้เรียนเป็นสำคัญ” เป็นการเผยแพร่เพื่อหวังผลให้เกิดขึ้นกับครูผู้สอนในห้องเรียน ซึ่งต้องการให้เป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับ Micro level ในระยะแรกใช้กระบวนการเผยแพร่หวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบ Bottom Up ตามแนวคิดของกลุ่ม Instrumentalist โดยใช้ทฤษฎี Adopter - based Theories และ Product Utilization Theories แต่ต่อมามีการอ้างบทบัญญัติของกฎหมายเป็นตัวนำในการเปลี่ยนแปลง และมีหลักแนวคิดเชื่อถือว่านวัตกรรมนี้เป็นสิ่งตั้งตามแบบของ Determinist และละทิ้งแนวคิดที่ยึดสภาพและความต้องการของบุคคลและสังคม คือ ครู นักเรียน โรงเรียน ทำให้แนวคิดของ Instrumentalist ไม่ได้รับการส่งเสริมและ

หันกลับไปดำเนินการตามทฤษฎี Developer - based Theories และ Systemic Change Theories และหวังให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเรียนการสอนทั้งหมดซึ่งจะกลายเป็นระดับ มหภาค ซึ่งผิดธรรมชาติของการเรียนการสอนที่มีการวิจัยยืนยัน ช้ำ ๆ แล้วว่า ไม่มีวิธีการสอนใดดีที่สุดที่ใช้ได้ดีกับทุกเนื้อหา ทุกกลุ่มผู้เรียน และในทุกสถานการณ์ของการเรียนการสอน

3. การเผยแพร่นวัตกรรม “ห้องเรียนอัจฉริยะ” กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ให้ทุนวิจัยการเผยแพร่นวัตกรรม โดยการให้ดำเนินการทดลองใช้ห้องเรียนอัจฉริยะที่มีระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตช่วยในการเรียนรู้ของนักเรียน โครงการนี้ได้ทดลองใช้ในจังหวัดนครพนม เป็นการเผยแพร่โดยต้องการให้เกิดผลในระดับ Micro Level และสร้างแรงผลักดันให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมนี้ในระดับล่างขึ้นมาหรือเป็น แบบ Bottom Up และให้ความสำคัญกับแนวคิดของกลุ่ม Instrumentalist ที่มองเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ การจะใช้หรือไม่ใช้เป็นการตัดสินใจอยู่บนความต้องการ และความพร้อมของบุคคล ไม่มีการบังคับและไม่ใช้อำนาจกฎหมายเข้ามาเป็นตัวนำให้เกิดการยอมรับ เป็นการดำเนินการตามแบบ Adopter - based Theories และ Product Utilization Theories

4. การเผยแพร่นวัตกรรม “ระบบทวิภาคี” กรมอาชีวศึกษา ได้เผยแพร่การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา โดยนำเอาระบบ Dual System ของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีเข้ามาทดลองใช้ การเผยแพร่ระบบทวิภาคีนี้ใช้แนวคิดแบบ Top Down สั่งการลงไปให้ปฏิบัติ ขณะเดียวกันพยายามสร้างค่านิยมตามแบบของ Determinist ว่าระบบนี้ดีงามและได้ผลมาแล้วในสังคมอื่นโดยต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ และโครงสร้างของการบริหารจัดการการอาชีวศึกษาของประเทศให้เป็นตามแบบประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี การดำเนินการเผยแพร่ใช้แนวคิดและวิธีการตามทฤษฎี Developer - based Theories และ Systemic Change Theories และใช้กระบวนการให้เกิดการยอมรับ 5 ขั้นตาม The Theory of Perceived Attributes แต่อย่างไรก็ตามการยอมรับนั้นมีน้อยมาก และระบบสังคมหรือ Social System ของประเทศไทยและประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีต่างกันจึงติดขัดในเรื่อง Compatibility

5. การเผยแพร่การใช้แป้นพิมพ์แบบ “ปัตตะโชติ” แป้นพิมพ์แบบนี้ได้รับการทดลองและยืนยันผลของการใช้พิมพ์ด้วยระบบสัมผัสจาก สภาวิจัยแห่งชาติว่า รวดเร็วกว่าแบบเกษมณี 28.6 % แต่อย่างไรก็ตามแป้นพิมพ์แบบ “เกษมณี” ซึ่งใช้ยูเอชเคนั้นก็สามารถทำงานได้และคนก็เคยชินกับ “เกษมณี” แล้ว จึงยากต่อการเปลี่ยนแปลงทั้ง ๆ ที่ใช้การสั่งการแบบ Top Down ให้เปิดสอนรายวิชาพิมพ์ดีดด้วยแป้นพิมพ์แบบ “ปัตตะโชติ” และใช้วิธีการสั่งซื้อเครื่องพิมพ์ที่มีแป้นพิมพ์แบบ “ปัตตะโชติ” ให้กับโรงเรียนที่สอนพิมพ์ดีด แต่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่อย่างไรก็ตามยังมีคนกลุ่มหนึ่งใช้แป้นพิมพ์แบบนี้อยู่แต่เป็นกลุ่มน้อยในประเทศไทยจะเห็นได้ว่าปัญหาการยอมรับอยู่ที่ Compatibility และ Relative Advantage เป็นสาระสำคัญของการปฏิเสชนวัตกรรมนี้ เป็นการล้มเหลวในการใช้แนวคิดของกลุ่ม Determinist ที่เชื่อว่าเทคโนโลยีที่ดีกว่าจะทำให้เกิดการยอมรับและไปทดแทนเทคโนโลยีที่ ด้อยกว่า และดำเนินการตามทฤษฎี Developer - based Theories และ Systemic Change Theories ที่ไม่เห็นว่าเป็น คน คือปัจจัยสำคัญในการที่จะทำให้เกิดการยอมรับและเปลี่ยนแปลง

6. การเผยแพร่ “ระบบประกันคุณภาพ” การเผยแพร่มุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบและโครงสร้างของวิธีทำงานใน ระดับ Macro level โดยใช้แนวทางของการสร้างความยอมรับในเชิงวิชาการว่าดีงามก่อนตามแนวของกลุ่ม Determinist หลังจากพบว่า การสร้างความยอมรับให้

เกิดขึ้นจาก Bottom Up ไม่ได้ผลจึงหันมาใช้วิธีการ Top Down สั่งการให้ดำเนินการจากผู้มีอำนาจ แล้วใช้กฎหมายเป็นตัวนำอีกเช่นเคย ส่วนนวัตกรรมอื่น ๆ ที่มีลักษณะเดียวกันในด้านของคุณภาพ ได้แก่ ระบบ QCC ระบบ ISO และรวมทั้ง 5 ส มีความพยายามให้เกิดผลในลักษณะ Bottom Up ในระดับ Micro level การยอมรับนวัตกรรมเหล่านี้มีลักษณะเป็นรูปตัว S ตามทฤษฎีอัตราการยอมรับ (The Theory of the rate of Adoption)

7. การเผยแพร่เทคโนโลยีการเรียนแบบ “E - Learning” การเผยแพร่ใช้แนวคิดของ Instrumentalist เป็นฐาน ตามทฤษฎี Adopter - based Theories และพยายามทำให้เกิดขึ้นในระดับ Micro Level ก่อน ตามความพร้อมของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบ Bottom Up การยอมรับเทคโนโลยีนี้มีการยอมรับตามทฤษฎีของความเป็นนวัตกรรมในเอกัตบุคคล (The Individual Innovativeness Theory) ซึ่งได้แยกกลุ่มผู้ยอมรับและผู้ใช้นวัตกรรมเป็น 5 กลุ่มตามทฤษฎีนี้ และใช้กระบวนการเผยแพร่ตามทฤษฎี Product Utilization Theories และใช้กระบวนการให้เกิดการยอมรับ 5 ขั้นตาม The Theory of Perceived Attributes

8. การเผยแพร่เทคโนโลยีในรูปแบบของอุปกรณ์ เครื่องมือที่นำมาใช้ในการทำงานของนักเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์แบบ Laptop, PDA, CD, DVD, โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Phone) และ Flash Memory เป็นต้น เทคโนโลยีเหล่านี้มีกลุ่ม Utopian ในแนวของ Determinist เป็นผู้ยอมรับเทคโนโลยีประเภทนี้มาก แต่ก็ยังมีกลุ่ม Dystopian อยู่บ้าง ถึงจะมีจำนวนไม่มากก็ตาม ซึ่งเป็นการดำเนินการเผยแพร่ตามทฤษฎี Developer - based Theories และ Product Utilization Theories

ขั้นตอนในการเผยแพร่นวัตกรรมการศึกษา

Hall (1974 : 12-15) กล่าวว่า การเผยแพร่เป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่การยอมรับนวัตกรรม เพราะเป็นตัวนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในองค์การหรือสถาบัน ซึ่งจะมีผลทำให้ประชากรที่เกี่ยวข้องตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธ จัดเป็นกระบวนการผสมผสานระหว่างกิจกรรมหลายลักษณะตั้งแต่ที่มีลักษณะคงที่และกินเวลายาวนาน กิจกรรมที่ไม่คงที่และดำเนินไปในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาหลายกิจกรรมต่อเนื่องกัน แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน คือ

1. **Injection** เป็นขั้นตอนการนำเอาแนวความคิดหรือวิธีการใหม่เข้าไปแนะนำ ให้สมาชิกในองค์การหรือสถาบันหนึ่ง ๆ ได้รับความทราบ

2. **Examination** แนวคิดหรือวิธีการใหม่ที่นำเสนอได้รับความสนใจจากสมาชิกในองค์การหรือสถาบันนั้น ๆ มีการศึกษาค้นคว้า วางแผนวิจัย ตลอดจนจนถึงมีการก่อรูปคณะกรรมการขึ้นมาพิจารณา

3. **Preparation** ผู้เกี่ยวข้องในสถาบันหรือองค์การ ตัดสินใจที่จะทดลองใช้นวัตกรรมนั้นและนำไปสู่การเตรียมการรวบรวมบุคลากร ทรัพยากรต่าง ๆ จนกระทั่ง การฝึกอบรมก่อนใช้นวัตกรรม

4. **Sampling** มีการทดลองนำนวัตกรรมไปใช้ครั้งแรก แล้วสุ่มตัวอย่างผู้ใช้บางส่วนมา ให้ข้อมูลเพื่อการศึกษา พิจารณาผลการใช้ที่ผ่านมา

5. **Spread** เป็นการกระจายหรือขยายผลของนวัตกรรมที่ได้รับการทดลองใช้ และได้ผลดีไปสู่ประชากรกลุ่มเป้าหมายในวงกว้าง โดยเฉพาะกลุ่มที่เชื่อถือได้ว่ามีศักยภาพพอเพียงต่อการใช้นวัตกรรมนั้น

6. **Institutionalization** นวัตกรรมนั้นได้รับการยอมรับและมีการนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน กลายเป็นแนวปฏิบัติที่แพร่หลายจนเป็นปกติวิสัยของการปฏิบัติโดยสมาชิกทั้งหมด

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ.2557 - 2560)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ก้าวเข้าสู่ทศวรรษที่ 3 สำหรับปี 2557 นับเป็นก้าวที่สำคัญของ สกว. โดย สกว.ได้เริ่มใช้แผนยุทธศาสตร์ฉบับใหม่ปี พศ. 2557 - 2560 ซึ่งแผนยุทธศาสตร์ 4 ปีของ สกว. ได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบกำกับการดำเนินการ ตามยุทธศาสตร์การสนับสนุนการวิจัย ซึ่งจัดทำให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศ (Country strategy) 3 ด้าน ได้แก่

1. การสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Growth and Competitiveness)
2. การสร้างความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม (Inclusive growth)
3. การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green growth)

โดยที่ยุทธศาสตร์ของ สกว. จะเน้นการสนับสนุนงานวิจัย การพัฒนานักวิจัย และพัฒนาระบบวิจัย การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ที่สอดคล้องเชื่อมประสานและผนึกกำลัง (Synergy) กัน ทั้ง 3 ยุทธศาสตร์ไปพร้อมกัน เพื่อให้งานวิจัยได้ประโยชน์สูงสุด และเป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพในการเติบโตด้านต่าง ๆ ไปด้วยกัน เพื่อสร้างการเติบโตที่ยั่งยืน (Sustainable Growth)

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะกำกับทั้งเป้าหมายผลลัพธ์ของการสร้างความเติบโตอย่างยั่งยืน และกระบวนการสนับสนุนการสร้างความรู้ สร้างคน และพัฒนาระบบวิจัยของ สกว. ให้เน้น ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกัน บนเงื่อนไขของความรอบรู้และคุณธรรม โดยยุทธศาสตร์ สกว. ปี 2557 - 2560 มีดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาในประเด็นสำคัญเพื่อสร้างองค์ความรู้นวัตกรรมทรัพย์สินทางปัญญาและนโยบายที่ถูกต้องและเพียงพอ ตรงกับปัญหา และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การสร้างและการเพิ่มศักยภาพของนักวิจัย บุคลากรวิจัย เครือข่ายวิจัย และองค์กรวิจัย ให้มีขีดความสามารถในระดับนานาชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การพัฒนาระบบวิจัยให้มีประสิทธิภาพ โดยมีการทำงานเป็นเครือข่ายและเชื่อมโยงสู่สากล

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การบริหารจัดการเพื่อนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การพัฒนาระบบการสื่อสารและการเชื่อมโยงกับสังคมและฝ่ายนโยบาย

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การพัฒนาองค์กรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง
มีรายละเอียดแต่ละยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาในประเด็นสำคัญ เพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม ทรัพย์สินทางปัญญา นโยบายที่ถูกต้องและเพียงพอ ตรงกับปัญหา และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนา ชุมชน สังคมและประเทศ ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

การสนับสนุนการวิจัย มีหลักการที่สำคัญ คือ

1. เพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุน ภาคการผลิตและบริการของประเทศ
 2. เพื่อส่งเสริมให้เกิดนโยบายและการพัฒนาที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน
 - 2.1 กระบวนการผลิตที่มุ่งสู่ความยั่งยืน (Sustainable Production) เน้นประเด็น สำคัญ ได้แก่ Green Innovation, Green Technology, Green Investment, Green Job
 - 2.2 กระบวนการบริโภคที่มุ่งสู่ความยั่งยืน (Sustainable Consumption) เน้น ประเด็น สำคัญ ได้แก่ Green Education, Green Marketing, Low - Carbon Society
 3. เพื่อส่งเสริมการกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาค (Sustainable Growth Poles/Pillars) ที่มุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นและทุนทาง สังคม พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนฐานการศึกษา และการเรียนรู้ และส่งเสริมการเข้าถึงฐาน ทรัพยากรและสวัสดิการอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน
 4. เพื่อส่งเสริมศักยภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึง อำนวยคุณค่าทาง จริยธรรมในสังคม
 5. เพื่อเสริมสร้างและขจัดอุปสรรคต่อความร่วมมือและการอยู่ร่วมกันในภูมิภาค
 6. ให้การสนับสนุนการวิจัยในมิติ 1. การวิจัยพื้นฐาน 2. การวิจัยและพัฒนา (รวมการ วิจัยและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและเชิงพื้นที่) สัดส่วนงบประมาณเป็น 50 : 50
 7. ให้การสนับสนุนการวิจัยทุกสาขาวิชา สัดส่วนการสนับสนุนการวิจัยด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับการวิจัยด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็น 70 : 30
- สกว. ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยครอบคลุมทุกสาขาวิชา ทุกมิติของการวิจัย แต่เพื่อให้เกิด เป้าหมาย การให้ทุนวิจัยและก่อให้เกิดผลงานวิจัยที่มีผลลัพธ์และผลกระทบสูงขึ้น สกว. จึงได้กำหนด กรอบ ประเด็นการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ของ สกว. (Strategic Research Issues, SRI) และกำหนด พื้นที่การวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Research Areas, SRA) นอกจากนี้ ยังมีกรอบประเด็น การ วิจัยมุ่งเป้าที่ คอบช. เป็นผู้กำหนด (Targeted Research Issues, TRI) ซึ่ง 3 กลุ่มนี้อาจมีการ ปรับเปลี่ยนได้ตามพลวัตของปัญหาและสถานการณ์การพัฒนาของประเทศและภูมิภาค

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การสร้างและการเพิ่มศักยภาพของนักวิจัย บุคลากรวิจัย เครือข่ายวิจัย และองค์กร วิจัย ให้มีขีดความสามารถในระดับนานาชาติ

เน้นการเพิ่มจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยที่มีขีดความสามารถสูง พัฒนาสถาบันและ หน่วยวิจัย เพื่อให้สามารถ สร้างงานวิจัยที่ตอบโจทย์การพัฒนาของประเทศได้มากยิ่งขึ้น โดยพัฒนา ต่อยอด จากจุดแข็งของการพัฒนานักวิจัยของฝ่ายวิชาการและโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก โดย มีกลยุทธ์ ดังนี้

1. สร้างเครือข่ายนักวิจัยตามโจทย์การพัฒนาและความต้องการของประเทศ
2. จัดระบบการสนับสนุนทุนเป็นกลุ่มวิจัยและให้มีความต่อเนื่อง
3. เพิ่มนักวิจัยที่มีคุณภาพโดยรวมร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ
4. จัดกระบวนการพัฒนานักวิจัยให้มีคุณภาพ และพัฒนาวิชาชีพนักวิจัยรวมทั้งมาตรฐานจริยธรรมนักวิจัยร่วมกับเครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัยแห่งชาติ (คอบช.)
5. สร้างความเข้มแข็งขององค์กรวิจัยทั้งระดับชาติและระดับสถาบันการศึกษา เช่น การจัดสรรทุนสนับสนุนเชิงสถาบัน (Institutional Grant) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและผลงานวิจัยในระดับ International Research Institute เป็นการยกระดับขีดความสามารถของนักวิจัยไทย โดยพัฒนาความร่วมมือกับสถาบันหรือหน่วยวิจัยระดับนานาชาติและพัฒนาโดยร่วมกับโครงการพัฒนาเครือข่ายวิจัยนานาชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การพัฒนาระบบการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ มีการทำงานเป็นเครือข่ายและ เชื่อมโยงสู่สากล

1. พัฒนาระบบและฐานข้อมูลการให้ทุนสนับสนุนการวิจัย การกำกับติดตามและการประเมินผลงานวิจัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ร่วมกับเครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัยแห่งชาติ (คอบช.) ในการเพิ่มงบประมาณเพื่อการวิจัยที่เพียงพอและต่อเนื่อง รวมทั้งบูรณาการการทำงานให้มีกรอบการวิจัยและทิศทาง ที่ชัดเจนร่วมกัน
3. พัฒนากลไกเชื่อมโยงระหว่างสถาบันและหน่วยวิจัย ตลอดจนนักวิจัยที่มีความสามารถสูง และผู้เชี่ยวชาญ ที่มีอยู่เพื่อเป็นฐานการพัฒนาคุณภาพนักวิจัย และผลงานวิจัย
4. สนับสนุนการสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศ และเพิ่มบทบาทของประเทศไทยในเวทีวิจัยระดับนานาชาติ
5. พัฒนาผู้บริหารงานวิจัยให้มีความสามารถและเป็นมืออาชีพ
6. ส่งเสริมให้เกิดการลงทุนวิจัยในภาคเอกชน โดยบริหารจัดการเทคโนโลยีที่นำเข้ามาจากต่างประเทศและการถ่ายทอดเทคโนโลยี จากสถาบันและหน่วยวิจัยสู่ภาคเอกชนให้มีผลตอบแทนที่เหมาะสม สร้างระบบแรงจูงใจให้เกิดความร่วมมือ ระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับสถาบันและหน่วยวิจัย
7. เสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิจัย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การบริหารจัดการเพื่อนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ และการพัฒนาระบบการสื่อสารและการเชื่อมโยงกับสังคมและฝ่ายนโยบาย

เพื่อขับเคลื่อนการวิจัยให้สามารถตอบสนองการแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศได้ตามเป้าหมายข้างต้น สกว. จะต้องพัฒนาระบบที่สำคัญ ได้แก่

1. การสร้างระบบและกลไกการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ทั้ง เชิงวิชาการ เชิงสาธารณะ เชิงชุมชน เชิงนโยบาย และเชิงพาณิชย์ ซึ่งแต่ละประเภทของการใช้ประโยชน์จะต้องมีกลไกผลักดัน การนำผลงานวิจัยไปใช้ที่แตกต่างกัน

2. การสื่อสารสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจและความตระหนักของผู้ผลิต ผู้บริโภค ภาคสังคม ภาครัฐและภาควิชาการ ต่อความจำเป็นในการใช้ผลงานวิจัยเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

3. การเชื่อมโยงกับฝ่ายการเมืองและนโยบาย ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมองเห็นเป้าหมายร่วมกับฝ่ายวิชาการ รวมทั้งเห็นความสำคัญและใช้ข้อมูลความรู้มากขึ้นในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย

4. การปรับระบบการจัดการงานวิจัยพื้นฐานและงานวิจัยเพื่อพัฒนาให้เชื่อมโยงกัน และสามารถตอบโจทย์การพัฒนาในประเด็นใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5. การพัฒนาจุดประสานในการรับโจทย์จากผู้ต้องการใช้งานวิจัย และเชื่อมกับการทำงาน ของนักวิจัยที่มาจากหลากหลายศาสตร์สาขาวิชาหรือหลายสถาบันได้ เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยที่ได้ทั้ง การตอบโจทย์ของผู้ใช้งานและสามารถตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติได้

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การพัฒนาองค์กรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง

การพัฒนาองค์กรอย่างเร่งด่วนเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลง ในทุกระดับโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อขับเคลื่อน สกว. ไปสู่วิสัยทัศน์และ ยุทธศาสตร์ใหม่ โดยมีกลยุทธ์ ดังนี้

1. การบูรณาการระหว่างกลุ่มภารกิจวิจัยพื้นฐานและกลุ่มภารกิจวิจัยและพัฒนา
2. การสังเคราะห์ผลงานวิจัย ถอดบทเรียนและจัดการความรู้การบริหารองค์กร
3. การพัฒนาบุคลากรและกระบวนการภายใน
4. การจัดหาทุนวิจัยเพิ่มเติม
5. การปรับโครงสร้างองค์กร
6. การพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของฝ่ายต่าง ๆ ภายใน สกว.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยของ กัญตยา มานะกุล ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนบ้านจอมจันทร์ หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโครงการการ พัฒนาคุณภาพชีวิต ตามตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) 3 ตัว กลุ่มตัวอย่าง เป็นคนในชุมชนข้างต้น จำนวน 20 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามลักษณะ ของตัวชี้วัดที่จะศึกษา จึงทำการทดสอบความรู้ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับตัวชี้วัดทั้ง 3 ตัว และแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจ พอเพียง วนระยะ 1 เดือน แล้วจึงทำการทดสอบใหม่ด้วย แบบทดสอบเดิม เพื่อศึกษาว่า เวลาที่ผ่านไป 1 เดือน มีการเปลี่ยนแปลงความรู้

เกี่ยวกับตัวชี้วัดและแนวคิดเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงบ้างหรือไม่ พบว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ จึงดำเนินการทดลองโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่สร้างขึ้นตามตารางในแผนการสอนที่กำหนดไว้ โดยแบ่งออกเป็น การจัดกิจกรรมการสอน การอ่านออกและเขียนภาษาไทยได้ 40 ชั่วโมง กิจกรรมการกินอาหารถูกต้องครบถ้วน 60 ชั่วโมง และกิจกรรมครอบครัวมีความอบอุ่น 40 ชั่วโมง รวม 140 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลในแต่ละกิจกรรม ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต ผลการวิจัย พบว่า หลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่เข้า ร่วมโครงการ 1) มีคะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบ ด้านการอ่านออกเขียนภาษาไทยได้ เพิ่มขึ้นร้อยละ 81.0 2) มีคะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบ ด้านการกินอาหาร ถูกต้องครบถ้วน เพิ่มขึ้นร้อยละ 77.9 และ 3) มีคะแนนรวม จากการทำแบบทดสอบ ด้านครอบครัวมีความอบอุ่น เพิ่มขึ้นร้อยละ 79.4 นอกจากนี้ จากการสังเกตและสัมภาษณ์หลังเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจที่ถูกต้อง และตระหนักถึงความสำคัญของการกินอาหาร ให้ถูกต้องครบถ้วน การสร้างครอบครัวให้มีความอบอุ่น ตลอดจนการนำเอาหลักการเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ชุมชนบ้านจอมจันทร์ได้ คำสำคัญ : การพัฒนาคุณภาพชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. งานวิจัยของ อนุพงษ์ วาวงศ์มูล ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชนบทในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจตามแนวพระราชดำริใหม่ : ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชนบทในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นการวิจัยในรูปแบบการประเมินผลโครงการเพื่อวัดผลการเปลี่ยนแปลงด้าน เศรษฐกิจและสังคม ที่เกิดขึ้นกับครัวเรือนชาวชนบท ซึ่งได้รับการส่งเสริมการใช้น้ำตามทฤษฎีใหม่จากสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ในพื้นที่สามจังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย แพร่ และ ศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า 1. โครงการส่งเสริมการใช้น้ำตามทฤษฎีใหม่สามารถสนองแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ทั้งในขั้นมีอยู่ - มีกิน และขั้นเพิ่มรายได้ - ลดรายจ่าย ทำให้คุณภาพชีวิตชาวชนบท เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม 2. ด้านเศรษฐกิจครัวเรือนสมาชิกในจังหวัดเชียงรายและแพร่ มีรายได้อันเป็นผลมาจากการดำเนินกิจกรรมเกษตรผสมผสานสูงกว่า 99,732 บาทต่อปี ซึ่งเป็นรายได้โดยเฉลี่ย ของครัวเรือนเกษตรกรชนบท ในด้านการลดรายจ่ายในครัวเรือนพบว่าสมาชิกทั้งสามจังหวัด ได้บริโภคผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม ฯ คิดเป็นมูลค่าปีละประมาณ 26,958.89 บาท 26,958.71 บาท และ 36,107.39 บาท ตามลำดับ 3. ด้านสังคม ได้สร้างความเข้มแข็งให้เกิดแก๊งค์ชุมชนที่จัดตั้งขึ้นทั้งสามจังหวัด คือ เชียงราย แพร่ และศรีสะเกษ

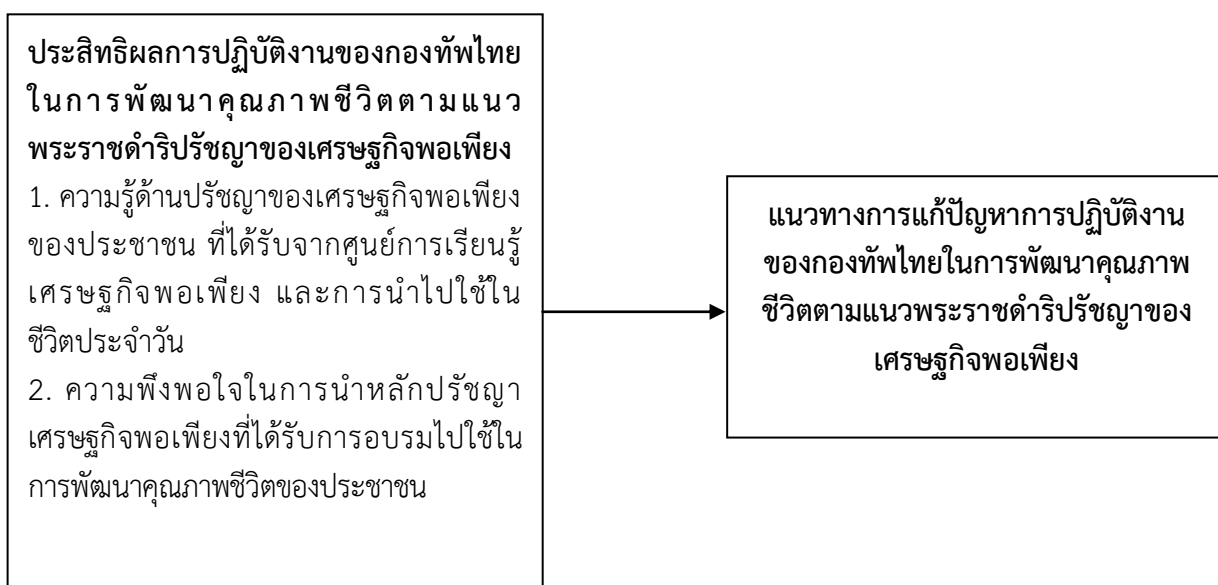
สรุปแนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรม

จากวรรณกรรมที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า แนวทางของกองทัพไทย ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรที่จะต้องน้อมนำแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและกิจกรรมการดำเนินงานในโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นพื้นฐานในการสร้างแบบสอบถาม โดยเน้นความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนที่ได้รับ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยใช้หลักการแพร่กระจายหรือการเผยแพร่นวัตกรรม เป็นกระบวนการในการถ่ายทอดความคิด และการกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากวัตถุประสงค์และแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวมา สามารถนำมาสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 - 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

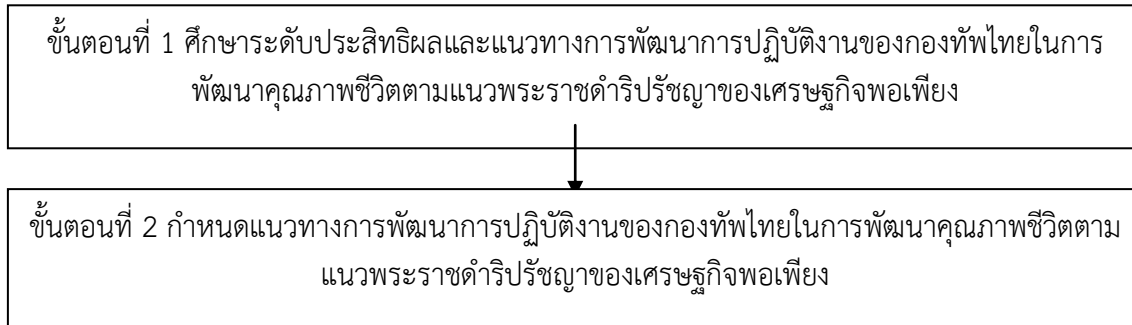
บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการวิจัย

ในการวิจัยแนวทางของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ มีลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาระดับประสิทธิผลและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) กำหนดแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แสดงขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 3 - 1 แสดงขั้นตอนการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้ที่เคยใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ที่ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จัดตั้งขึ้น จำนวน 3,000 คน โดยพิจารณาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane ที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 353 คน แต่เพื่อให้การเก็บข้อมูลสามารถกระทำได้สะดวกมากขึ้น จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

ตัวแปรและการวัดตัวแปร

ในการศึกษา แนวทางของกองทัพไทย ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในขั้นต้นได้กำหนดให้มีการศึกษาระดับประสิทธิผลของการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยวัดประสิทธิผลจาก ระดับความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ประชาชนได้รับจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และ ระดับความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เพื่อนำระดับประสิทธิผลที่ได้มาสู่การกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น ตัวแปรในการศึกษาระดับประสิทธิผลและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถกำหนดได้ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่

1. ความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ที่ได้รับจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
2. ความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิผลและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การวัดค่าตัวแปร

1. การวัดระดับความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยการหาค่าร้อยละของผู้ที่ตอบแบบทดสอบได้ถูกต้อง โดยกำหนดเกณฑ์ที่ได้คะแนนมากกว่า ร้อยละ 70 ขึ้นไป จึงจะระบุได้ว่าความรู้ที่หน่วยให้ มีประสิทธิผลในการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ระดับความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ จะต้องมากกว่า 3.41 ขึ้นไป จึงจะระบุได้ว่าการเผยแพร่และการบริหารของศูนย์การเรียนรู้ มีประสิทธิผลในการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สามารถแบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอนของการวิจัยได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นตอนของการศึกษาระดับประสิทธิผลและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจะสร้างขึ้นเอง ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถาม แบบเลือกตอบ เพื่อสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบทดสอบ แบบเลือกตอบ เพื่อสอบถามความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นแบบสอบถาม 2 ตัวเลือก ได้แก่ ถูก และ ผิด

ตอนที่ 3 แบบสอบถาม เพื่อสอบถามระดับความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ ตามวิธีของไลเคิร์ต (Likert's Scale) โดยมีการค่าระดับคะแนน 5 ระดับ ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความในระดับมากที่สุด หรือมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความในระดับมาก หรือมีระดับความพึงพอใจมาก

3 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความในระดับปานกลาง หรือมีระดับความพึงพอใจปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความในระดับน้อย หรือมีระดับความพึงพอใจน้อย

1 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความในระดับน้อยที่สุด หรือมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิด ใช้ในการสอบถามเพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสอบถามข้อคิดเห็นในการพัฒนา ปรับปรุง การบริการของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ หน่วยงานราชการทหารพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนของการกำหนดแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้ ได้แก่ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยกำหนดประเด็นในการสนทนาคือ แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานที่เหมาะสมสำหรับกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 เป็นแนวทางในการสนทนา

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือแบบสอบถามในการวิจัย ผู้วิจัยมีวิธีการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อกำหนดขอบเขตและกำหนดเนื้อหาของแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์

2. ทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามว่าตรงกับวัตถุประสงค์และครอบคลุมเนื้อหาของงานวิจัย

3. ทำการหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มที่ต้องการจะศึกษา (Try Out) แต่ไม่ได้นำมาเป็นตัวอย่างโดยนำไปทดสอบก่อนเก็บข้อมูลจริง จำนวน 30 ราย โดยใช้การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach's Reliability Coefficient Alpha) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.950

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการแจกแบบสอบถามผ่านหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โดยให้เจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยแจกจ่ายให้กับผู้เข้ารับบริการบริการของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในการกรอกข้อมูล และรับเก็บคืนเพื่อนำมาสู่การวิเคราะห์ข้อมูลของระดับประสิทธิผลและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ประชาชนต้องการ

2. ขั้นตอนที่ 2 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่มผู้บริหาร เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีจำนวน 15 นาย ประกอบด้วยผู้ที่ดำรงตำแหน่ง ผอ.ยกก.นทพ., เสธ.สนภ.1-5 นทพ., เสธ.สทพ. นทพ., นาย.สนภ.1-5 นทพ., หน.ผยก.ยกก.นทพ., หน.ผผน.สทพ.นทพ. และ หน.ผตว.สทพ.นทพ.

3. ขั้นตอนที่ 3 นำผลการประชุมกลุ่มที่ได้มาสรุปผล เป็นแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สามารถแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นตอนของการศึกษาระดับประสิทธิผลและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นการแจกแบบสอบถามให้กับประชาชน โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

1. ค่าความถี่ และ ค่าร้อยละ ใช้อธิบายเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ค่าเฉลี่ย ใช้อธิบายระดับความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยแปรค่าความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.21 - 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับสูงมาก
3.41 - 4.20	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับสูง
2.61 - 3.40	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
1.81 - 2.60	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับต่ำ

1.0 - 1.80 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับต่ำมาก

3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายการกระจายข้อมูลของระดับความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

ขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนของการกำหนดแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำผลการสนทนากลุ่ม มาสรุปรวบรวมและกำหนดเป็นประเด็นหัวข้อในการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สูตรการคำนวณ

1. ค่าร้อยละ (percentage)

$$P = \frac{F}{n} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	F	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	n	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2. ค่าเฉลี่ย (mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนหน่วยในกลุ่มตัวอย่าง

3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนหน่วยในกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงระดับประสิทธิผลและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาระดับประสิทธิผลและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นแบบสอบถาม ดำเนินการสอบถามต่อประชาชนจำนวน 400 คน สามารถนำเสนอได้เป็น 4 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ข้อมูลความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ที่ได้รับจาก ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
3. ข้อมูลระดับความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
4. ข้อมูลข้อคิดเห็นในการพัฒนา ปรับปรุง การบริการของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้ ได้แก่ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยกำหนดประเด็นในการสนทนาคือ แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานที่เหมาะสม สำหรับกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 เป็นแนวทางในการสนทนา โดยกำหนดผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีจำนวน 15 นาย ประกอบด้วยผู้ที่ดำรงตำแหน่ง ผอ.ยกก.นทพ., เสธ.สนภ.1 - 5 นทพ., เสธ.สทพ.นทพ., นายข.สนภ.1 - 5 นทพ., หน.ผยก.ยกก.นทพ., หน.ผผน.สทพ.นทพ. และ หน.ผตว.สทพ.นทพ.

ขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นตอนของการศึกษาระดับประสิทธิผลและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 - 1 แสดงข้อมูลทั่วไปด้าน เพศ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	253	63.3
หญิง	147	36.8
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4 - 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศชาย จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 ส่วนเพศหญิง มีจำนวน 147 คิดเป็นร้อยละ 36.8

ตารางที่ 4 - 2 แสดงข้อมูลทั่วไปด้าน อายุ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุราชการ	จำนวน	ร้อยละ
15 - 24 ปี	34	8.5
25 - 34 ปี	76	19.0
35 - 44 ปี	121	30.3
45 - 54 ปี	119	29.8
55 ปี ขึ้นไป	50	12.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4 - 2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ห้วง 35 - 44 ปี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.3 รองลงมาได้แก่ ผู้ที่มีอายุ อยู่ในห้วง 45 - 54 จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8

ตารางที่ 4 - 3 แสดงข้อมูลทั่วไปด้าน รายได้ต่อเดือน ของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ยังไม่ได้ประกอบอาชีพจึงไม่มีรายได้	50	12.5

ต่ำกว่า 9,000 บาท	154	38.5
9,001 - 15,000 บาท	130	32.5
15,001 - 20,000 บาท	40	10.0
20,001 - 25,000 บาท	15	3.8
25,001 - 30,000 บาท	8	2.0
30,001 บาท ขึ้นไป	3	0.8
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4 - 3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 9,000 บาท จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมา ได้แก่ มีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 9,001 - 15,000 บาท จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5

ตารางที่ 4 - 4 แสดงข้อมูลทั่วไปด้าน วุฒิการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม

วุฒิการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3	155	38.8
มัธยมศึกษาปีที่ 3	67	16.8
มัธยมศึกษาปีที่ 6	76	19.0
ปวช./ปวส.	47	11.8
ปริญญาตรี	54	13.5
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.3
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4 - 4 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8 รองลงมา ได้แก่ ผู้ที่มีวุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0

ตารางที่ 4 - 5 แสดงข้อมูลทั่วไปด้าน อาชีพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ ทหาร - ตำรวจ	7	1.8
ข้าราชการพลเรือน	46	11.5
พนักงานบริษัทเอกชน	11	2.8
เกษตรกร	276	69.0

นักเรียน/นักศึกษา	17	4.3
อื่น ๆ	43	10.8
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4 - 5 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรจำนวน 276 คน คิดเป็นร้อยละ 69.0 รองลงมา ได้แก่ อาชีพข้าราชการพลเรือนจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5

2. ข้อมูลความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ที่ได้รับจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 4 - 6 แสดงผลการทดสอบความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ที่ได้รับจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

คำถาม	คำตอบที่ถูกต้อง	ทำเครื่องหมายถูก	ทำเครื่องหมายผิด	จำนวนผู้ที่ตอบถูกต้อง	ร้อยละของผู้ที่ตอบถูก
1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้กับประชาชนทุกระดับ	ถูก	395	5	395	98.8
2. การดำรงชีวิตอย่างไม่เดือดร้อน เป็นการนำหลักวิธีของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับชีวิตประจำวัน	ถูก	390	10	390	97.5
3. เศรษฐกิจพอเพียง มีความหมายตรงกับการอยู่ดีกินดี อย่างไม่เดือดร้อนตนเองและสังคม	ถูก	279	121	279	69.8

ตารางที่ 4 - 6 แสดงผลการทดสอบความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ที่ได้รับจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (ต่อ)

คำถาม	คำตอบที่ถูกต้อง	ทำเครื่องหมายถูก	ทำเครื่องหมายผิด	จำนวนผู้ที่ตอบถูกต้อง	ร้อยละของผู้ที่ตอบถูก
4. ความพอเพียง หมายถึง มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	ถูก	387	13	387	96.8

5. คำกล่าวที่ว่า “มือใครยาวสาวได้สาวเอา” เป็นคำกล่าวที่เหมาะสมกับการนำมาเปรียบเทียบกับระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง	ผิด	37	363	363	90.8
6. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับเรื่องรายได้ และ ความร่ำรวย	ผิด	51	349	349	87.3
7. เจื่อนไข ที่จะนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ความรู้ และคุณธรรม	ถูก	377	23	377	94.3
8. ระบบเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้น ในด้านการเก็บออมโดยไม่ใช่จ่าย ไม่แบ่งปัน เพื่อรักษาทรัพย์ที่หาได้ให้มากยิ่งขึ้น	ผิด	57	343	343	85.8
9. ความพอประมาณ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ยึดหลักการ พออยู่ พอกิน พอใช้ เป็นการกินอยู่ตามกำลังฐานะไม่เป็นหนี้เป็นสิน	ถูก	373	27	373	93.3
10. ความหมายของคำว่า “พอประมาณ” หมายถึงใช้จ่ายอย่างประหยัดโดยไม่ซื้ออะไรเลย	ผิด	78	322	322	80.5
11. การพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่าง	ถูก	385	15	385	96.3

ตารางที่ 4 - 6 แสดงผลการทดสอบความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ที่ได้รับจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (ต่อ)

คำถาม	คำตอบที่ถูกต้อง	ทำเครื่องหมายถูก	ทำเครื่องหมายผิด	จำนวนผู้ที่ตอบถูกต้อง	ร้อยละของผู้ที่ตอบถูก
รอบคอบ เป็นการตัดสินใจด้วยความมีเหตุผล	ถูก	385	15	385	96.3
12. ผู้ที่มีความพร้อมที่จะเผชิญต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงถือว่าเป็นผู้ที่มีภูมิคุ้มกันที่ดี	ถูก	341	59	341	85.3
13. เจื่อนไขความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง	ถูก	290	110	290	72.5

14. การใช้ความอดทน ความเพียร และ ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต อยู่ในเงื่อนไขคุณธรรม	ถูก	358	42	358	89.5
15. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นผู้คิดค้นหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ถูก	350	50	350	87.5
รวม					88.4

จากตารางที่ 4 - 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบคำถามถูกต้องในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 88.4 สำหรับข้อคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามถูกต้องมากที่สุด ได้แก่ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้กับประชาชนทุกระดับ มีผู้ตอบถูกต้องจำนวน 395 คิดเป็นร้อยละ 98.8 ส่วนข้อคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบถูกต้องน้อยที่สุด ได้แก่ เศรษฐกิจพอเพียง มีความหมายตรงกับการอยู่ดีกินดีตามมาตรฐานสากล มีผู้ตอบถูกต้องจำนวน 279 คิดเป็นร้อยละ 69.8

3. ข้อมูลระดับความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

ตารางที่ 4 - 7 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยคะแนน ความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

ประเด็นคำถาม	มากที่สุด	มาก	กลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	SD
1. หลังรับการอบรมแล้วท่านเกิดแรงบันดาลใจในการค้นหาความต้องการของตนเอง	143	175	87	2	-	4.14	0.75
2. ท่านสามารถวิเคราะห์ข้อมูลของตนเอง ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นของตนเอง	120	168	92	17	3	3.96	0.87
3. ท่านทราบถึงศักยภาพของตนเอง ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ (ทักษะ) ชื่อเสียง ประสบการณ์ ความมั่นคง ความก้าวหน้า สภาพทางการเงิน การสร้างรายได้การใช้จ่าย การออม คุณธรรมและศีลธรรม	103	193	89	13	2	3.95	0.81
4. ท่านทราบถึง ศักยภาพของ	112	180	86	16	6	3.94	0.88

ครอบครัว เช่น ภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว คุณภาพชีวิตของคนในครอบครัว ฐานะทางสังคม ฐานะทางการเงิน ที่เป็นทรัพย์สินและหนี้สินของครัวเรือน รายได้ รายจ่าย ของครัวเรือน							
5. หลังรับการอบรมแล้วท่านเกิดแรงบันดาลใจ ในการพัฒนาตนเอง	129	187	75	6	3	4.08	0.79
6. ท่านเกิดแรงบันดาลใจในการตั้งเป้าหมายในชีวิตและพิจารณาความคิดตัดสินใจแก้ปัญหา เป็นระบบ โดยใช้ความรู้ รวมทั้งมีความรับผิดชอบ ต่อตนเอง สังคมและครอบครัว	152	170	68	4	6	4.14	0.84

ตารางที่ 4 - 7 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยคะแนน ความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	มากที่สุด	มาก	กลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	SD
7. ท่านหมั่นบริหารจัดการจิตใจของตนเอง อยู่เสมอ	110	166	110	7	7	3.91	0.87
8. ท่านสามารถควบคุมจิตใจตนเอง ให้ประพฤตินในสิ่งที่ดีงาม สร้างสรรค์ ความเจริญรุ่งเรือง	109	186	89	14	2	3.96	0.82
9. ท่านได้ เสริมสร้างและฟื้นฟูความรู้ และคุณธรรมของตนเองและครอบครัว เช่น เข้ารับการฝึกอบรม ฝึกทักษะ ในวิชาการต่าง ๆ หรือวิชาชีพ หมั่น ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องอย่างสม่ำเสมอ	104	189	101	9	5	3.92	0.84
10. ท่านมีทัศนคติในเชิงบวก มากขึ้น	95	175	112	16	2	3.86	0.83
11. ท่านเห็นด้วยกับการจัดบันทึก และทำบัญชี รับ - จ่าย	115	178	91	11	5	3.96	0.86
12. ปัจจุบันท่านมีสุขภาพร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง มากขึ้น	118	164	102	12	4	3.95	0.87

13. ท่านคิดว่าหลังจากการอบรมและทดลองปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ท่านมีเหตุมีผล มีความเชื่อมั่น คิดเป็นระบบเป็นขั้นเป็นตอน มีแรงจูงใจ กล้าคิดกล้าทำ ไม่ท้อถอย หรือหมดกำลังใจ เมื่อประสบปัญหาในชีวิต	120	186	81	9	4	4.02	0.82
---	-----	-----	----	---	---	------	------

ตารางที่ 4 - 7 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยคะแนน ความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	มากที่สุด	มาก	กลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	SD
14. ท่านสามารถลด ละ เลิก สิ่งฟุ่มเฟือย ได้มากขึ้น	121	176	80	20	3	3.98	0.87
15. หลังจากท่านได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้รับการอบรม ไปใช้ในชีวิตประจำวันแล้ว ในภาพรวมท่านมีความพึงพอใจในระดับใด	141	156	93	4	6	4.05	0.87
รวม						3.99	0.56

จากตารางที่ 4 - 7 แสดงให้เห็นความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับสูง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.99 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 ประเด็นคำถามที่ประชาชนมีความพึงพอใจมากที่สุดได้แก่ หลังจากท่านได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้รับการอบรมไปใช้ในชีวิตประจำวันแล้ว ในภาพรวมท่านมีความพึงพอใจในระดับใด มีค่าเฉลี่ย 4.05 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87 รองลงมาคือประเด็นคำถาม ท่านคิดว่าหลังจากการอบรมและทดลองปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ท่านมีเหตุมีผลมีความเชื่อมั่น คิดเป็นระบบเป็นขั้นเป็นตอน มีแรงจูงใจ กล้าคิดกล้าทำ ไม่ท้อถอย หรือหมดกำลังใจ เมื่อประสบปัญหาในชีวิต มีค่าเฉลี่ย 4.02 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 ส่วนประเด็นคำถามที่มีความพึงพอใจต่ำสุดได้แก่ ท่านมีทัศนคติในเชิงบวกมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.86 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83

4. ข้อมูลข้อคิดเห็นในการพัฒนา ปรับปรุง การบริการของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

จากการสอบถามโดยแบบสอบถามปลายเปิดต่อกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกข้อคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนา ปรับปรุง การบริการของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา โดยสรุปข้อคิดเห็นที่มีความคล้ายคลึงกันรวมเป็นข้อเดียวกัน และแจกแจงความถี่ สามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 - 8 แสดงข้อคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนา ปรับปรุง การบริการของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

ลำดับ	ข้อคิดเห็น	ความถี่
1	ควรเพิ่มทักษะความรู้ความสามารถของวิทยากร	3
2	ควรจัดวิทยากรเสริมประจำศูนย์การเรียนรู้ ฯ โดยเฉพาะความรู้ด้านใหม่ ๆ	1
3	อยากให้มามีกิจกรรมหลากหลายเพื่อผู้เข้าชมจะเกิดแนวความคิดหลากหลายมากขึ้น ในการที่จะนำกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ไปใช้	27
4	อยากให้มามีกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ ฯ ที่แปลกใหม่ น่าสนใจ และเป็นความรู้ใหม่	8
5	อยากให้เน้นกิจกรรมในชีวิตประจำวัน โดยใช้แรงงานที่มีอยู่ในครัวเรือน	3
6	อยากให้ผู้เยี่ยมชมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ ฯ	6
7	ควรใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการนำเสนอ	4
8	ต้องการให้หน่วยจัดกิจกรรมในการนำประชาชนเข้าเยี่ยมชมบ่อยมากขึ้น	9
9	ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ในชุมชนที่รับผิดชอบให้มาเข้าชมศูนย์การเรียนรู้ ฯ	1
10	อยากให้มีการออกให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงควบคู่กับการให้เข้าชมศูนย์การเรียนรู้ ฯ	1
	รวม	63

จากตารางที่ 4 - 8 มีผู้ตอบแบบสอบถามโดยเสนอแนะข้อคิดเห็นจำนวน 63 ข้อคิดเห็น สามารถจำแนกข้อคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันได้ 10 ข้อคิดเห็น โดยข้อคิดเห็นที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ อยากให้มีกิจกรรมหลากหลายเพื่อผู้เข้าชมได้เกิดแนวความคิดหลากหลายมากขึ้น ในการที่จะนำกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ไปใช้ จำนวน 27 ข้อคิดเห็น รองลงมา ได้แก่ ต้องการให้หน่วยจัดกิจกรรมในการนำประชาชนเข้าเยี่ยมชมบ่อยมากขึ้น จำนวน 9 ข้อคิดเห็น

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group) สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นในการสนทนากำหนดแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเริ่มจากการวิเคราะห์โครงการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ถึงจุดที่ควรเน้นในการส่งเสริมและปรับปรุง โดยใช้รูปแบบจาก ตัวแบบพื้นฐานของการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Basic Model of Strategic Management) มาเป็นตัวกำหนดในการวิเคราะห์ ซึ่ง การจัดการเชิงกลยุทธ์มีองค์ประกอบพื้นฐาน (Basic Elements) แบ่งออกได้เป็น 4 ส่วน คือ

1. การตรวจวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental Scanning) ทั้งภายในและภายนอก
2. การวางกลยุทธ์ (Strategy Formulation)
3. การนำกลยุทธ์สู่ภาคปฏิบัติ (Strategy Implementation)
4. การประเมินผลและการควบคุม (Evaluation and Control)

มีรายละเอียดการวิเคราะห์โครงการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. การตรวจวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental Scanning)

ในการดำเนินงานของหน่วย หลายหน่วยยังไม่มี การตรวจวิเคราะห์ สภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกของโครงการ เพื่อกำหนดกิจกรรมในการเรียนรู้ที่หลากหลายให้กับประชาชน และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานของศูนย์การเรียนรู้ ๆ คือ ศูนย์การเรียนรู้ ๆ ทุกศูนย์จะต้องวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 3 ระดับ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมด้านสังคม (Societal Environment) โดยทำการวิเคราะห์ถึงกิจกรรมหรือองค์ความรู้ที่จะส่งเสริมให้สอดคล้องกับ สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี โดยการกำหนดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ ไม่จำเป็นที่จะต้องกำหนดเฉพาะการเรียนรู้ในเรื่องการเกษตรและปศุสัตว์ ประมง อย่างเดียว ยังสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ในเรื่องอื่น ๆ ได้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ในการใช้ชีวิตประจำวันอย่างมีความสุขตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การนำเสนอการเรียนรู้ในเรื่องอุตสาหกรรมครัวเรือนที่เหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจในพื้นที่นั้น อันได้แก่ วัตถุดิบที่สามารถหาได้ในพื้นที่ การตลาดที่สามารถรองรับผลผลิตของครัวเรือน ทำให้ประชาชนมีแนวความคิดเพิ่มขึ้นในการประกอบอาชีพเสริมหารายได้โดยที่สามารถทำได้ในครัวเรือน โดยต้นทุนด้านเวลาที่มีให้กับครอบครัวไม่สูญเสียไป เป็นต้น

2. สภาพแวดล้อมด้านงาน อุตสาหกรรม (Task Environment Industry) ในกรณีที่หน่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นการค้าขายผลผลิต โดยเฉพาะผลผลิตทางการเกษตร ควรที่จะต้อง

วิเคราะห์ถึงกิจกรรมในการส่งเสริมที่สอดคล้องกับ คู่แข่งขัน ลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ ผู้ส่งมอบอุปทาน สภาพแรงงาน ผู้ให้สินเชื่อ ทั้งนี้ เพื่อให้การส่งเสริมเป็นไปได้ครบระบบ

3. สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) ในการดำเนินงานโครงการ ศูนย์การเรียนรู้ ฯ ของหน่วย ควรที่จะวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมภายในของหน่วย ได้แก่ โครงสร้าง ของการจัดเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ ความพร้อมของทรัพยากร ต่าง ๆ การบริหารจัดการภายในศูนย์ที่สามารถดำรงสภาพและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้ต่อเนื่องและมีความหลากหลายในกิจกรรมการเรียนรู้ ที่จะใช้ในการส่งเสริม

หากมีการประเมินโดยใช้หลักการดังกล่าว อาจเกิดกิจกรรมที่มีความน่าสนใจ เป็น ความรู้ใหม่ ๆ ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สร้างแนวความคิดใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นกับ ประชาชนทำให้เกิดความต้องการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันตามแนวทางปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงได้สำเร็จ

2. การวางกลยุทธ์ (Strategy Formulation)

ภารกิจหลัก (Mission Statement)

เมื่อพิจารณาจากที่มาของโครงการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ หน่วย บัญชาการทหารพัฒนา ได้แก่ การสร้างศูนย์การเรียนรู้ให้กับประชาชน เพื่อ เฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังนั้น ศูนย์นี้ควรมีภารกิจหลัก 2 ประการ คือ

1. เผยแพร่การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง
2. เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

วัตถุประสงค์ (Objectives)

ควรกำหนดผลลัพธ์สุดท้ายของกิจกรรมที่ได้รับการวางแผนเอาไว้ และสอดคล้องกับ ภารกิจหลักของศูนย์ที่ตั้งขึ้น แต่ในโครงการปัจจุบัน ยังไม่ได้กล่าวถึง ภารกิจหลัก ทั้ง 2 ด้าน ขึ้นต้น โดยตรงจึงควรที่จะกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เพื่อให้หน่วยสามารถนำไปยึดถือปฏิบัติ ดังนี้

1. เผยแพร่พระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เผยแพร่นวัตกรรม การลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ในครัวเรือน

กลยุทธ์ (Strategies)

ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน โครงการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จึงควรที่จะกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์การเรียนรู้ ฯ ควรเน้นในการ กำหนดวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรม ให้เกิดความเชื่อมโยง ระหว่าง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับ โครงการตามแนวพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องจากศูนย์นี้ตั้งขึ้นเพื่อเฉลิม พระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

3. การนำกลยุทธ์สู่ภาคปฏิบัติ (Strategy Implementation)

3.1 กิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้

จากกลยุทธ์ที่ได้กล่าวมา จึงนำมาสู่การกำหนดกิจกรรมพื้นฐาน ที่ทุกศูนย์จะต้องมีกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่สามารถนำไปใช้ได้กับทุกภูมิสังคม โดยจากผลการสนทนากลุ่มสามารถกำหนดกิจกรรมพื้นฐานของทุกศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ดังนี้

1. กิจกรรมเผยแพร่การบริหารจัดการตามทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ 1 ไร่ ที่สามารถดำเนินการได้อย่างพอเพียงโดยไม่ต้องพึ่งพาทรัพยากรเพิ่มเติมจากนอกระบบ 1 ไร่ พอเพียง
2. กิจกรรมเผยแพร่การเรียนรู้เกี่ยวกับความสำเร็จของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้แก่ การสร้างฝายในหลวง การปลูกหญ้าแฝก และความสำเร็จของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีความโดดเด่นในพื้นที่รับผิดชอบของ สนภ.นทพ.
3. กิจกรรมเผยแพร่วิธีการอนุรักษ์ป่า ด้วยการปลูกป่า 3 อย่างประโยชน์ 4 อย่าง
4. ต้องมีสถานีการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
5. กิจกรรมเผยแพร่นวัตกรรมด้านการเกษตรให้สอดคล้องกับภูมิสังคม
6. กิจกรรมเผยแพร่นวัตกรรมด้านการปศุสัตว์ให้สอดคล้องกับภูมิสังคม
7. กิจกรรมเผยแพร่นวัตกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพ โดยแต่ละกิจกรรมต้องเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ วิถีชีวิตของประชาชน ผลผลิตจากการส่งเสริมเป็นสิ่งที่ประชาชนในพื้นที่สนใจ มีตลาดรองรับ สามารถให้ความรู้ในขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้
8. กิจกรรมเผยแพร่นวัตกรรมด้านความรู้ อื่น ๆ เช่น การใช้พลังงานทดแทนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อลดรายจ่าย

3.2 การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้

การบริหารจัดการศูนย์ในทุกศูนย์การเรียนรู้จะต้องมี แผนในการพัฒนาปรับปรุง และ ดำรงสภาพของศูนย์การเรียนรู้พอเพียงของหน่วย โดยมีรายละเอียดพื้นฐานของแผน ดังนี้

1. ทุกศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาจะต้องมีกระบวนการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง โดยต้องระบุในการพัฒนา ปรับปรุง และ ดำรงสภาพของศูนย์การเรียนรู้พอเพียงของหน่วย เช่น วงรอบการตรวจของผู้บังคับบัญชาของหน่วย วงรอบการปรับปรุงฟื้นฟูสภาพศูนย์ เป็นต้น
2. ต้องมีกระบวนการในการเชิญชวนให้ประชาชนมาเข้าเยี่ยมชมศูนย์ เช่น การกำหนดให้ผู้ที่มีส่วนได้รับมอบโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาส่งเสริมอาชีพ ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา มาเข้าเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ก่อนที่จะได้รับอุปกรณ์หรือการส่งเสริม
3. ต้องมีการกำหนดโครงสร้างของเจ้าหน้าที่ดำเนินการของแต่ละศูนย์การเรียนรู้

4. วิทยาการของศูนย์การเรียนรู้จะต้องมีความรอบรู้ ในการอธิบายกิจกรรมในสถานี่ต่าง ๆ ภายในศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งหากมีแผนการใช้วิทยาการในพื้นที่เสริมจากวิทยาการของหน่วยให้ระบุในแผนการพัฒนา ปรับปรุง และ ดำรงสภาพของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของหน่วยด้วย โดยหากมีการจัดอบรมพัฒนาวิทยาการของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา หน่วย นขต.นทพ. จะต้องส่งวิทยาการของหน่วยผู้ปฏิบัติหน้าที่จริงมาเข้าร่วมรับการอบรม

5. แสดงการหมุนเวียนทุน เพื่อดำรงสภาพและการพัฒนาศูนย์ ฯ (เช่น ทุนจาก ผลិតภัณฑ์ และค่าเยี่ยมชม) ในแผนการพัฒนา ปรับปรุง และ ดำรงสภาพของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของหน่วยรวมทั้งกำหนดระเบียบการปฏิบัติต่อรายรับที่ได้จากผลิตภัณฑ์และการเยี่ยมชม เพื่อให้การบริหารจัดการหน่วยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส

4. การประเมินผลและการควบคุม (Evaluation and Control)

การประเมินผลภายใน ตรวจสอบการดำเนินงานตามกลยุทธ์ที่กำหนดและความคุ้มค่าในแต่ละกิจกรรม เพื่อปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการโครงการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โดย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กำหนดเป็นหัวข้อการตรวจของชุดตรวจติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ โดยผู้บังคับบัญชาประจำปีงบประมาณ

การประเมินผลภายนอก ควรตรวจสอบความพึงพอใจของประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ให้ตรงกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด

จากผลการวิจัยใน บทที่ 4 สามารถสรุปได้ว่า ในการวัดระดับความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ที่ได้รับจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้ตอบแบบสอบถามตอบคำถามถูกต้องในภาพรวม คิดเป็นร้อยละ 88 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ที่กำหนดให้ระดับความรู้ต้องมากกว่า ร้อยละ 80 สำหรับ ในด้านความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนพบว่า ระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับสูง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.99 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดว่า ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมอยู่ในระดับสูง

สำหรับผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาระดับประสิทธิผลและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ตามที่ ในขั้นตอนที่ 1 ได้มีการสอบถามถึงความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ที่ได้รับจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน รวมไปถึงระดับความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนผลดังที่ได้สรุปแล้วข้างต้น สามารถสรุปผลได้ว่า ระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับสูง และจากข้อคำถามปลายเปิดถึงข้อมูลข้อคิดเห็นในการพัฒนา ปรับปรุง การบริการของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ทำให้ได้ทราบถึงปัญหาการปฏิบัติงานของ

กองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอันนำไปสู่การกำหนดแนวทางและการเสนอแนะการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งผลการวิจัยสามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ครบทุกข้อ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องแนวทางของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผล และแนวทางการพัฒนา ตลอดจนแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการวิจัยแบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาประสิทธิภาพและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) กำหนดแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้แบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยกำหนดประเด็นในการสนทนา คือ แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานที่เหมาะสมสำหรับกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน โดยมีข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 เป็นแนวทางในการสนทนา ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

สรุป

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาประสิทธิภาพและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 63.3 มีอายุอยู่ในช่วง 35 - 44 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.3 มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 9,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.5 มีวุฒิการศึกษา ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8 ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 69.0

ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ที่ได้รับจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบคำถามถูกต้องในภาพรวม คิดเป็นร้อยละ 88.4 สำหรับข้อคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามถูกต้องมากที่สุด ได้แก่ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้กับประชาชนทุกระดับ มีผู้ตอบถูกต้องจำนวน 395 คิดเป็นร้อยละ 98.8 ส่วนข้อคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบถูกต้องน้อยที่สุด ได้แก่ คำว่าเศรษฐกิจพอเพียง มีความหมายตรงกับกรออยู่ดีกินดี อย่างไม่เดือดร้อนตนเองและสังคม มีผู้ตอบถูกต้องจำนวน 279 คิดเป็นร้อยละ 69.8

ตอนที่ 3 ข้อมูลระดับความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.99 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 ประเด็นคำถามที่ประชาชนมีความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ หลังจากท่านได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในชีวิตประจำวันแล้ว ในภาพรวมท่านมีความพึงพอใจในระดับใด มีค่าเฉลี่ย 4.05 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87 รองลงมาคือประเด็นคำถาม ท่านคิดว่าหลังจากการอบรมและทดลองปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ท่านมีเหตุมีผลมีความเชื่อมั่น คิดเป็นระบบเป็นขั้นเป็นตอน มีแรงจูงใจ กล้าคิดกล้าทำ ไม่ท้อถอย หรือหมดกำลังใจ เมื่อประสบปัญหาในชีวิต มีค่าเฉลี่ย 4.02 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 ส่วนประเด็นคำถามที่มีความพึงพอใจต่ำสุด ได้แก่ ท่านมีทัศนคติในเชิงบวกมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.86 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83

ตอนที่ 4 ข้อมูลข้อคิดเห็นในการพัฒนา ปรับปรุง การบริการของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

ผลการวิจัยพบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามโดยเสนอแนะข้อคิดเห็นจำนวน 63 ข้อคิดเห็น สามารถจำแนกข้อคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันได้ 10 ข้อคิดเห็น โดยข้อคิดเห็นที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ อยากให้มีกิจกรรมหลากหลาย เพื่อผู้เข้าชมจะเกิดแนวความคิดหลากหลายมากขึ้นในการที่จะนำกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ไปใช้ จำนวน 27 ข้อคิดเห็น รองลงมา ได้แก่ ต้องการให้หน่วยจัดกิจกรรมในการนำประชาชนเข้าเยี่ยมชมบ่อยมากขึ้น จำนวน 9 ข้อคิดเห็น

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 1 การตรวจวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental Scanning)

กำหนดว่าศูนย์การเรียนรู้ ฯ ทุกศูนย์จะต้องวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 3 สภาพแวดล้อม ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมด้านสังคม (Societal Environment) ให้กิจกรรมหรือองค์ความรู้ที่จะส่งเสริมให้สอดคล้องกับ สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี โดยเฉพาะการเรียนรู้ในการใช้ชีวิตประจำวันอย่างมีความสุขตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประชาชนมีแนวความคิดเพิ่มขึ้นในการประกอบอาชีพเสริมหารายได้โดยที่สามารถทำได้ในครัวเรือน โดยต้นทุนด้านเวลาที่มีให้กับครอบครัวไม่สูญเสียไป เป็นต้น 2) สภาพแวดล้อมด้านงานอุตสาหกรรม (Task Environment Industry) โดยวิเคราะห์ถึงกิจกรรมในการส่งเสริมที่สอดคล้องกับ คู่แข่งขัน ลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ ผู้ส่งมอบอุปทาน สถานภาพแรงงาน ผู้ให้สินเชื่อ ทั้งนี้ เพื่อให้การส่งเสริมเป็นไปได้อย่างครบระบบ และ 3) สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) ในการดำเนินงานโครงการศูนย์การเรียนรู้ ฯ ของหน่วย ให้ศูนย์สามารถดำรงสภาพและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ได้ต่อเนื่องและมีความหลากหลายในกิจกรรมการเรียนรู้

ตอนที่ 2 การวางกลยุทธ์ (Strategy Formulation)

กำหนดให้ ศูนย์การเรียนรู้ ฯ มีภารกิจหลัก 2 ประการคือ 1) เผยแพร่การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และ 2) เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับภารกิจ ได้แก่ 1) เผยแพร่พระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) เผยแพร่นวัตกรรม การลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ในครัวเรือน

การกำหนดให้หน่วยมีกิจกรรมพื้นฐานของทุกศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1. กิจกรรมเผยแพร่การบริหารจัดการตามทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่ 1 ไร่ ที่สามารถดำเนินการได้อย่างพอเพียงโดยไม่ต้องพึ่งพาทรัพยากรเพิ่มเติมจากนอกระบบ 1 ไร่ พอเพียง
2. กิจกรรมเผยแพร่การเรียนรู้เกี่ยวกับความสำเร็จของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
3. กิจกรรมเผยแพร่วิถีการอนุรักษ์ป่า ด้วยการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง
4. ต้องมีสถานการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักการทำงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
5. กิจกรรมเผยแพร่นวัตกรรมด้านการเกษตร ให้สอดคล้องกับภูมิสังคม
6. กิจกรรมเผยแพร่นวัตกรรมด้านการปศุสัตว์ ให้สอดคล้องกับภูมิสังคม
7. กิจกรรมเผยแพร่นวัตกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพ โดยเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ วิถีชีวิตของประชาชน มีตลาดรองรับ
8. กิจกรรมเผยแพร่นวัตกรรมด้านความรู้อื่น ๆ เช่น การใช้พลังงานทดแทนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อลดรายจ่าย

ตอนที่ 3 การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้

การบริหารจัดการศูนย์ในทุกศูนย์การเรียนรู้จะต้องมี แผนในการพัฒนา ปรับปรุง และ ดำรงสภาพของศูนย์การเรียนรู้พอเพียงของหน่วย โดยทุกศูนย์ จะต้องมีการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการเชิญชวนให้ประชาชนมาเข้าเยี่ยมชมศูนย์ มีการกำหนดโครงสร้างของเจ้าหน้าที่ดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้ วิทยาการของศูนย์การเรียนรู้จะต้องมีความรอบรู้ ในการ

อธิบายกิจกรรมในสถานี่ต่าง ๆ ภายในศูนย์การเรียนรู้ ตลอดจนมีการแสดงการหมุนเวียนทุน เพื่อ ดำรงสภาพและการพัฒนาศูนย์ รวมทั้งกำหนดระเบียบการปฏิบัติต่อรายรับที่ได้จากผลิตภัณฑ์และ การเยี่ยมชม เพื่อให้การบริหารจัดการหน่วยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส

ตอนที่ 4 การประเมินผลและการควบคุม (Evaluation and Control)

กำหนดให้มีการประเมินผลภายใน โดยกำหนดเป็นหัวข้อการตรวจของ ชุดตรวจติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ โดยผู้บังคับบัญชาประจำปีงบประมาณ และการ ประเมินผลภายนอก โดยตรวจสอบความพึงพอใจของประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงการ ดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ให้ตรงกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการวัดระดับความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ที่ได้รับจาก ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบคำถาม ถูกต้องในภาพรวม คิดเป็นร้อยละ 88 อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับระดับความพึงพอใจในการนำหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน พบว่า ระดับ ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับสูง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.99 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 ซึ่ง เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา มีขีดความสามารถในการ ถ่ายทอดความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อยู่ในระดับสูง ส่งผล ต่อการเกิดประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับสูง

จากการศึกษาระดับประสิทธิผลและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทย ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะเห็นได้ว่า ระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับสูง ส่วนปัญหาการปฏิบัติงานที่ได้จากแบบสอบถาม ได้ไปสู่ ประเด็นในการกำหนดแนวทางและการเสนอแนะการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการ พัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ การวิจัยนั้น ทำให้เกิดความมั่นใจว่าแนวทางที่ได้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสามารถนำไปสู่การ ใช้ได้จริงและสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด เนื่องจาก ได้ผ่านกระบวนการในการค้นหาปัญหาอย่างเป็น ขั้นตอนจนได้ปัญหาที่แท้จริง ตลอดจนได้รับแนวทางในการแก้ปัญหาจากผู้ให้บริการศูนย์การเรียนรู้ โดยตรง และได้นำแนวทางดังกล่าวมาผ่านกระบวนการวิเคราะห์ตาม การจัดการเชิงกลยุทธ์ (Basic Model of Strategic Management) จนสามารถสรุปเป็นหัวข้อในการพัฒนาและแก้ไข ปัญหาได้ครบระบบตั้งแต่การกำหนดกิจกรรม การบริหารศูนย์การเรียนรู้ และการประเมินผลการ ดำเนินงานซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องแนวทางของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตาม แนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากผลการวิจัยพบว่า หลังจากที่ผู้ตอบแบบสอบถามเข้ารับการเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้ สามารถ ตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ถูกต้องในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 88.4 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ความรู้ระดับสูงมาก และ ความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กันตยา มานะกุล ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาชุมชนบ้านจอมจันทร์ หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย (กันตยา มานะกุล, ออนไลน์, 2558) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโครงการ การพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ดำเนินการทดลอง โดยจัดกิจกรรมยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวนรวม 140 ชั่วโมง แล้ววัดผลด้วย แบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า หลังเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ มีความเข้าใจที่ถูกต้อง และตระหนักถึงความสำคัญของการกินอาหารให้ถูกต้องครบถ้วน การสร้างครอบครัวให้มีความอบอุ่น ตลอดจนการนำเอาหลักการเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ อนุพงษ์ วาวงศ์มูล ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชนบทในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจตามแนวพระราชดำริใหม่ ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (อนุพงษ์ วาวงศ์มูล, 2542 : ก) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชนบทในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นการวิจัยในรูปแบบการประเมินผลโครงการเพื่อวัดผลการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นกับครัวเรือนชาวชนบท ซึ่งได้รับการส่งเสริมการใช้น้ำตามทฤษฎีใหม่จากสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ในพื้นที่สามจังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย แพร่ และ ศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่าโครงการส่งเสริมการใช้น้ำตามทฤษฎีใหม่ สามารถสนองแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ทั้งในขั้นมีอยู่ - มีกิน และขั้นเพิ่มรายได้ - ลดรายจ่าย ทำให้คุณภาพชีวิตชาวชนบท เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงาน มีความสอดคล้องกับ ข้อมูลข้อคิดเห็นในการพัฒนา ปรับปรุง การบริการของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ในเรื่อง การกำหนดโครงสร้างของเจ้าหน้าที่ดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้ วิทยาการของศูนย์การเรียนรู้จะต้องมีความรอบรู้ ในการอธิบายกิจกรรมในสถานี่ต่าง ๆ ภายในศูนย์การเรียนรู้ สอดคล้องกับ ข้อมูลข้อคิดเห็นในการพัฒนา ปรับปรุง การบริการของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในเรื่อง ควรเพิ่มทักษะความรู้ความสามารถของวิทยาการ ควรจัดวิทยาการเสริมประจำศูนย์การเรียนรู้ โดยเฉพาะความรู้ด้านใหม่ ๆ

2. ในการกำหนดให้หน่วยมีกิจกรรมพื้นฐานของทุกศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมเผยแพร่นวัตกรรมด้านการเกษตร กิจกรรมเผยแพร่นวัตกรรมด้านการปศุสัตว์ให้สอดคล้องกับภูมิสังคม การจัดกิจกรรมเผยแพร่นวัตกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพ โดยเป็น

กิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ วิถีชีวิตของประชาชน มีตลาดรองรับ และ กิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรม ด้านความรู้อื่น ๆ เช่น การใช้พลังงานทดแทนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อลดรายจ่าย สอดคล้องกับข้อมูลข้อคิดเห็นในการพัฒนา ปรับปรุง การบริการของศูนย์การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในเรื่อง ความต้องการให้ศูนย์ ฯ มีกิจกรรม หลากหลายเพื่อผู้เข้าชมจะเกิดแนวความคิดหลากหลายมากขึ้น ในการที่จะนำกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ไปใช้ มีกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ ฯ ที่แปลกใหม่ น่าสนใจ และเป็นความรู้ใหม่ เน้นกิจกรรมในชีวิตประจำวัน โดยใช้แรงงานที่มีอยู่ในครัวเรือน

3. ด้านการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ในเรื่อง กระบวนการเชิญชวนให้ประชาชนมา เข้าเยี่ยมชมศูนย์ มีการกำหนดโครงสร้างของเจ้าหน้าที่ดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้ สอดคล้องกับ ข้อมูลข้อคิดเห็นในการพัฒนา ปรับปรุง การบริการของศูนย์การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงของ หน่วย บัญชาการทหารพัฒนา ในเรื่อง ความต้องการให้หน่วยจัดกิจกรรมในการนำประชาชนเข้าเยี่ยมชม บ่อยมากขึ้น การเพิ่มการประชาสัมพันธ์ในชุมชนที่รับผิดชอบให้มาเข้าชมศูนย์การเรียนรู้ ฯ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตาม แนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้จากผลการวิจัยขั้นตอนที่ 2 ควรกำหนดหน่วย นำร่องในแต่ละสำนักงานพัฒนาภาค ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เพื่อนำแนวทางดังกล่าวไป ทดลองใช้ หากสามารถปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลที่ดี จึง ขยายผลสู่แต่ละหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเดียวกันของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

2.1 จากผลการทดสอบความรู้ ในข้อคำถามที่กล่าว เศรษฐกิจพอเพียง มีความหมาย ตรงกับการอยู่ดีกินดี อย่างไม่เดือดร้อนตนเองและสังคม มีผู้ตอบถูกต้อง ร้อยละ 69.8 ซึ่งเป็นข้อที่ ผู้ตอบแบบสอบถามตอบถูกน้อยที่สุด ดังนั้น ในการให้ความรู้กับประชาชนในศูนย์การเรียนรู้ควรที่จะ เน้นในเนื้อหาจำกัความของคำว่า เศรษฐกิจพอเพียง ให้มากขึ้น

2.2 จากการสอบถามความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับ การอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน มีประเด็นคำถามที่มีความพึงพอใจต่ำสุด ได้แก่ ท่านมีทัศนคติในเชิงบวกมากขึ้น ข้อนี้ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบระดับความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ย 3.86 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 ดังนั้น หน่วยควรที่จะเสริมในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ใน ส่วนของผลการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้ผู้ที่เข้าเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้ทราบ อย่างเป็นรูปธรรม เช่น แสดงผลในรูปแบบการนำเสนอทาง สถิติ และควรเน้นกิจกรรมที่สร้างการมี ส่วนร่วมให้กับผู้ที่เข้าเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้

2.3 จากข้อคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนา ปรับปรุง การบริการของศูนย์ การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ที่นำมาสู่การปรับเป็นแนวทางการ

พัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นั้น หน่วยสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับหน่วยตามทรัพยากรที่หน่วยมี เพิ่มเติมจากแนวทางดังกล่าว โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการนำเสนอ และ การแสวงหาวิทยากรในพื้นที่เพิ่มเติมจากวิทยากรที่เป็นกำลังพลของหน่วย เพื่อให้การนำเสนอองค์ความรู้ต่าง ๆ มีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

3.1 การวิจัยครั้งนี้ศึกษาแนวทางของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยดำเนินการวิจัยในพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้เฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จัดตั้งขึ้น เท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรที่จะศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของศูนย์การเรียนรู้ที่หน่วยงานต่าง ๆ ของกองทัพไทย จัดตั้งขึ้น เพื่อนำผลที่ได้มาสู่การบูรณาการ เป็นแนวทางที่สมบูรณ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 เนื่องจากสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกของศูนย์การเรียนรู้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ตามเทคโนโลยีที่ทันสมัย ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเชิงประเมินคุณภาพตลอดจนควรกำหนดมาตรฐานของศูนย์การเรียนรู้ดังกล่าว เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ มีการปรับปรุงให้ทันสมัยและมีความน่าสนใจ สมพระเกียรติกับชื่อ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เทิดไถ่ มหาราชันย์

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- การพัฒนาชุมชน, กรม. กระทรวงมหาดไทย. บทบาทของกรมการพัฒนาชุมชนในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2539.
- กองทัพบก. กองทัพบกในรอบสี่สิบปี. กรุงเทพมหานคร : บริษัทโอเอส พรินต์ติ้งเฮาส์จำกัด, 2538.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. จอมปราชญ์นักการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ชักเซสมิเดีย จำกัด, 2541.
- เฉลียว บุรีภักดิ์. ชุดการศึกษาค้นคว้ารายวิชา ทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนา. กรุงเทพฯ ฯ : โครงการฉนี้กำลังการเปิดสอนหลักสูตรปริญญาเอกสถาบันราชภัฏพระนคร, 2547.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. การจัดการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน), 2547.
- ดิเรก ทองอร่าม และ คณะ. ชุดการศึกษาค้นคว้ารายวิชา 2531103 ยุทธศาสตร์การพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2547.
- วรรณุช อุษณกร. ในหลวงกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2540.
- วารี อัมไพวรรณ. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช...ในหลวงของเรา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ภัทรินทร์, 2540.
- วีระพงษ์ เฉลิมจิระวัฒน์. คุณภาพในงานบริการ 1. กรุงเทพมหานคร : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี, 2542.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. กลยุทธ์การ ตลาดและการบริหารการตลาด. กรุงเทพมหานคร : ซีรฟิล์มและไซเท็กซ์, 2541.
- ศุภนิത്യ โขครัตนชัย. การบริหารการบริการสู่ความเป็นเลิศ. หนังสือที่ระลึกประจำปี เล่มที่ 10, กรุงเทพมหานคร : สถาบันข้าราชการพลเรือน, 2536.
- สมชาย ภาคภาสน์วิวัฒน์. การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อัมรินทร์, 2548.

กปร., สำนักงาน แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.
กรุงเทพมหานคร : 21 เซ็นจูรี่, 2540.

อนุพงษ์ วาวงศ์มูล. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชนบทในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจตามแนวพระราชดำริ
ทฤษฎีใหม่ : ศึกษาเฉพาะกรณี สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
2542.

วารสารและหนังสือพิมพ์

กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ, คุณหญิง. “พระมหากษัตริย์คุณ ทรงจัดการทรัพยากรน้ำ การแก้ไขปัญหา
น้ำมาก - น้ำท่วม”, สกุลไทย. (2136), 2539. หน้า 3.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ รศ. “การบริหารการตลาดยุคใหม่”, กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร. 2538. หน้า 18.

สำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. “กระแสพระราช
ดำรัสในการจัดการทรัพยากรน้ำ ใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับงานจัดการทรัพยากร
น้ำ ม.ป.ท”. 2539.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

ณัฐพร วุ่นสังธรรม. “ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี สาขาบางละมุง”.
ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2549.

นิวัฒน์ ลีวงศ์วัฒน์. “การวางแผนกลยุทธ์”. เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงประสบการณ์ของ กรุงเทพฯ ฯ
สถาบันพัฒนานโยบายและการจัดการ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2546.

วิษโรจน์ จิตรภิมย์ศรี ว่าที่ร้อยตรี. “ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการบริการตามนโยบายจุดเดียว
เบ็ดเสร็จ ของสำนักงานเขตราชเทวี”. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2548.

วุฒิสุธี วรเจริญ. “รูปแบบวิธีการบริหารจัดการองค์กรของหน่วยงานที่เป็นเลิศด้านการพัฒนาผู้นำ”.
เอกสารรายงานผลการวิจัย, บทคัดย่อ. 2555.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กัญตยา มานะกุล. “การพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาชุมชนบ้าน
จอมจันทร์ หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย”, (ออนไลน์). เข้าถึงได้
จาก : http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Adu_Ed/Kantaya_M.pdf, 2558.

“ทฤษฎีการเผยแพร่นวัตกรรม”, (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.gotoknow.org/posts/560492>,
2557.

ไพโรจน์ อุรัตน์. “แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://it.aru.ac.th/courseware2/detail/chapter2/c22.htm>, 2558.
“เศรษฐกิจพอเพียง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.chaipat.or.th/chaipat/content/porpeing/porpeing.html>, 2557.

ภาษาต่างประเทศ

- Carolie Bayant Louise G. White. Managing Development in the Third World Boulder. Colorado : Westview Press, 1982.
- Cleland David I and Ring, William R. System Analysis and Project Management. Tokyo : Kosaiko Printing, 1983.
- Dudley Seer. The Meaning of Development. International Development Review Vol.11, 1969.
- Frederick H. Harbison. Human Resources as the Wealth as the Nations. New York : Oxford University Press, 1973.
- Groonroos, C. Service Management and Marketing : Managing the Moment of Truth in Service Competition. Lexington : Lexington Books, 1990. p. 99.
- Ira Sharkansky. Policy Analysis in Political Science. Chicago : Markham, 1970.
- Katz, E. and D. Brenda. Bureaucracy and the Public. New York : Basic Books, 1973. p. 19.
- Kotler, Phillip. Marketing Management : Analysis planning Implementation and Control. 8th edition, Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice - Hall Inc., 1997. p. 473.
- Mazmanian, Daniel A. and Paul A. Sabatier. Implementation public policy. Latham, Maryland : Unversity Press of America, 1989.
- Thomas R. Dye. Understanding Publicity Englewood Cliffs. N.J. Prentice Hall, 1972.
- Vroom, W.H.. Working and Motivation, New York : John Wiley and Sons, Inc., 1964. p. 99.
- Wolman, Thomus E.. Education and Organizational Leadership in Elementary School, Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice - Hall, 1973. p. 384.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลตรี ธรรมบุญ เชี่ยวการปราบ
วัน เดือน ปีเกิด	19 สิงหาคม 2503
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย
การศึกษา	พ.ศ. 2518 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย พ.ศ. 2521 โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 19 พ.ศ. 2526 โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
ประวัติการทำงาน	ผู้อำนวยการ กองกำลังพล หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ผู้อำนวยการ กองข่าว หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ผู้อำนวยการ กองแผนและโครงการ สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เสนาธิการสำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา รองผู้อำนวยการ สำนักงานสนับสนุน หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา รองเสนาธิการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ผู้อำนวยการ สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการ สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง แนวทางของกองทัพไทย ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามแนวพระราชดำริ
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัย พลตรี ธรรมบุญ เชี่ยวการปราบ **หลักสูตร** วปอ. รุ่นที่ 57

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการ
กองทัพไทย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศ เป็นภารกิจที่สำคัญ ที่ทหารทุกคนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นที่จะต้องทำงานด้านการพัฒนาประเทศ ซึ่งการพัฒนาประเทศในรูปแบบการปฏิบัติงาน ของทหาร ได้แก่ การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคง เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน อัน นำมาสู่การเป็นแนวร่วมสำคัญของทางราชการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามของประเทศ ปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดความสำคัญของการพัฒนาเพื่อความมั่นคง ให้เป็นความเร่งด่วนที่จะต้องเข้าไป ช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาให้ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี และมีความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สินอย่างพอเพียง

การพัฒนาเพื่อความมั่นคงดังกล่าวมา กองทัพไทย ดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและ ยึดถือความสอดคล้องกับหลักการในการพัฒนาประเทศของรัฐบาล ซึ่งยึดถือหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงเป็นหลักในการปฏิบัติงาน โดยบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 8 จนถึงฉบับปัจจุบัน (ฉบับที่ 11) แต่ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาการดำเนินงานเกี่ยวกับการน้อมนำหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ภาคปฏิบัติ มีความหลากหลายและแตกต่างกันไปตามบริบทของ แต่ละหน่วยงาน คณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงได้มอบหมายให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ.2557 - 2560) เพื่อให้เป็นไป ตามนโยบาย กองทัพไทยจึงได้ยึดถือ แผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวมาเป็นหลักในการกำหนดแนวทางการ ดำเนินงานด้านการพัฒนาของหน่วย ซึ่งมียุทธศาสตร์การพัฒนา จำนวน 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) สร้าง และพัฒนาองค์ความรู้ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและขยายสู่วงกว้าง 2) ส่งเสริมกระบวนการ สร้างความร่วมมือในทุกภาคส่วนให้เกิดการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงไปสู่ภาคปฏิบัติ 3) ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก เพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงสู่สาธารณชนในวงกว้าง และ 4) สร้างกลไกการบริหารจัดการในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ภาคปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

หน่วยงานของกองทัพไทยที่มีหน้าที่หลักโดยตรงในการพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคง ได้แก่ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ซึ่งมีโครงการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ตามแผนยุทธศาสตร์การ พัฒนา ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ.2557 - 2560) ทั้ง 4 ยุทธศาสตร์ที่กล่าวมา ได้แก่

โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้ดำเนินการจัดตั้งอย่างเป็นรูปธรรม มีการอบรมให้ความรู้ทั้งด้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ประชาชนนำไปใช้ยึดถือปฏิบัติ เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิต สร้างความมั่นคงทางจิตใจให้เกิดขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาถึงประสิทธิผลของโครงการ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานของโครงการให้ตอบสนองต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ.2557 - 2560) ให้ประสบความสำเร็จ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา : มุ่งเน้นการที่ประชาชนนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอันเกิดจากการเผยแพร่ของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และก่อให้เกิดความเลื่อมใส ศรัทธาต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ตลอดจนการนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ : ดำเนินการวิจัยในพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จัดตั้งขึ้น เท่านั้น
3. ขอบเขตด้านประชากร : สอบถามเฉพาะผู้ที่เคยใช้บริการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
4. ขอบเขตด้านเวลา : การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการแจกแบบสอบถามผ่านหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ และรับเก็บคืนเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในห้วงเวลา 1 ม.ค. 2558 - 31 มี.ค. 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาระดับปริมาณประสิทธิผลของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากระดับความรู้ความเข้าใจตลอดจนความพึงพอใจในหลักแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการเผยแพร่จากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จัดตั้งขึ้นดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้ที่เคยใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ที่ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จัดตั้งขึ้น จำนวน 3,000 คน โดยพิจารณาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากประชากร ที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 353 คน แต่เพื่อให้การเก็บข้อมูลสามารถกระทำได้สะดวกมากขึ้น จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจะสร้างขึ้นเอง มีลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

2.1 แบบสอบถามแบบปิด ใช้ในการสอบถามระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานสนองแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ แบบสอบถามแบบเลือกตอบเพื่อสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม, แบบสอบถามแบบเลือกตอบเพื่อสอบถามความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง รวมไปถึงการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นแบบสอบถาม 2 ตัวเลือก ได้แก่ ถูก และ ผิด และ แบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถามระดับความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

2.2 แบบสอบถามปลายเปิด ใช้ในการสอบถามเพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสอบถามข้อคิดเห็นในการพัฒนา ปรับปรุง การบริการของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้การแจกแบบสอบถามผ่านหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โดยให้เจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยแจกจ่ายให้กับผู้เข้ารับบริการของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในการกรอกข้อมูล และรับเก็บคืนเพื่อนำมาสู่การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่มผู้บริหารและนำผลการประชุมกลุ่มที่ได้มาสรุปผลเป็นแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยการใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการวัดระดับความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ที่ได้รับจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบคำถามถูกต้องในภาพรวม คิดเป็นร้อยละ 88 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ที่กำหนดให้ระดับความรู้ต้องมากกว่า

ร้อยละ 80 สำหรับในด้านความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน พบว่า ระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับสูง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.99 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ที่กำหนดว่าความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา มีขีดความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อยู่ในระดับสูง ส่งผลต่อการเกิดประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับสูง

จากการศึกษาระดับประสิทธิผลและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะเห็นได้ว่าระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับสูง ส่วนปัญหาการปฏิบัติงานที่ได้จากแบบสอบถาม ได้ไปสู่ประเด็นในการกำหนดแนวทางและการเสนอแนะการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนั้น ทำให้เกิดความมั่นใจว่าแนวทางที่ได้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสามารถนำไปสู่การใช้ได้จริง และสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด เนื่องจาก ได้ผ่านกระบวนการในการค้นหาปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนจนได้ปัญหาที่แท้จริง ตลอดจนได้รับแนวทางในการแก้ปัญหาจากผู้ให้บริการศูนย์การเรียนรู้โดยตรง และได้นำแนวทางดังกล่าวมาผ่านกระบวนการวิเคราะห์ตามการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Basic Model of Strategic Management) จนสามารถสรุปเป็นหัวข้อในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาได้ครบระบบ ตั้งแต่การกำหนดกิจกรรม การบริหารศูนย์การเรียนรู้ และ การประเมินผลการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกองทัพไทยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้จากผลการวิจัยขั้นตอนที่ 2 ควรกำหนดหน่วยนำร่องในแต่ละสำนักงานพัฒนาภาค ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เพื่อนำแนวทางดังกล่าวไปทดลองใช้ หากสามารถปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลที่ดี จึงขยายผลสู่แต่ละหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเดียวกันของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

จากผลการทดสอบความรู้ มีผู้ตอบถูกต้อง ร้อยละ 69.8 ซึ่งเป็นข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบถูกน้อยที่สุด ดังนั้น ในการให้ความรู้กับประชาชนในศูนย์การเรียนรู้ควรที่จะเน้นในเนื้อหาจำกัดความของคำว่า เศรษฐกิจพอเพียง ให้มากขึ้น และจากการสอบถามความพึงพอใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบระดับความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ย 3.86 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 ดังนั้น หน่วยควรที่จะเสริมในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ในส่วนของการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้ผู้ที่เข้าเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้ทราบอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ จากข้อคิดเห็นของประชาชน

นั้น หน่วยสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับหน่วยตามทรัพยากรที่หน่วยมี เพิ่มเติมจากแนวทางดังกล่าว โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการนำเสนอ และ การแสวงหาวิทยากรในพื้นที่เพิ่มเติมจากวิทยากรที่เป็นกำลังพลของหน่วย เพื่อให้การนำเสนอองค์ความรู้ต่าง ๆ มีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

ควรที่จะศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของศูนย์การเรียนรู้ที่หน่วยงานต่าง ๆ ของกองทัพไทย จัดตั้งขึ้น เพื่อนำผลที่ได้มาสู่การบูรณาการ เป็นแนวทางที่สมบูรณ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และควรมีการศึกษาเชิงประเมินคุณภาพ ตลอดจนกำหนดมาตรฐานของศูนย์การเรียนรู้ดังกล่าว เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้มีการปรับปรุงให้ทันสมัย และมีความน่าสนใจ สมพระเกียรติกับชื่อ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เทิดไถ่ มหาราชันย์